

İSMMMO MEVZUAT SERİSİ 7

İSTANBUL SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLER ODASI
İSTANBUL CHAMBER OF CERTIFIED PUBLIC ACCOUNTANTS

SOSYAL GÜVENLİK
KURUMU

SOSYAL GÜVENLİK REHBERİ 2008

Resul KURT **Ali TEZEL**
SGK Başmüfettişi SGK Başmüfettişi

Mustafa KURUCA **Mehmet KOÇAK**
İstanbul Sosyal Güvenlik ÇSGB E. İş Müfettişi
İl Müdürü

İstanbul, 2008

İSMMMO Mevzuat Serisi 7

İSMMMO Yayınları 112

Kapak Tasarım ve Uygulama: Evren Günay

Baskı ve Cilt

MART MATBAACILIK SANATLARI TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.

Mart Plaza, Merkez Mahallesi, Ceylan Sokak No: 24 Nurtepe-Kağıthane/İSTANBUL

Telefon: (0212) 321 23 00 Faks: (0212) 295 11 07

İSMMMO

Kurtuluş Caddesi No: 114 Şişli/İSTANBUL

Telefon: (0212) 315 84 00 Faks: (0212) 315 84 34 E-mail: ismmmo@ismmmo.org.tr

www.istanbulismmodasi.org.tr

(Yayında Kataloqlama Bilgisi)

Sosyal güvenlik rehberi./ Resul Kurt...[ve öte]. - İstanbul: İSMMMO 2008

176 s. ; 18 sm. - (İSMMMO Yayınları; 112 - Mevzuat Serisi;7)

ISBN: 978-975-555-163-0

1. Sosyal Güvenlik

362

© Copyright

Yayın ve sair hakları yazarlarına ve İstanbul Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası'na (İSMMMO) aittir. Bu kitabın tümü ya da bir kısmı yazarın yazılı izni alınmadan basılamaz, kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya ve tercüme edilemez, çoğaltılamaz ve manyetik ortamlara aktarılamaz.

5846 sayılı ve 2936 sayılı Fikir ve Sanat eserleri ve Türk Ticaret Yasası gereğince fotokopi, tarama, yazma vesair başka bir şekilde çoğaltarak satın alan, satan veya bir kitaptan yazarın yazılı izni olmadan alıntı yapan kişi ve kurumlar;

- Her bir kopya için 2 yıldan 6 yıla kadar hapis cezası (para cezasına çevrilmeksizin),
- 10 bin YTL'den 150 bin YTL'ye kadar mahkemenin karar vereceği para cezası,
- Meslekten men ve kopyalama ve basım cihazlarına el konulması,

cezaları ile cezalandırılırlar.

SUNUŞ

Kamuoyunda sosyal güvenlik reformu olarak bilinen 5510 sayılı Kanunla önemli değişiklikler getirilmektedir. Şüphesiz SSK, Bağ-Kur ve Emekli Sandığı'nın birbirinden farklı uygulamalarının meydana getirdiği rahatsızlıkların giderilmesinde kamuoyunda sosyal güvenlik reformu olarak adlandırılan 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile çalışanlar arasındaki haksız ve anlamsız ayırım sona erdirilecekti.

Çalışanların eşit kurallara tabi olması ve aynı haklara kavuşturulması amacıyla hazırlanan 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortasının hazırlanması sürecinde sosyal tarafların görüşleri yeterince dikkate alınmadan dar bir kadroyla gerçekleştirilmiştir.

Bu nedenle sosyal güvenlik reformu olarak adlandırılan 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu eksik, yetersiz, anlaşılmaz, belirsiz, karmaşık ve atıf maddeleri fazla olan bir yapıdadır. Öyle ki, konunun uzmanları bile, 5510 sayılı Kanunla getirilen düzenlemeleri anlamakta zorlanmaktadır.

Anayasa Mahkemesinin, 5510 sayılı Kanunun bazı maddelerini iptal etmesi, bazı maddelerinin de yürürlüğünü durdurmasının ardından "Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu"nun yürürlük tarihi önce 01.07.2007, bilahare 01.01.2008, daha sonra 01.06.2008 olarak değiştirilmişti. Ancak, 5754 sayılı Kanunla yürürlük maddesinde değişiklikler yapılarak yasanın büyük bölümününün 01.10.2008 tarihinde yürürlüğe gireceği öngörülmüştür.

Özellikle bilfiil uygulamanın içinde olan meslek mensuplarının gerek uygulamada karşılaşılabilecekleri yenilikleri bulabilecekleri ve gerekse de çalışmalarında rehber olarak kullanabilecekleri bir yayına ihtiyaç duyulmaktaydı.

5510 Sayılı Sosyal Sigortalar Ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu uygulamasına ilişkin "Sosyal Güvenlik Rehberi 2008" isimli bu çalışmayı kısa bir sürede hazırlayarak, hem meslek mensuplarının hem de ilgililerin istifadesine sunan SGK İstanbul İl Müdürü sayın Mustafa KURUCA'ya, SGK Başmüfettişi sayın Resul KURT'a, SGK Başmüfettişi sayın Ali TEZEL'e, E.İş Müfettişi sayın Mehmet KOÇAK'a, İstanbul Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası olarak teşekkür ederiz.

Yahya ARIKAN

İSMMMO Başkanı

ÖNSÖZ

16 Mayıs 2006 tarih 5502 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumu Kanunu'nun 20 Mayıs 2006 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmesi ile Ülkemizde kırk yılı aşkın bir süredir tartışılan “ tek çatı” uygulaması hayat bulmuştur.

5502 sayılı Kanun ile uzun bir geçmişe sahip olan SSK, Bağ-Kur ve Emekli Sandığı teşkilatları Sosyal Güvenlik Kurumu bünyesi içerisinde birleştirilerek bu üç sosyal güvenlik kurumunun farklı uygulamaları kademeli bir biçimde kaldırılarak norm ve standart birliği sağlanmasına yönelik çalışmalar başlatılmıştır.

Buna paralel olarak tüm sosyal tarafların görüşleri de alınarak Sosyal Güvenlik Kurumu uygulamasına yön verecek 5510 sayılı “Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu” yasalaştırılıp geneli itibarıyla 01.10.2008 tarihinde yürürlüğe girmesi öngörülmüştür.

Özellikle meslek mensupları ile Kurum personelinin reformla birlikte yürürlüğe girecek uygulamalar konusunda bilgilendirilmesi amacıyla böyle bir esere ihtiyaç vardı.

Bu bağlamda 01.10.2008 tarihinde yürürlüğe girecek olan 5510 sayılı Kanunun uygulanmasına yönelik toplumu bilgilendirme anlamındaki bu önemli eseri hazırlayan değerli arkadaşlarım SGK Başmüfettişi Ali TEZEL, SGK Başmüfettişi Resul KURT ve E. İş Müfettişi Mehmet KOÇAK'a, ayrıca katkılarından dolayı İstanbul Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası Başkanı ve TÜRMOB Genel Başkan Yardımcısı Sayın Yahya ARIKAN'a teşekkürü borç biliyorum.

Mustafa KURUCA
Sosyal Güvenlik İl Müdürü

İÇİNDEKİLER

Birinci Bölüm

Sosyal Güvenlik Reformu Sonrasında Kurumsal Yapı Ve Tek Çatı.....15

- 1-Sosyal Güvenlik Reformu Neden Yapıldı Ve Sosyal Güvenlik Reformunda Son Durum.....15
- 2- Sosyal Güvenlik Kurumu'nun Kurumsal Yapısı.....18
- 3- Sosyal Güvenlik Sisteminin Denetimi Ve Teftişi.....19

İkinci Bölüm

Sosyal Güvenlik Reformunun İşverenler Ve Bağımsız Çalışanlar Açısından Getirdikleri23

- 1- Sosyal Güvenlik Reformu Sonrasında (5510 Sayılı Kanunda) Sigortalı Sayılanlar23
- 2- 5510 Sayılı Kanunda Haklarında Bazı Sigorta Kolları Uygulanacak Sigortalılar (Kısmi Sigortalılar).....28
- 3- 5510 Sayılı Kanunda Sigortalı sayılmayanlar (Tam Sigortalılar)....29
- 4- İşyerlerinin SGK'ya Bildirilmesi ve Tescili.....31
- 5- İşyerinin Nakli, Devri Ve İntikalinin Bildirilmesi.....34
- 6- İşyeri Dosyalarının İşlemden Kaldırılması.....34
- 7- 4/A (SSK) Sigortalılarının SGK'ya Bildirimi.....35
- 8- 4/B (Bağ-Kur) Sigortalılarının SGK'ya Bildirimi.....36
- 9- 4/C (Kamu Görevlileri) Sigortalılarının SGK'ya Bildirimi.....37
- 10- Kurum Ve Kuruluşlar İle Bankaların Sorumlulukları.....37
- 11- Herkese Tek Sosyal Güvenlik Numarası.....38
- 12- Sigortalı İşten Ayrılış Bildirgesi.....38

13- İşveren, İşveren Vekili, Geçici İş İlişkisi Kurulan İşveren Ve Alt İşverenlerin Sorumlulukları.....	39
14- Sigortalılık Hallerinin Birleşmesi Veya Çakışması.....	40
15- Alt İşveren Ve Sigortalıyı Devir Alanın Bildirilmesi.....	41
16- İş Kazalarında İdari İşlemler.....	41
17- İşkazalarında İşverenin Ve Üçüncü Kişilerin Sorumluluğu.....	42
18- Sigortasız Çalıştırılan İşçinin Uğradığı İşkazasında İşverenlerin Sorumluluğu.....	43
19- Emekli Olduktan Sonra Çalışmaya Devam Edenlerin Sosyal Güvenlik Destek Primi (SGDP) Uygulaması.....	44
20- Sigorta Primine Esas Kazançlar.....	47
21- 4/(b) bendi (Bağ-Kur) kapsamındaki sigortalıların prime esas kazançları.....	51
22- Sigorta Primine Esas Kazancın Alt Ve Üst Sınırı.....	52
23- Kısmi Süreli (Part-Time) Çalışmalarda Prim Ödeme Gün Sayısı.....	53
24- Birden Fazla İşte Çalışılması Nedeniyle Kuruma Prim Ödenmesi.....	54
25- Asgarî İşçilik Uygulaması Ve Uzlaşma.....	55
26- Aylık prim ve hizmet belgesinin düzenlenmesi, verilmesi ve saklanması.....	58
27- Sosyal Sigorta Ve Genel Sağlık Sigortası Prim Oranları.....	63
28- 30 Günden Eksik Günlerin SGK'na Bildirilmesi.....	68
29- Belgenin Dayanağı Ve Kayıtların Geçersiz Sayılması.....	69
30- Ücret Tediye Bordrolarında Dikkat Edilecek Konular?.....	70

31- Ücret Tediye Bordrosunun Ayrı Ayrı Düzenlenmesi Ve Belgenin İşyeri Kayıtları İle Mutabakatı.....	71
32- İşyeri Kayıtlarının saklama süresi.....	71
33- İşyeri Kayıtlarının Teftişe Sunulması (Kurumun Denetim ve Kontrolle Görevli Memurlarına İbrazi).....	72
34- Sigorta Primlerinin Ödenmesi.....	73
35- Sigorta Prim Borçlarına Halef Olma, Gecikme Cezası Ve Gecikme Zammı Prim İadesi.....	76
36- Sosyal Güvenlik Reformu Sonrasında SGK Tarafından Verilecek İdarî Para Cezaları.....	77
37- İdarî Para Cezalarına İtiraz.....	84
38- İşyeri Tehlike Sınıf Ve Derecelerini Etkileyebilecek Değişiklikler.....	85
39- Sağlık Hizmeti Sunucularına Yönelik İdarî Yaptırımlar Ve Sözleşmenin Feshi.....	86

Üçüncü Bölüm

Sosyal Güvenlik Reformunun Çalışanlar (SSK'lılar) Açısından Getirdikleri.....

1-Sigortalıların Çalışmaya Başladıklarını SGK'ya Bildirme Zorunluluğu.....	91
2-5510 Sayılı Kanunda Sigortalıların İşleri Nedeniyle Geçici Olarak Yurt Dışında Bulunmaları.....	91
3-Türk İşverenler Tarafından Çalıştırılmak Üzere Götüürülen Türk İşçilerinin Sosyal Güvenliği.....	91
4-5510 Sayılı Kanunda İş Kazasının Bildirilmesi Ve Soruşturulması.....	92

5-5510 Sayılı Kanunda İş Kazası, Meslek Hastalığı, Hastalık Ve Analık Hallerinde Sağlanan Haklar.....	94
6-5510 Sayılı Kanunda Geçici İş Göremezlik Ödeneği (İstirahat Parası).....	95
7-5510 Sayılı Kanunla Hak Sahiplerine Gelir Bağlanması.....	97
8-5510 Sayılı Kanunla 5510 Sayılı Yasadan Önce Sosyal Güvenlik Kurumlarında Evlenme Yardımı (İkramiyesi).....	98
9-5510 Sayılı Kanunda Cenaze Yardımı.....	99
10-5510 Sayılı Kanunla Ölüm Sigortasında Yapılan Değişiklikler..	101
11-Doğal Afetlerde Prim Borcu Ertelenecek.....	102
12-Ücretleri bankadan ödeme zorunluluğu.....	103
13-5510 Sayılı Kanunla Prim Borçlarında Zamanaşımı Süresi 10 Yıl Olacak.....	105
14-5510 Sayılı Kanunla Prim Borçları KDV İade Alacağından Mahsup Edilebilecek.....	105
15-Sigortalılar Primlerini İade Alabilecek.....	105
16-Sigortalılara borçlanma hakkı.....	106
17-5510 Sayılı Kanunla Reformdan Sonra Askerlik Borçlanması Artacak.....	108
18-5510 Sayılı Kanunla Doğum Borçlanması Gelecek.....	108
19-5510 Sayılı Kanunla Anlaşmalı Boşanmaya Ceza Geliyor....	109
20-5510 Sayılı Kanunla Aylık Bağlama Oranı.....	109
21-5510 Sayılı Kanunla Topluluk Sigortası Kalkıyor!.....	110
22-Anne-Babasını Kasten Öldürene Aylık Yok.....	111
23-5510 Sayılı Kanunla Yıpranma Payı Kalktı.....	112

Dördüncü Bölüm	
Sosyal Güvenlik Reformunun Bağ-Kur'lular Açısından Getirdikleri.....	115
1-Bağ-Kur'lular Tehlike Sınıf Ve Derecelerini Etkileyen Değişiklikleri Bildirecek.....	115
2-Bağ-Kur'lu emeklinin destek primi.....	115
3-5510 Sayılı Kanunla Bağ-Kur'luya 30 gün primle sağlık hizmeti....	116
4-5510 Sayılı Kanunla Bağ-Kur'lu İşçisinden Az Prim Ödeyemeyecek.....	117
5-5510 Sayılı Kanunla Bağ-Kur'lunun prim oranı düşecek.....	117
6-5510 Sayılı Kanunla (Esnaf) Bağ-Kur'luya istirahat parası verilecek.....	118
7-İşverenler Kendi Şirketinden SSK'lı Olamayacak.....	119
8-5510 Sayılı Kanunla Bağ-Kur'luların refakatçi giderleri ödenecek.....	120
9-5510 Sayılı Kanunla Emekli gelir ve aylıkları nafaka borçları dışında haczedilemeyecek.....	120
10-5510 Sayılı Kanunla A.Ş. Kurucu ortakları Bağ-Kur primi ödeyecek.....	120
Beşinci Bölüm	
Sosyal Güvenlik Reformu'nda Genel Sağlık Sigortası.....	125
1- Sosyal Güvenlik Reformu'nda Genel Sağlık Sigortası.....	125
2- Genel Sağlık Sigortalısı Sayılanlar.....	125
3- Genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişiler.....	134
4- Genel sağlık sigortalısı ve bakmakla yükümlü olunan kişi sayılmayanlar.....	136

5- Kimler Genel Sağlık Sigortasına prim ödeyecek?.....	139
6- Sağlık Hizmetleri Ve Diğer Haklar İle Bunlardan Yararlanm.....	143
7- Finansmanı Sağlanan Sağlık Hizmetleri Ve Süresi.....	144
8- Kurumca Finansmanı Sağlanmayacak Sağlık Hizmetleri.....	145
9- Sağlık Hizmetlerinden Yararlanma Şartları.....	146
10- Katılım Payı Alınacak Olan Sağlık Hizmetleri.....	147
11- Hizmet Basamakları Ve Sevk Zinciri.....	147
12- Tüp Bebek Uygulaması.....	148

Altıncı Bölüm

5763 Sayılı Kanunla Getirilen Bazı Önemli Teşvikler.....151

1- Kadın Ve Genç İşçi İstihdamını Teşvik.....	151
2- Özürlü işçinin SSK primini işveren hissesi Hazine'ce karşıla nacak.....	168
3- İstihdam Teşviki İle İlgili Beş (5) Puanlık Prim Katkısı.....	168
4- Eski Hükümlü Ve Terör Mağduru Çalıştırma Zorunluluğu Kaldırıldı.....	170
5- Özürlü İşçiler İş-Kur'dan Sağlanacak.....	171
6- 500'den Fazla İşçi Çalıştıranlar Spor Tesisi Yapırmayacak.....	172
7- “İşyeri Sağlık Birimleri” “İşyeri Sağlık Ve Güvenlik Birimi”	172
8- Ağır Ve Tehlikeli İşlerde Eğitim Zorunluluğu.....	173
9- Çalışma Bakanlığı İşyeri Kurma İzni Kaldırılıyor.....	173
10- Risk Tanım Ve Değerlemesi De Özelleştirilebilecek.....	174
11- İşverenin Ödeme Aczine Düşmesi.....	174

BİRİNCİ BÖLÜM

SOSYAL GÜVENLİK REFORMU SONRASINDA

KURUMSAL YAPI VE TEK ÇATI

BİRİNCİ BÖLÜM

SOSYAL GÜVENLİK REFORMU SONRASINDA

KURUMSAL YAPI VE TEK ÇATI

1- Sosyal Güvenlik Reformu Neden Yapıldı Ve Sosyal Güvenlik Reformunda Son Durum

Kamuoyunda sosyal güvenlik reformu olarak adlandırılan değişikliklerden önce, Türkiye’ de çeşitli kanunlara tabi olarak, sosyal sigortacılık ilkeleriyle sosyal güvenlik hizmeti veren farklı sosyal güvenlik kurumları bulunmaktaydı. Bunlar;

1- T.C. Emekli Sandığı,

2- Sosyal Sigortalar Kurumu,

3- Bağ-Kur,

4- Bankalar, Sigorta ve Reasürans Şirketleri, Ticaret Odaları, Borsalar veya bunların teşekkül ettikleri birliklerinin personelinin sosyal güvenliğinin sağlanması amacıyla oluşturdukları 17 emekli sandığı vakfı,

Olarak sayılabilecektir.

Yıllardır sosyal güvenlik sistemindeki yapısal sorunları tartışıp, çözüm yolları aramaktayız. Ciddi, kapsamlı ve gerçek anlamda bir sosyal güvenlik reformu yapılması konusunda herkesin hemfikir olduğu söylenebilir. Ancak, reformun nasıl olması gerektiği konusunda farklı görüşler bulunmaktadır. Bir çok sendika, meslek odası, dernek ve üniversite tarafından çok sayıda raporlar hazırlandı, hükümetler tarafından çok sayıda yasalar çıkarıldı, ama bugüne kadar sosyal güvenlik sistemimizdeki sorunlar maalesef çözülemedi.

Sosyal güvenlik sistemimizdeki sorunların çözümü amacıyla kısa

bir süre önce “5502 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumu Kanunu” ve bu kurumun uygulayacağı “Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu” çıkarıldı.

5502 sayılı kanundan sonra Sosyal Sigortalar Kurumu Başkanlığı, Bağ-Kur Genel Müdürlüğü, T.C. Emekli Sandığı Genel Müdürlüğü ortadan kaldırılıp bu kurumların yerine, “Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı” kurularak norm ve standart birliği sağlanması yönünde önemli bir adım atılarak sosyal güvenlik kurumları tek çatı altında toplanmıştır.

5502 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumu Kanunu Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmediği gibi, “Tek Çatı” olarak adlandırılan kurumların birleşmesi uygulamasında süreç tamamlanmak üzeredir.

506 sayılı Kanununun Geçici 20 nci maddesi kapsamındaki bankalar, sigorta ve reasürans şirketleri, ticaret odaları, sanayi odaları, borsalar veya bunların teşkil ettikleri birlikler personeli için kurulmuş bulunan sandıkların iştirakçileri ile aylık veya gelir bağlanmış olanlar ile bunların hak sahipleri herhangi bir işleme gerek kalmaksızın 08.05.2008 tarihinden itibaren üç yıl içinde Sosyal Güvenlik Kurumuna devredilerek 5510 sayılı Kanun kapsamına alınacak. Üç yıllık süre Bakanlar Kurulu kararı ile en fazla iki yıl daha uzatılabilir. Devir tarihi itibarıyla sandık iştirakçileri bu Kanununun 4 üncü maddesinin (a) bendi kapsamında sigortalı sayılacak. 5510 sayılı Kanunun kısa vadeli sigorta kolları ve genel sağlık sigortası hariç diğer hükümleri bakımından; vakıf senetlerinde bu Kanuna aykırı hükümler bulunması halinde, bu Kanunun yürürlük tarihi itibarıyla 5510 sayılı Kanun hükümleri uygulanır.

30/4/2008 tarihinden itibaren, bankalar, sigorta ve reasürans şirketleri, ticaret odaları, sanayi odaları, borsalar veya bunların teşkil ettikleri birlikler personeli için kurulmuş bulunan sandıklarca bağlanmış/bağlanacak olan gelir veya aylıklara yapılacak artışlar, 506

sayılı Kanuna göre bağlanan gelir veya aylıklara yapılan artışlardan fazla olamayacak.

Yine, sosyal sigortalar ile genel sağlık sigortası bakımından kişileri güvence altına almak, bu sigortalardan yararlanacak kişileri ve sağlanacak hakları, bu haklardan yararlanma şartları ile finansman ve karşılama yöntemlerini belirlemek; sosyal sigortalının ve genel sağlık sigortasının işleyişi ile ilgili usûl ve esasları düzenlemek üzere hazırlanan 5489 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu 19.04.2006 TBMM’de kabul edilmişti. Ancak Cumhurbaşkanı tarafından yayımlanması uygun bulunmayan, 3, 28, 29, 31, 40, 46, 55, 63, 80, 82, geçici 1, geçici 2, geçici 4, geçici 6 ve geçici 9. maddelerinin bir kez daha görüşülmesi için, Anayasa’nın değişik 89. ve 104. maddeleri uyarınca Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı’na geri gönderilmişti. TBMM’de yeniden görüşülen ve herhangi bir değişiklik yapılmadan aynen kabul edilen 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu 16.06.2006 tarih ve 26200 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile TC Emekli Sandığı, Sosyal Sigortalar Kurumu, Bağ-Kur ve banka ve ticaret odası sandıkları tarafından sigortalılara verilen sağlık ve sosyal güvenlik haklarındaki farklılıklar kaldırılarak, tüm vatandaşlara eşit sağlık ve sosyal güvenlik hakkı tanınması amaçlanmıştı. Reformun yürürlüğe girmesiyle birlikte ilk defa memur, işçi, köylü, esnaf ve işadamı arasında sağlık ve sosyal güvenlik yönünden ayrıcalıklı uygulamaların sona erdirilmesi düşünülmüştü.

Ancak Anayasa Mahkemesininin 30.12.2006 tarihli ve 26392 sayılı 5. Mükerrer Resmi Gazete’de yayımlanan 15.12.2006 tarihli E: 2006/111 ve K: 2006/11 sayılı kararı ile, yürüttükleri kamu hizmetine bağlı olarak hukuksal konumları diğer çalışanlardan farklı olan

kamu görevlileri ile bunlar dışında kalan sigortalıların aynı sisteme bağlı tutulmasını Anayasanın 2, 10 ve 128 inci maddelerine aykırı bulmuş ve kamu görevlileri için statülerine ve yaptıkları görevin gereklerine uygun, emeklileri için de önceki statüleri ile uyumlu ayrı yasal düzenleme yapılmasının zorunlu olduğuna karar vererek, yasanın emeklilik ve sağlık sigortasına ilişkin hak ve yükümlülükleri düzenleyen madde ve hükümlerini kamu görevlileri yönünden iptal etmişti.

Anayasa Mahkemesinin 5510 sayılı Kanunun bazı maddelerini iptal etmesi, bazı maddelerinin de yürürlüğünü durdurmasının ardından 5510 sayılı kanunun yürürlük tarihi önce 01.07.2007 tarihine, sonra 01.01.2008 tarihine, bilahare 01.06.2008 tarihine ve nihayet en son olarak 5754 sayılı Kanun'la, 2008 Ekim ayı başı olarak belirlendi.

5754 sayılı Kanunla, 5510 sayılı Kanunda, adeta yasanın neredeyse tamamına yakın maddelerinde değişiklikler yapılmıştır. 5754 sayılı Kanun, 08.05.2008 tarih ve 26870 sayılı Resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.

Yine, 5763 ve 5797 sayılı Kanun'larla da 5510 sayılı Kanunda bazı değişiklikler yapılmıştır.

Diğer bir deyişle, sosyal güvenlik reformunun önemli bir bölümü 1 Ekim 2008'de yürürlüğe girecektir.

2- Sosyal Güvenlik Kurumu'nun Kurumsal Yapısı

Sosyal Güvenlik Kurumunun organları;

- Genel Kurul.
- Yönetim Kurulu.
- Başkanlık.

Olarak düzenlenmiştir. Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı'nın ana hizmet birimleri ise aşağıda sayılmıştır;

- Sosyal Sigortalar Genel Müdürlüğü.
- Genel Sağlık Sigortası Genel Müdürlüğü.
- Primsiz Ödemeler Genel Müdürlüğü.
- Hizmet Sunumu Genel Müdürlüğü.
- Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı.
- Aktüerya ve Fon Yönetimi Daire Başkanlığı.

Her bir genel müdürlük bünyesinde, Yönetim Kurulu kararı ile en fazla 8 adet daire başkanlığı kurulabilir.

Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı kurulmuş ve tüm kurumlardaki müfettişler tek çatı altında toplanarak, Sosyal Güvenliğin Denetimi etkin hale getirilmiştir. SSK'nun Sigorta Teftiş Kurulu ile Teftiş Kurulu, Bağ-Kur Teftiş Kurulu ve T.C. Emekli Sandığı Teftiş Kurulu bünyesinde çalışan müfettişler, "Sosyal Güvenlik Teftiş ve Rehberlik Kurulu"na bağlı "Sosyal Güvenlik Müfettişi" olarak atanmışlardır.

Sosyal Güvenlik Müfettişleri, sosyal güvenliğe ilişkin hükümlerin uygulanmasında usûlsüzlükleri önleyici ve daha önceki uygulamaların aksine eğitici ve rehberlik yaklaşımını ön plâna çıkaran bir anlayışla denetimlerde bulunacak, mükellef ve sigortalıları denetleyen aynı zamanda eğiterek bilgilendireceklerdir.

3- Sosyal Güvenlik Sisteminin Denetimi Ve Teftişi

Sosyal Güvenlik Sisteminin denetim ve teftişi, Sosyal Güvenlik Kurumu Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı tarafından yapılmaktadır.

Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı, müfettiş nitelik ve yetkisini haiz bir Başkan ile başmüfettiş, müfettiş ve müfettiş yardımcılardan oluşur. Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı doğrudan Başkana bağlı olup, müfettişler Başkan adına görev yapar.

Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı, Başkan adına aşağıdaki rehberlik ve teftiş görevlerini yapar;

- * Sosyal güvenliğe ilişkin hükümlerin uygulanmasını; usûlsüzlükleri önleyici, eğitici ve rehberlik yaklaşımını ön plâna çıkaran bir anlayışla denetlemek.
- * Kayıtdışı istihdamı önlemek, sosyal sigorta suiistimalleri ile mücadele etmek, bu amaçla sektörel analizlere dayalı denetimleri yürütmek ve bu konularda alınması gerekli tedbirleri önermek.
- * Prim ödeme yükümlülerini gruplar ve sektörler itibarıyla analiz etmek, denetlenecek sektörleri her yıl için belirlenecek risk değerlendirme kriterlerine göre sınıflandırmak suretiyle riskli sektörlerin denetimine öncelik vermek.
- * Görevleriyle ilgili her türlü kayıt ve belgeleri incelemek, ilgililerden bilgi istemek ve toplamak.
- * İşin yürütümü açısından gerekli olan asgarî işçilik tutarını tespit etmek.
- * Yıl boyunca müfettişler tarafından düzenlenen raporların sonuçlarını değerlendirmek, raporlar hakkında istatistikî bilgiler ile birlikte uygulamadaki sorunlara ve yapılması gereken mevzuat değişikliklerine ilişkin öneriler sunmak.
- * Kurumun merkez ve taşra teşkilâtı ile personelinin idarî, malî ve hukukî işlemleri hakkında teftiş, inceleme ve soruşturma yapmak, sosyal güvenlik mevzuatının verdiği yetkiye dayanılarak Kurumla sözleşme yapmış gerçek ve tüzel kişiler hakkında ise inceleme ve soruşturma yapmak.
- * Müfettişler tarafından yapılacak denetimlere ilişkin yöntem ve teknikleri geliştirmek, standart ve ilkelerin oluşturulmasını sağlamak, denetim rehberleri hazırlamak, denetimlerin etkililiğini ve verimliliğini artırıcı tedbirleri almak, bu konuda görüş ve öneriler sunmak.
- * Başkan tarafından verilecek benzer nitelikteki diğer görevleri yapmak.

İKİNCİ BÖLÜM

SOSYAL GÜVENLİK REFORMUNUN

İŞVERENLER VE BAĞIMSIZ ÇALIŞANLAR

AÇISINDAN GETİRDİKLERİ

İKİNCİ BÖLÜM

SOSYAL GÜVENLİK REFORMUNUN

İŞVERENLER VE BAĞIMSIZ ÇALIŞANLAR

AÇISINDAN GETİRDİKLERİ

1- Sosyal Güvenlik Reformu Sonrasında (5510 Sayılı Kanunda) Sigortalı Sayılanlar

5510 sayılı Yasa öncesinde, Türkiye’de, sigortalıların hangi sosyal güvenlik kuruluşunun kapsamında bulunacağı statülerine göre belirlenmişti.

* Bağımsız çalışanlar, esnaf ve sanatkârlar ile şirket ortakları; Bağ-Kur,

* Devlet Memurları; T.C. Emekli Sandığı,

* Bir iş sözleşmesine dayanarak sigortalı olarak çalışanlar ise SSK tarafından sosyal güvenceye kavuşturulmaktaydı.

5510 sayılı yasa kapsamında sigortalı olanları 4/a, 4/b ve 4/c olarak sınıflandırmak mümkündür. Yapılan düzenleme ile, daha önce SSK kapsamında sigortalı sayılanlar, Bağ-Kur sigortalıları ve T.C. Emekli sandığı iştirakçilerinin hangi statüde sigortalı sayılacakları 5510 sayılı Kanunun 4. Maddesinde açıklanmıştır.

4/A (SSK) SİGORTALILARI;

SSK’lı olarak bilinen hizmet akdiyle çalışanlar aynen bu maddeye de taşınmış olup 4/a sigortalısı sayılacaklardır. 506 sayılı kanun uygulamasında topluluk sigortası kapsamında SSK sigortalısı sayılan noter ve avukatlar 4/a kapsamı dışında tutulmuştur.

1) Hizmet akdi ile bir veya birden fazla işveren tarafından çalıştırılanlar,

2) Hizmet akdiyle çalışmadığı halde özel düzenlemelerle 4/a sigortalısı sayılanlar da bulunmaktadır. Buna göre;

- a) İşçi sendikası yöneticileri
- b) Düşünürler, yazarlar ve sanatçılar
- c) Yabancı uyruklular
- d) Çiftçi Mallarını Koruma Bekçileri,
- e) Genelev kadınları,
- f) Usta Öğretici.

4/B (BAĞ-KUR) SİGORTALILARI;

Köy ve mahalle muhtarları ile hizmet akdine bağlı olmaksızın kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlardan ise;

- 1) Ticarî kazanç veya serbest meslek kazancı nedeniyle gerçek veya basit usûlde gelir vergisi mükellefi olanlar,
- 2) Gelir vergisinden muaf olup, esnaf ve sanatkâr siciline kayıtlı olarak bağımsız faaliyetine devam edenler,
- 3) Anonim şirketlerin yönetim kurulu üyesi olan ortakları, sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerin komandite ortakları, diğer şirket ve donatma iştiraklerinin ise tüm ortakları,
- 4) Tarımsal faaliyette bulunanlar,
- 5) 10/7/1953 tarihli ve 6132 sayılı At Yarışları Hakkında Kanuna tabi jokey ve antrenörler,

4/b (Bağ-Kur) sigortalısı sayılmışlardır. Aşağıda özellik arz eden bazı meslek gruplarının durumu açıklanmıştır.

Jokey ve antrenörler

Jokey ve antrenörler de 4/b (Bağ-Kur) sigortalısı sayılacak. Jokey ve antrenörlerin, çalışmaya başladıkları tarihten itibaren en geç bir ay içinde tescil eden kuruluş tarafından Kuruma bildirilecek. Kurum bu bildirimden itibaren bir ay içinde tescili yapılan kişilere, sigortalılık hak ve yükümlülüklerinin başladığını bildirecek.

Avukat ve Noterler

Esasen kendi bürosunda çalışan avukatlarla noterler, bağımsız çalışan serbest meslek erbabı olmalarına rağmen, 1186 sayılı Avukatlık Kanunu ile 1512 sayılı Noterlik Kanunu ile 506 sayılı Kanunun 86. maddesi gereğince Sosyal Sigortalar Kanununa tabi tutulmuşlardı. Bu nedenle benzer şekilde serbest meslek faaliyetinde bulunan doktor, diş hekimi, mali müşavirler 9 bin gün prim ödeyerek emekli olurken, avukat ve noterler 5 bin gün prim ödeyerek emekli oluyorlardı. 5510 sayılı Kanunla, bu husus düzeltilmiş ve avukatlarla noterlerin de diğer serbest meslek erbabı gibi 4/b sigortalılığı sağlanmıştır.

Anonim şirketlerin kurucu ortakları

Anonim şirketlerin kurucu ortaklarından daha önce 1479 sayılı kanunun 24'üncü maddesine tabi olarak sigortalı olanlardan sigortalılıklarını devam ettirmek isteyenlerin 5510 sayılı kanunun yürürlük tarihinden itibaren 6 ay içinde yazılı talepte bulunmaları halinde sigortalılıkları aynen devam ettirilecek. Bu süre içerisinde talepte bulunmayanların sigortalılıkları ise 5510 sayılı kanunun yürürlük tarihi itibarıyla sona erecek.

4/ (C) (MEMURLAR) SAYILANLARI

Kamu idarelerinde;

1) 4/ (a) bendine tabi olmayanlardan, kadro ve pozisyonlarda sürekli olarak çalışıp, ilgili kanunlarında (a) bendi kapsamına girenler gibi sigortalı olması öngörülmemiş olanlar,

2) 4/(a) ve 4/(b) bentlerine tabi olmayanlardan, sözleşmeli olarak çalışıp ilgili kanunlarında (a) bendi kapsamına girenler gibi sigortalı olması öngörülmemiş olanlar ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 86 ncı maddesi uyarınca açıktan vekil atanalar,

Sigortalı sayılırlar.

a) Kuruluş ve personel kanunları veya diğer kanunlar gereğince seçimle veya atama yoluyla kamu idarelerinde göreve gelenlerden; bu görevleri sebebiyle kendilerine ilgili kanunlarında Devlet memurları gibi emeklilik hakkı tanınmış olanlardan hizmet akdi ile çalışmayanlar,

b) Başbakan, bakanlar, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, belediye başkanları, il encümeninin seçimle gelen üyeleri,

c) Birinci fıkranın (c) bendi kapsamında iken, bu kapsamdaki kişilerin kurduğu sendikalar ve konfederasyonları ile sendika şubelerinin başkanlıkları ve yönetim kurullarına seçilenlerden aylıksız izne ayrılanlar,

d) Harp okulları ile fakülte ve yüksek okullarda, Türk Silâhlı Kuvvetleri hesabına okuyan veya kendi hesabına okumakta iken askerî öğrenci olanlar ile astsubay meslek yüksek okulları ve astsubay naspedilmek üzere temel askerlik eğitimine tâbi tutulan adaylar,

e) Polis Akademisi ile fakülte ve yüksek okullarda, Emniyet Genel Müdürlüğü hesabına okuyan veya kendi hesabına okumakta iken

Emniyet Genel Müdürlüğü hesabına okumaya devam eden öğrenciler,

hakkında da uygulanır.

Harp okulları ile fakülte ve yüksek okullarda askerî öğrenci olarak yada Polis Akademisi ile fakülte ve yüksek okullarda Emniyet Genel Müdürlüğü hesabına okuyanlardan bu okulları tamamlamadan ayrılanlar ile bu okulları tamamlamalarına rağmen görevlerine başlamadan ayrılanların, bu okullarda geçen eğitim süreleri sigortalılıklarından sayılmaz.

5510 sayılı Kanunun kısa vadeli sigorta kollarına ilişkin hükümleri 4/ (c) bendi kapsamında sigortalı sayılanlara bu kapsamda oldukları sürece uygulanmaz.

5510 sayılı Kanunla birlikte eski-yeni memur ayrımı getirilmiştir. Buna göre;

Yeni Memur

01.05.2008 tarihi ve öncesinde hiçbir sosyal güvenlik yasası kapsamında çalışması olmayanlardan Kamu idarelerinde işçi ve sözleşmeli personel statüsünde olmayanlar ile hizmet akdi kapsamında çalışmayanlardan memurlar, askerler (subay-astsubay-uzman erbaş), öğretim üye ve görevlileri, hakimler ve savcılar, 4/(a) ve 4/(b) bentlerine tabi olmayanlardan sözleşmeli olarak çalışıp ilgili kanunlarında 4/(a) bendi kapsamına girenler gibi sigortalı olması öngörülmemiş olanlar ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 86 ncı maddesi uyarınca açıktan vekil atanalar, 5510 sayılı kanuna göre 4/c sigortalısı sayılacaklardır.

Eski Memur

30.04.2008 tarihi ve öncesinde herhangi bir sosyal güvenlik yasası

kapsamında çalışması olanlar ile halen memur olanların, ilerde 5510 sayılı Kanununun 4/c sigortalısı sayılmasını gerektiren bir faaliyette bulunması halinde (Anayasa Mahkemesinin 15.12.2006 tarih ve E:2006/111 ve K:2006:11 sayılı kararı gereğince) 5434 sayılı Kanun hükümlerine tabi olurlar.

2- 5510 Sayılı Kanunda Haklarında Bazı Sigorta Kolları Uygulanacak Sigortalılar (Kısmi Sigortalılar)

Kısmi istisna kapsamında sigortalılar hakkında, bazı sigorta kolları hükümleri uygulanır ve bazı sigorta kolları da uygulanmaz. Haklarında bazı sigorta kolları uygulanacak sigortalılar ve sigorta kolları;

- a) Hizmet akdi ile çalışmamakla birlikte, ceza infaz kurumları ile tutukevleri bünyesinde oluşturulan tesis, atölye ve benzeri ünitelerde çalıştırılan hükümlü ve tutuklular hakkında, Kanununun iş kazası ve meslek hastalığı ile analık hükümleri,
- b) 5/6/1986 tarihli ve 3308 sayılı Meslekî Eğitim Kanununda belirtilen aday çırak, çırak ve işletmelerde meslekî eğitim gören öğrenciler hakkında iş kazası ve meslek hastalığı ile hastalık sigortası, meslek liselerinde okumakta iken veya yüksek öğrenimleri sırasında zorunlu staja tabi tutulan öğrenciler hakkında ise iş kazası ve meslek hastalığı sigortası hükümleri,
- c) 1) Harp malûlleri ile 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu, 3/11/1980 tarihli ve 2330 sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanuna göre vazife malûllüğü aylığı bağlanmış malûllerden, Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentleri kapsamında sigortalı olarak çalışmaya başlayanlar hakkında iş kazası ve meslek hastalığı sigortası hükümleri uygulanır, ancak uzun vadeli sigorta kollarına tabi olmayı istemeleri halinde bu isteklerini Kuruma bildirdikleri tarihi takip

eden ay başından itibaren, haklarında uzun vadeli sigorta kolları uygulanır.

2) 4 / (c) bendi kapsamında bir göreve başlayan tüm vazife malûlleri hakkında uzun vadeli sigorta kolları hükümleri uygulanır.

3) 4 / (a), (b) ve (c) bentleri kapsamında sigortalı olarak çalışmaya başladıkları halde, aylıkları kesilmeyen harp ve vazife malûllerinden genel sağlık sigortası primi alınmaz.

ç) Türkiye İş Kurumu tarafından düzenlenen meslek edindirme, geliştirme ve değiştirme eğitimine katılan kursiyerler hakkında Kanununun iş kazası ve meslek hastalığı hükümleri,

d) Ülkemiz ile uluslararası sosyal güvenlik sözleşmesi bulunmayan ülkelerde iş üstlenen işverenlerce yurt dışındaki işyerlerinde çalıştırılmak üzere götürülen Türk işçileri hakkında kısa vadeli sigorta kolları ile genel sağlık sigortası hükümleri, bu sigortalıların uzun vadeli sigorta kollarına tabi olmak istemeleri halinde ise Kanununun 50 nci maddesinin ikinci fıkrasının Türkiye'de yasal olarak ikamet etme şartı ile aynı fıkranın (a) bendinde belirtilen şartlar aranmaksızın haklarında genel sağlık sigortası primi hariç isteğe bağlı sigorta hükümleri,

uygulanır.

3- 5510 Sayılı Kanunda Sigortalı Sayılmayanlar (Tam Sigortalılar)

5510 sayılı Kanunun kısa ve uzun vadeli sigorta kolları hükümlerinin uygulanmasında;

a) İşverenin işyerinde ücretsiz çalışan eşi,

b) Aynı konutta birlikte yaşayan ve üçüncü derece dahil bu dereceye kadar hısımlar arasında ve aralarına dışardan başka kimse katılmaksızın, yaşadıkları konut içinde yapılan işlerde çalışanlar,

- c) Ücretle ve sürekli olarak çalışanlar hariç ev hizmetlerinde çalışanlar,
- ç) Muvazzaf askerlik hizmetlerini er ve erbaş olarak yapmakta olanlar ile yedek subay okulu öğrencileri,
- d) Yabancı bir ülkede kurulu herhangi bir kuruluş tarafından ve o kuruluş adına ve hesabına Türkiye'ye bir iş için gönderilen ve yabancı ülkede sosyal sigortaya tâbi olduğunu belgeleyen kişiler ile Türkiye'de kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlardan, yurt dışında ikamet eden ve o ülke sosyal güvenlik mevzuatına tâbi olanlar,
- e) Resmî meslek ve sanat okulları ile yetkili resmî makamların izniyle kurulan meslek veya sanat okullarında ve yüksek okullarda fiilen normal eğitim süreleri içinde yapılan, tatbikî mahiyetteki yapım ve üretim işlerinde çalışan öğrenciler,
- f) Sağlık hizmet sunucuları tarafından işe alıştırılmakta olan veya rehabilite edilen, hasta veya malûller,
- g) 4/(b) ve 4/(c) bentleri gereği sigortalı sayılması gerekenlerden 18 yaşını doldurmamış olanlar¹,
- ğ) Kamu idareleri hariç olmak üzere, tarım işlerinde veya orman işlerinde hizmet akdiyle süreksiz işlerde çalışanlar,
- h) Tarımda kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlardan; tarımsal faaliyette bulunan ve yıllık tarımsal faaliyet gelirlerinden, bu faaliyete ilişkin masraflar düşüldükten sonra kalan tutarın aylık ortalamasının, Kanunda tanımlanan prime esas günlük kazanç alt sınırı

¹ Bir meslek veya sanat okulunu bitirenlerden, 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu hükümlerine göre mahkemece ergin kılınmak suretiyle, öğrenimleriyle ilgili görevlerde çalışanlar hakkında 18 yaşın bitirilmiş olması şartı aranmaz.

rının otuz katından az olduğuna dair beyanlarını içeren başvuruları dikkate alınarak ziraat odalarından, bunların bulunmadığı yerlerde tarım il/ilçe müdürlüklerinden alacakları muafiyet belgesi ile belgeleyenler,

1) Kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlardan gelir vergisinden muaf olup, esnaf ve sanatkâr siciline kayıtlı olanlardan, aylık faaliyet gelirlerinden bu faaliyetine ilişkin masraflar düşüldükten sonra kalan tutarı, prime esas günlük kazanç alt sınırının otuz katından az olduğuna dair beyanlarını içeren başvuruları dikkate alınarak, Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği'nden, bunların bulunmadığı yerlerde meslek odalarından alacakları muafiyet belgesi ile belgeleyenler.

i) Kamu idarelerinin dış temsilciliklerinde istihdam edilen ve temsilciliğin bulunduğu ülkede sürekli ikamet izni veya bu devletin vatandaşlığını da haiz bulunan Türk uyruklu sözleşmeli personelden, bulunduğu ülkenin sosyal güvenlik kurumunda sigortalı olduğunu belgeleyenler ile kamu idarelerinin dış temsilciliklerinde istihdam edilen sözleşmeli personelin uluslararası sosyal güvenlik sözleşmeleri çerçevesinde ve temsilciliğin bulunduğu ülkenin ilgili mevzuatının zorunlu kıldığı hallerde, işverenleri tarafından bulunulan ülkede sosyal sigorta kapsamında sigortalı yapılanlar,

sigortalı sayılmazlar.

4- İşyerlerinin SGK'ya Bildirilmesi ve Tescili

İşveren, işyeri bildirgesini en geç sigortalı çalıştırmaya başladığı tarihte, Kuruma vermekle yükümlüdür. Şirket kuruluşu aşamasında, çalıştıracağı sigortalı sayısını ve bunların işe başlama tarihini, ticaret sicili memurluklarına bildiren işverenlerin, bu bildirimleri Kuruma yapılmış sayılır. Ticaret sicili memurlukları, kendilerine yapılan bu bildirimini en geç on gün içinde Kuruma bildirmek zorundadır.

5510 sayılı Kanun uyarınca işyerlerinin tescili 4 şekilde yapılmaktadır;

- 1) İşyeri bildirgesiyle,
- 2) Şirket ilk kuruluşunda ticaret sicil memurluğunca yapılan bildirim üzerine tescil,
- 3) SGK Müfettişleri, SGK Yoklama memurları ve genel bütçeye dahil daireler ve katma bütçeli idarelerin denetim elemanlarınca yapılan tespit üzerine tescil,
- 4) İhale makamları, ruhsata tabi işlerde (maden arama, inşaat, taş ocağı vs.) ruhsat veren merciler ve diğer resmi kuruluşlardan alınan bilgilere istinaden tescil.

İşveren tarafından işyeri bildirgesinin verilmemiş olması halinde, işyeri;

- a) Kurum veya kamu kurum ve kuruluşlarının denetim ve kontrollerinde düzenlenen, işyeri bildirgesinde bulunması gerekli bilgileri ihtiva eden durum tespit tutanağına,
- b) İhale makamları, ruhsata tabi işlerde ruhsatı veren merciler (valilikler, kaymakamlıklar, belediyeler, maden arama ve işletme, inşaat, taş ocağı ruhsatı verenler ve benzeri), çalışma müdürlükleri, vergi daireleri, liman reislikleri, trafik müdürlükleri gibi resmi kuruluşlardan ve bankalardan alınan bilgilere,
- c) Mahkeme kararlarına veya ilk şirket kuruluşunda ticaret sicil memurluklarınca yapılan bildirimlere,

Dayanılarak resen tescil edilecektir.

İşyerinde sigortalı çalıştıran, böyle bir işyerini devir alan veya bu nitelikte işyeri kendisine intikal eden işveren, yasal sürede vermekle yükümlü olduğu işyeri bildirgesini düzenleyerek göndermek zorundadır.

Aynı işverenin, birden fazla işyeri kurması veya devir alması yahut kendisine intikal etmesi halinde her işyeri için ayrı işyeri bildirgesi düzenlenecektir.

506 sayılı Kanuna ilişkin geçiş hükümleri belirtilmiştir.

İşyeri bildirgesi ile birlikte verilecek diğer belgeler

İşverenler, işyeri bildirgesi ekinde Kuruma vermesi gereken;

- a) Yerleşim belgesi ile imza sirkülerini,
- b) Varsa işveren vekiline ait noterden onaylı vekaletname ve imza sirkülerini,
- c) Diğer kanunlar uyarınca tutmak zorunda oldukları defterin türünü gösteren resmi nitelikteki belgesini,

bir ay içinde Kuruma elden vermek veya posta yoluyla göndermek zorundadır. İşyerinin tescil tarihinden itibaren bir ay içinde sosyal güvenlik kontrol memurlarınca yerinde durum tespiti yapılarak işyeri bildirgesinde yer alan bilgilerin doğruluğu kontrol edilebilir. İşverenden iş alan alt işverenler, işyeri bildirgesi hariç yukarıda sayılan belgeleri Kuruma elden verir veya posta yoluyla gönderirler.

Eskiden Tescil Edilmiş İşyerlerinin Yeniden Tescili Yapılacaktır

Halen 506 sayılı Kanun hükümlerine göre SSK sigorta müdürlüklerinde yapılmış olan işyeri tescilleri, 5510 sayılı Kanun hükümlerine göre yapılmış sayılacaktır. Yani, halen tescilli olan işyerleri için herhangi bir işlem yapılmasına gerek olmadan reforma göre bildirim yapılmış sayılacaktır. Ancak, 1 Ekim 2008 tarihinden sonra işyeri tescili yapılacak işyerleri 5510 sayılı Kanuna göre tescil edilecektir.

5- İşyerinin Nakli, Devri Ve İntikalinin Bildirilmesi

Sigortalı çalıştırılan bir işyerinin;

(a) Faaliyette bulunduğu adresten başka bir ildeki **adrese nakledilmesi** halinde nakleden işverence, başka bir işverene **devredilmesi halinde** devralan işverence; **nakil veya devir tarihini takip eden on gün içinde**;

(b) **İşverenin ölümü** ile işyerinin mirasçılara intikali halinde ise mirasçılarcınca ölüm tarihinden itibaren **üç ay içinde**,

işyeri bildirgesi verilir.

İşyerinin aynı il içinde başka bir ünitenin görev bölgesine nakledilmesi halinde işyeri bildirgesi verilmmez, **ancak nakil tarihinden itibaren 10 gün içinde durum yeni üniteye bir yazı ile bildirilir**. Eski üniteadaki işyeri dosyasındaki tescile esas bilgi ve belgelerin birer örneği yeni üniteye açılan dosyaya konulur. Yeni ünite nakil bilgilerine dayanarak bu dosyaya yeni bir işyeri numarası verir.

Türk Ticaret Kanunu hükümlerine tâbi şirketlerin **nevilerinin değişmesi, birleşmesi, bölünmesi veya diğer bir şirkete katılması** durumunda, bu hususların ticaret siciline tesciline ilişkin ilân tarihini; adi şirketlerde ise şirkete yeni ortak alınması durumunda en geç yeni ortağın alındığı tarihi takip eden **10 gün içinde**, işverenlerce işyeri bildirgesi ile Kuruma bildirilmek zorundadır. İşvereni gerçek kişi olan işyerlerinde, isim değişikliği, tüzel kişi olan işyerlerinde ise ünvan değişikliklerinde işyeri bildirgesi verilmesine gerek olmayıp durumun değişikliğin yayımlandığı Ticaret Sicil Gazetesinin de ekli olduğu bir yazı ile bildirilmesi yeterlidir.

6- İşyeri Dosyalarının İşlemden Kaldırılması

İşyerinin yanlış veya yersiz olarak tescil edildiğinin tespiti halinde, ünitece tescil işleminin iptali yapılır.

Aynı iş veya işyerine birden fazla sicil numarası verilmiş olduğunun anlaşılması halinde, sonradan verilen numaralar ünitece resen iptal edilir. İptal edilen numaralar başka işyerine verilmez. Ancak işlemler sonradan verilen numaradan yürütülmüşse geriye dönük işlem yapmamak için diğer numaralar, işlem gören işyeri dosyasının numarasında birleştirilir.

İnşaat ve ihale konusu işyerleri hariç olmak üzere, kapanma, terk veya tasfiye olmadığı halde, işyerinde en az iki yıllık bir süreden beri sigortalı çalıştırılmadığı, işverenler tarafından bildirilen veya Kurumca tespit edilen işyeri dosyaları, sigortalı çalıştırmaya son verilen tarih itibariyle ünitece Kanun kapsamından çıkarılır ve taahhütlü bir yazıyla işverene bildirilir.

7- 4/A (SSK) Sigortalılarının SGK'ya Bildirimi

SGK kapsamındaki sigortalıların, çalıştırmaya başlanması halinde bu durumun sigortalı işe giriş bildirgesi ile SGK'na bildirilmesi gerekmektedir.

Sigortalıların bildirimleri aşağıdaki sürelerde sigortalı işe giriş bildirgesiyle SSK'na bildirilecektir.

- Herhangi bir istisna kapsamına girmeyen sigortalıların, **işe başlatılmadan önce** sigortalı işe giriş bildirgesiyle bildirilmesi,
- İnşaat, balıkçılık ve tarım işyerlerinde işe başlatılacak sigortalılar için, en geç çalışmaya başlatıldığı gün, sigortalı işe giriş bildirgesiyle SGK'na bildirilmesi,
- Yabancı ülkelere sefer yapan ulaştırma araçlarına sefer esnasında alınarak çalıştırılanlar için, çalışmaya başladıkları tarihten itibaren en geç bir aylık sürenin dolduğu tarihe kadar,
- Kuruma ilk defa işyeri bildirgesi verilecek işyerlerinde; ilk defa sigortalı çalıştırmaya başlanılan tarihten itibaren bir ay içinde çalış-

maya başlayan sigortalılar için, çalışmaya başladıkları tarihten itibaren en geç söz konusu bir aylık sürenin dolduğu tarihe kadar,

e) Kamu idarelerince istihdam edilen 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununa göre işsizlik sigortasına tabi olmayan sözleşmeli personel ile kamu idarelerince yurt dışı görevde çalışmak üzere işe alınanların, çalışmaya başladıkları tarihten itibaren bir ay içinde,

Kuruma verilmesi halinde, sigortalılık başlangıcından önce bildirilmiş sayılacaktır. Böylece yürürlükteki uygulamaya benzer bir düzenleme getirilmiş olacaktır.

Belirtilen sürenin dışında Kuruma bildirildiği yada hiç bildirilmediği tespit edilen sigortalılar için idari para cezası uygulanmaktadır.

8- 4/B (Bağ-Kur) Sigortalılarının SGK'ya Bildirimi

5510 sayılı Kanunla birlikte önemli bir değişiklikte, 4/b (Bağ-Kur) sigortalılarının tesciline ilişkin yapılmıştır. 1479 sayılı Bağ-Kur Kanununda sigortalıların kendilerinin 3 aylık bir süre içinde kayıt ve tescil yaptırmakla yükümlü olmasına rağmen, reformla birlikte Köy ve mahalle muhtarları ile hizmet akdine bağlı olmaksızın kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlardan ise; ticarî kazanç veya serbest meslek kazancı nedeniyle gerçek veya basit usûlde gelir vergisi mükellefi olanlar, gelir vergisinden muaf olup, esnaf ve sanatkâr siciline kayıtlı olanlar, anonim şirketlerin yönetim kurulu üyesi olan ortakları, sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerin komandite ortakları, diğer şirket ve donatma iştiraklerinin ise tüm ortakları için sigortalılık başlangıcından itibaren **en geç 15 gün içinde kendi mevzuatına göre kayıt veya tescili yapan ilgili kurum, kuruluş ve birlikler, vergi daireleri ve esnaf sicil memurluğu tarafından SGK'na bildirilecek.**

Tarımsal faaliyette bulunmasından dolayı sigortalı sayılanlar için ise kanunla kurulu meslek kuruluşlarına kayıt tarihinden itibaren

kendi mevzuatına göre kayıt veya tescili yapan ilgili kurum, kuruluş ve birlikler, vergi daireleri ve esnaf sicil memurluğu sigortalı işe giriş bildirgesi düzenleyerek ise en geç bir ay içinde Kuruma vermekle yükümlüdür.

9- 4/C (Kamu Görevlileri) Sigortalılarının SGK'ya Bildirimi

Sosyal güvenlik reformunda en büyük sıkıntıyı kamu kurum ve kuruluşlarının çekeceği görülmektedir. Zira, kamu kurumları reformla birlikte işyeri bildirimi, sigortalı bildirimi, aylık prim ve hizmet belgesi bildirimi gibi konularla karşılaşacaktır.

4 / (c) bendi kapsamında sigortalı sayılan kişileri çalıştıracak işverenler, bu kapsamda ilk defa veya tekrar çalıştırmaya başlattıkları kişileri, göreve başladıkları veya fakülte ve yüksek okullarda TSK ve Emniyet hesabına yada askeri ve polis okullarında öğrenime başladıkları tarihten itibaren, **onbeş gün içinde sigortalı işe giriş bildirgesi ile Kuruma bildirmekle yükümlüdürler.**

Aynı kamu idaresinin farklı birimleri arasındaki naklen tayin ve görevlendirmelerde bildirim yapılmayacaktır.

10- Kurum Ve Kuruluşlar İle Bankaların Sorumlulukları

Diğer taraftan, kamu kurum ve kuruluşları ile bankalara şayet yaptıkları işlem, işlemi yaptıkları kişinin sigortalı olmasını gerektiriyorsa, bu kişilerin sigortalılık durumlarını Kurum veri tabanından araştırmaları, sigortasız olduğu anlaşılan kişileri Kuruma bildirme yükümlülüğü getirilmiş, bu suretle kayıt dışı sigorta ile mücadelede yeni bir araç tanımlanmıştır. Kamu idareleri ile bankalar tarafından yapılacak kontrol ve bildirim yükümlülüğünün Kurumca belirlenecek işlemlerle sınırlamak amacıyla hazırlanmıştır.

Örneğin, bir bankadan kredi almak için başvuran müşterinin ibraz ettiği belgelerden çalışmasına rağmen SGK'na bildirimini yapmadığının tespiti halinde bu durumu SGK'na bildirecekler.

11- Herkese Tek Sosyal Güvenlik Numarası

SSK, Bağ-Kur ve Emekli Sandığı tarafından farklı sicil numaralı kullanılmakta, bazen aynı kurumun birden fazla sicil numarası verdiği de görülmektedir. Farklı sosyal güvenlik numaralarının kullanılması sigortalıların günlerinin tespitinde zorluklara yol açtığı gibi, kurumların da iş yükünü arttırıyordu.

5510 sayılı Kanun yürürlüğe girmeden önce mevcut sosyal güvenlik kurumlarında tescili yapılan sigortalılar ve ilk defa tescili yapılacak sigortalılar ile bunların hak sahipleri için ortak bilgi bankası oluşturulacak. Bu sigortalılar ile sisteme yeni katılacak sigortalıların tescilinde, Türkiye Cumhuriyeti kimlik numaraları sosyal güvenlik sicil numarası olarak esas alınacak. Sigortalılar, isteğe bağlı sigortalılar ile bunların hak sahiplerinin; genel sağlık sigortalıları ve bunların bakmakla yükümlü olduğu kişilerin tescil ve diğer tüm işlemlerinde sosyal güvenlik sicil numarası olarak Türk vatandaşları için T. C. kimlik numarası, yabancı uyruklu kişiler için ise Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğünce verilen kimlik numarası “sosyal güvenlik sicil numarası” olarak kullanılacaktır.

Sigortalıların eski sigorta sicil numaraları, 5510 sayılı Kanuna göre tescil edilecekleri tarihe kadar kullanılmaya devam edilecek.

12- Sigortalı İşten Ayrılış Bildirgesi

Sigortalılığının sona ermesine ilişkin bildirimler, sigortalı işten ayrılış bildirgesi ile ilgili üniteye e-Sigorta ile yapılacak. Sigortalı işten çıkış bildirgesine kaydedilen bilgiler, ayrıca ilgili aylık prim ve hizmet belgesinde de gösterilecek. Aylık prim ve hizmet belgesi ile sigortalı işten çıkış bildirgesi arasındaki mutabakatsızlık, işverenle yapılacak yazışma sonucunda giderilecek.

4/(b) sigortalıları için 2 nüsha düzenlenecek. Biri üniteye, diğeri bildirgenin düzenlendiği kuruluşa iade edilecek. Sigortalıya işten ayrıldığı yazı ile bildirilecek. Bu da özellikle işçilerin bilgi ve ira-

deleri dışında işverenler tarafından giriş-çıkış işlemi yapılması suretiyle mağduriyetlerini önlenecek.

Yasal süresi dolmadığı için henüz Kuruma verilmeyen aylık prim ve hizmet belgesinde yer alacak sigortalı çalışmalarının Kurumca bilinmesini gerektiren diğer hallerde de, bu madde gereğince işlem yapılacaktır.

4/c’li olarak sigortalı sayılanların, yer değiştirme suretiyle farklı işyerine atanmalar ile bir kurumdan diğer kuruma veya aynı kurumda farklı birim veya ünitelerde farklı işyerine nakledilenler hakkında sigortalı işe giriş bildirgesi ve sigortalı işten ayrılış bildirgesi ile gerekli bildirimler yapılacaktır. Bu sigortalıların, malullük, yaşlılık tahsis taleplerinde aranan sigortalı işten ayrılış bildirgesi yerine emekliye sevk onayı gönderilmesi yeterlidir.

13- İşveren, İşveren Vekili, Geçici İş İlişkisi Kurulan İşveren Ve Alt İşverenlerin Sorumlulukları

4/(a) ve 4/(c) bentlerine göre sigortalı sayılan kişileri çalıştıran gerçek veya tüzel kişiler ile tüzel kişiliği olmayan kurum ve kuruluşlar işverendir.

İşveren adına ve hesabına, işin veya görülen hizmetin bütününe yönetim görevini yapan kimse, işveren vekilidir. Bu Kanunda geçen işveren deyimi, işveren vekilini de kapsar. İşveren vekili ve 4857 sayılı İş Kanununda tanımlanan geçici iş ilişkisi kurulan işveren, bu Kanunda belirtilen yükümlülüklerinden dolayı işveren ile birlikte müştereken ve müteselsilen sorumludur.

Bir işverenden, işyerinde yürüttüğü mal veya hizmet üretimine ilişkin bir işte veya bir işin bölüm veya eklentilerinde, iş alan ve bu iş için görevlendirdiği sigortalıları çalıştıran üçüncü kişiye alt işveren denir. Sigortalılar, üçüncü bir kişinin aracılığı ile işe girmiş ve bunlarla sözleşme yapmış olsalar dahi, asıl işveren, bu Kanunun işve-

rene yüklediği yükümlülüklerden dolayı alt işveren ile birlikte sorumludur.

14- Sigortalılık Hallerinin Birleşmesi Veya Çakışması

Sosyal güvenlik reformu olarak adlandırılan 5510 sayılı kanunun sigortalılık hallerinin birleşmesi başlıklı 53. Maddesinde, 5754 sayılı kanunla bazı değişiklikler yapılmıştır. Buna göre; sigortalının, 4/(a), (b) ve (c) bentlerinde yer alan sigortalılık hallerinden birden fazlasına aynı anda tabi olmasını gerektirecek şekilde çalışması halinde; öncelikle 4/(c) bendi kapsamında, 4/(c) bendi kapsamında çalışması yoksa ilk önce başlayan sigortalılık ilişkisi esas alınarak sigortalı sayılacak.

Yine, aynı madde uyarınca 4/(b) bendi kapsamında sayılanlar, kendilerine ait veya ortak oldukları işyerlerinden dolayı, 4/(a) bendi kapsamında sigortalı olarak bildirilemeyecekler. Ancak, Kanunun 4/(a) bendi kapsamında sigortalı olup sigortalılığı kesintisiz devam ederken, anonim şirket kurucu ortak ve yönetim kurulu üyesi olan ortaklarından, esas görevlerine ilaveten başka bir kişinin yapabileceği görevlerden birini yapan ve karşılığında ücret alanlarla, Kanunun 4/(a) bendi kapsamında sigortalı olarak çalıştığı limited şirkette sonradan ortak olanlar kanunun 4/(a) bendi kapsamında sigortalı olabilirler.

Yapılan bu düzenleme ile, zaten mevcut uygulamaya paralel bir düzenleme getirilmektedir. Zira, halen yürürlükte olan uygulamada da, şirket ortakları kendi şirketlerinden sigortalı olamamaktadır. Uygulamada sıkça görüldüğü üzere, limited şirket ortakları kendi kurucu ortağı oldukları şirketlerinden, kendilerini de 4/a sigortalısı olarak göstermek suretiyle prim ödemektedirler. Bu bildirim geçerli kabul edilmeyecektir.

Anonim şirket yönetim kurulu ve Murahhas azalarından öteden beri SSK sigortalısı olup esas görevlerine ilaveten üçüncü bir kişinin

yapabileceği görevlerden birini de yapan ve karşılığında ücret alanlarla, sigortalı olarak çalıştığı limitet şirkete sonradan ortak olanlar 4/(a) bendi (SSK'lı) kapsamında sigortalı olabileceklerdir. Zira, önce başlayan sigortalılık hali devam ettirilmektedir.

Sigortalının, bu madde hükmüne göre sigortalı sayılması gereken sigortalılık halinden başka bir sigortalılık hali için prim ödemiş olması durumunda, ödenen primler birinci fıkraya göre esas alınan sigortalılık hali için ödenmiş ve esas alınan sigortalılık halinde geçmiş kabul edilecek.

15- Alt İşveren Ve Sigortalıyı Devir Alanın Bildirilmesi

İşveren, kendisinden iş alan alt işveren ile başka bir işverene iş görme edimini yerine getirmek üzere geçici olarak sigortalısını devrettiği işverenin bilgilerini taşıyan örneği Kurumca hazırlanan ek belgeyi, alt işverenin işe başladığı; geçici olarak sigortalısını devrettiği tarihten itibaren, sözleşmeyi ibraz etmeleri koşuluyla, **en geç 15 gün içinde** ilgili üniteye, bildirmek zorundadır.

16- İş Kazalarında İdari İşlemler

- İş kazasına uğrayan personele derhal gerekli sağlık yardımları yapılır.
- İşyeri kaza raporu düzenlenir. Şahitlerin ifadesi alınır.
- Kaza o yer yetkili kolluk kuvvetlerine (Jandarma veya Polise) derhal bildirilir.
- Kaza, ilgili SGK sigorta/sosyal güvenlik merkezi müdürlüğüne dilekçe ekindeki İş kazası ve meslek hastalığı bildirgesi ile en geç kazadan sonraki üç işgünü içinde bildirilir. (5510 sayılı Kanun)
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bölge müdürlüğüne bildirim formu ile en geç iki iş günü içinde haber verilir. (4857 sayılı Kanun)

- Kazayla ilgili bir dosya hazırlanır. Evraklar burada muhafaza edilir. Dosyada ayrıca; işçinin sigortalı işe giriş bildirgesi, işe giriş sağlık raporu, kaza tarihinden önceki dört aya ait ücret hesap pusulalarının sureti, işçi çizelgesi, eğitim belgesi ile diğer sertifikalar ve kişisel koruyucuları teslim belgeleri de yer alır.

17- İşkazalarında İşverenin Ve Üçüncü Kişilerin Sorumluluğu

İş kazası ve meslek hastalığı, işverenin kastı veya sigortalıların sağlığını koruma ve iş güvenliği mevzuatına aykırı bir hareketi sonucu meydana gelmişse, Kurumca sigortalıya veya hak sahiplerine bu Kanun gereğince yapılan veya ileride yapılması gereken ödemeler ile bağlanan gelirin başladığı tarihteki ilk peşin sermaye değeri toplamı, sigortalı veya hak sahiplerinin işverenden isteyebilecekleri tutarlarla sınırlı olmak üzere, Kurumca işverene ödetilir. İşverenin sorumluluğunun tespitinde kaçınılmazlık ilkesi dikkate alınır.

İş kazası, meslek hastalığı veya hastalık, üçüncü bir kişinin kusuru yüzünden olmuş ise, Kurumca yapılan ödemeler ve bağlanan gelirden dolayı, sorumlulara ödemeler ile bağlanan gelirin başladığı tarihteki ilk peşin sermaye değeri toplamı kadar rücu edilmesi düzenlenmiştir.

İş kazası veya meslek hastalığı işverenin kastı sonucunda meydana gelmişse, işveren Kuruma karşı sorumlu hale gelir. Kasıt, işverenin bilerek yaptığı hukuka aykırı eylemiyle iş kazası veya meslek hastalığına neden olması halidir. Zarara neden olan eylemin bilinçli olarak yapılması kasıt için yeterli olup, sonuçlarının istenmemesi kasıt ortadan kaldırmaz. İşverenin eylemi hukuka aykırı olmamakla birlikte, yaptığı hareketin hukuka aykırı sonuç doğurabileceğini öngörmesi veya ihmali de sorumluluk için yeterlidir.

İş kazası veya meslek hastalığı işverenin, sigortalıların sağlığını koruma ve iş güvenliği ile ilgili mevzuat hükümlerine aykırı hareketi sonucunda oluşmuşsa işveren Kuruma karşı sorumlu olur.

Mevzuat, yasal olarak yürürlüğe konulmuş ve yürürlüğünü muhafaza eden, sigortalıların sağlığının korunması ve iş güvenliği alanında, yasa koyucu ile yasa koyucunun yürütme veya idareye verdiği yetkiye dayanılarak, bu organlarca kabul edilen genel, objektif kural veya hükümlerin tümüdür.

İşverenin sorumluluğunun tespitinde kaçınılmazlık ilkesi dikkate alınır. Kaçınılmazlık, olayın meydana geldiği tarihte geçerli bilimsel ve teknik kurallar gereğince alınan tüm önlemlere rağmen, kısmen ya da tüm olarak iş kazası veya meslek hastalığının meydana gelmesi durumudur. İşveren alınması gerekli bir önlemi almamış ise olayın kaçınılmazlığı ileri sürülemez.

İş kazası, meslek hastalığı ve hastalık, üçüncü bir kişinin kusuru nedeniyle meydana gelmişse, sigortalıya ve hak sahiplerine yapılan veya ileride yapılması gereken ödemeler ile bağlanan gelirin başladığı tarihteki ilk peşin sermaye değerinin yarısı, zarara sebep olan üçüncü kişilere ve şayet kusuru varsa bunları çalıştıranlardan tahsil edilir.

İşkazası ve meslek hastalıklarında rücu

İş kazası, meslek hastalığı ve hastalık, üçüncü bir kişinin kusuru nedeniyle meydana gelmişse, sigortalıya ve hak sahiplerine yapılan veya ileride yapılması gereken ödemeler ile bağlanan gelirin başladığı tarihteki ilk peşin sermaye değerinin yarısı, zarara sebep olan üçüncü kişilere ve şayet kusuru varsa bunları çalıştıranlara rücu edilecek. Bugüne kadar işverenlerin en fazla yakındığı konulardan birisi olan rücu sorunu da çözülmüş olacak.

18- Sigortasız Çalıştırılan İşçinin Uğradığı İşkazasında İşverenlerin Sorumluluğu

Sigortalı çalıştırmaya başladığının süresi içinde sigortalı işe giriş bildirgesi ile Kuruma bildirilmemesi halinde, bildirgenin sonradan

verildiği veya sigortalı çalıştırıldığı Kurumca tespit edildiği tarihten önce meydana gelen iş kazası, meslek hastalığı, hastalık ve analık halleri sonucu ilgililerin gelir ve ödenekleri Kurumca ödenir.

Yukarıdaki fıkrada belirtilen hallerde, Kurumca yapılan ve ileride yapılması gerekli bulunan her türlü masrafların tutarı ile gelir bağlanırsa bu gelirin başladığı tarihteki ilk peşin sermaye değeri tutarı, sorumluluk halleri aranmaksızın, işverene ayrıca ödettilir.

506 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinde yer alan, işverenlerin süresinde bildirilmeyen sigortalılıktan doğan sorumlulukları devam ettirilmiştir.

19- Emekli Olduktan Sonra Çalışmaya Devam Edenlerin Sosyal Güvenlik Destek Primi (SGDP) Uygulaması

Reformdan Önce Sigortalı Olanlarda 5510 sayılı Yasanın Yürürlüğe Girmesinden Sonra SGDP Uygulaması

5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce iştirakçi veya sigortalı olanlar, vazife malullüğü, malûllük ve yaşlılık veya emekli aylığı bağlananlar ve 5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte sosyal güvenlik destek primi ödeyerek çalışmaya devam edenler hakkında sosyal güvenlik destek primine tabi olma bakımından 5510 sayılı Kanunla yürürlükten kaldırılan ilgili kanun hükümlerinin uygulanmasına devam edilecek.

Ancak 5510 sayılı Kanunun 4/(a) bendi kapsamında (SSK'lı) çalışanlar için sosyal güvenlik destek primi prime esas kazançlar üzerinden kısa vadeli sigorta kolları prim oranına yüzde 30 oranının eklenmesi suretiyle (en düşük yüzde 31, en yüksek yüzde 36,5) olarak bulunan toplamdır. Yüzde 30 oranının dörtte biri sigortalı, dörtte üçü işveren hissesidir. Bu kapsamda sayılan kişilerden sosyal güvenlik destek primine tabi olanların prim ödeme yükümlüsü

bunların işverenleridir. Bunlar hakkında sadece iş kazası ve meslek hastalığı sigortası hükümleri uygulanır.

Yani, kamuoyunda bilindiğinin aksine, 5510 sayılı Kanunun yürürlük tarihinden önce sigortalı olanlar, emekli olduktan sonra sosyal güvenlik destek primi ödeyerek çalışabileceklerdir. Bu sigortalıların ne zaman emekli olduklarının/olacaklarının bir önemi yoktur. Ancak, ilk defa 5510 sayılı Kanunun yürürlük tarihinden sonra sigortalı olanların sosyal güvenlik destek primine tabi çalışması mümkün olmayacaktır.

İlk Defa Reformdan Sonra Sigortalı Olanlarda 5510 sayılı Yasanın Yürürlüğe Girmesinden Sonra SGDP Uygulaması

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun yürürlüğe girdiği tarihten sonra ilk defa sigortalı olan kişilerden yaşlılık aylığı bağlandıktan sonra;

Tarımsal faaliyette bulunanlar hariç olmak üzere 5510 sayılı Kanuna göre veya yabancı bir ülke mevzuatı kapsamında çalışmaya başlayanların yaşlılık aylıkları, çalışmaya başladıkları tarihi takip eden ödeme dönemi başında kesilecektir.

Diğer bir deyişle emeklilik sonrası çalışma yasağı sadece 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun yürürlüğe girdiği tarihten sonra ilk defa sigortalı olan kişiler için geçerlidir.

Bunlardan 5510 sayılı Kanuna tabi çalıştıkları süre zarfında, diğer normal sigortalılar gibi 5510/80 inci maddeye göre belirlenen prime esas kazançları üzerinden 5510/81 inci madde gereğince kısa ve uzun vadeli sigorta kolları ile genel sağlık sigortasına ait prim alınacaktır.

Yaşlılık aylığı kesilenlerden, işten ayrılarak veya işyerini kapatarak yeniden yaşlılık aylığı bağlanması için yazılı istekte bulunanlara ya

da emekliye ayrılan veya sevk edilenlere, yazılı istek tarihini veya görevinden ayrıldığı tarihi takip eden ödeme döneminden itibaren yeniden yaşlılık aylığı hesaplanarak bağlanır.

Yeni aylık, eski aylığın kesildiği tarihten sonra aylıklara yapılacak artışlar uygulanarak bu fıkrada belirtilen aylık başlangıç tarihi itibarıyla bulunan tutarı ile emeklilik sonrası çalışmaya ait kısmi aylığın toplamından oluşur. Emeklilik sonrası çalışmaya ait kısmi aylık, talep tarihindeki emeklilik öncesi ve sonrası prim ödeme gün sayısı ve emeklilik sonrası çalışmaya ait prime esas kazançları üzerinden 5510/29 uncu maddeye göre hesaplanan aylığın emeklilik sonrası prim ödeme gün sayısına orantılı bölümü kadardır.

Bağ-Kur Sigortalılarının Reformdan Sonra Sosyal Güvenlik Destek Primi Uygulaması

5510 sayılı Kanunun ilk halinde en çok yakınılan konulardan birisi olan Bağ-Kur'luların sosyal güvenlik destek primi sorunu çözüldü. Sosyal Güvenlik Reformu ile yapılacak düzenlemeye göre emeklilerin almakta oldukları aylıklarının yüzde 12'si oranında uygulanacak. Bu oran, kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren takip eden her yılın Ocak ayında bir puan artırılarak yüzde 15'e çıkacak.

Ancak kesilecek olan bu tutar, 4/b sigortalılarıyla ilgili yılın Ocak ayında ödenen en yüksek yaşlılık aylığından alınabilecek sosyal güvenlik destek priminden fazla olamayacak. Bu sigortalılardan ayrıca kısa vadeli sigorta kolları primi alınmayacak. Sosyal güvenlik destek primine tâbi olanların primleri, aylıklarından kesilmek suretiyle tahsil edilecek.

5510 sayılı Kanunun 4/ (b) bendi kapsamında sigortalı sayılanlardan, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarından alınacak belgelerle doğrulamak kaydıyla faaliyette bulunulmadığına ilişkin sürelerde Bağ-

Kur destek primi alınmayacak. Faaliyette bulunulan sürelerde ise 2008 yılında % 12 olarak, takip eden her yılın Ocak ayında da bir puan artırılarak uygulanacak. Ancak bu oran % 15'i geçemeyecek. Sosyal güvenlik destek primi ödenmiş veya bildirilmiş süreler 5510 sayılı Kanuna göre malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları prim ödeme gün sayısına ilave edilmeyecek, toptan ödeme yapılmayacak.

20- Sigorta Primine Esas Kazançlar

Kısa ve uzun vadeli sigortalar ile genel sağlık sigortası için, bu Kanunda öngörülen her türlü ödemeler ile yönetim giderlerini karşılamak üzere Kurum prim almak, ilgililer de prim ödemek zorundadır.

Kurumca tahsil edilen genel sağlık sigortası primleri, tahsil edilmesini müteakip doğrudan Kurum bütçesinin genel sağlık sigortası kalemine aktarılır.

Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu kapsamındaki sigortalılara sağlanan yardımlar, esas olarak işçi ve işverenler tarafından ödenen primlerle finanse edilmektedir. Bu nedenle, çalışanların ücretlerinden belirli oranlarda prim kesilmekte ve işveren katkı payı da eklenerek Kuruma ödenmektedir. Uygulamada, çalışanlara yapılan hangi ödemelerden prim kesilip kesilmeyeceği konusunda tereddütler olmaktadır.

Kanunun 4 /a bendi (SSK) kapsamındaki sigortalıların prime esas kazançlarının hesabında;

5510 sayılı kanunun 80. maddesinde 4/(a) bendi kapsamındaki sigortalıların prime esas kazançlarının hesabında;

- 1) Hak edilen ücretlerin,
- 2) Prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkaktan o ay içinde

yapılan ödemelerin ve işverenler tarafından sigortalılar için özel sağlık sigortalarına ve bireysel emeklilik sistemine ödenen tutarların,

3) İdare veya yargı mercilerince verilen karar gereğince yukarıdaki (1) ve (2) numaralı alt bentlerde belirtilen kazançlar niteliğinde olmak üzere sigortalılara o ay içinde yapılan ödemelerin brüt toplamı esas alınacak.

Aynı yardımlar ve ölüm, doğum ve evlenme yardımları, görev yollukları, seyyar görev tazminatı, kıdem tazminatı, iş sonu tazminatı veya kıdem tazminatı mahiyetindeki toplu ödeme, keşif ücreti, ihbar ve kasa tazminatları ile kurumca tutarları yıllar itibarıyla belirlenecek yemek, çocuk ve aile zamları, işverenler tarafından sigortalılar için özel sağlık sigortalarına ve bireysel emeklilik sistemine ödenen ve aylık toplamı asgari ücretin yüzde 30'unu geçmeyen özel sağlık sigortası primi ve bireysel emeklilik katkı payları tutarları, prime esas dahil edilmeyeceği hükme bağlanmıştır.

Yukarıda belirtilen istisnalar dışında her ne adla yapılırsa yapılsın tüm ödemeler ile aynı yardım yerine geçmek üzere yapılan nakdi ödemeler prime esas kazanca tabi tutulacak. Diğer kanunlardaki prime tabi tutulmaması gerektiğine dair muafiyet ve istisnalar bu kanunun uygulanmasında dikkate alınmayacak.

Ücretler hak edildikleri aya mal edilmek suretiyle prime tabi tutulur. Diğer ödemeler ise öncelikle ödendiği ayın kazancına dahil edilir ve ücret dışındaki bu ödemelerin yapıldığı ayda üst sınırın aşılması nedeniyle prime tabi tutulamayan kısmı, ödemenin yapıldığı ayı takip eden aydan başlanarak iki ayı geçmemek üzere üst sınırın altında kalan sonraki ayların prime esas kazançlarına ilâve edilir. Toplu iş sözleşmelerine tabi işyerleri işverenlerince veya kamu idareleri veya yargı mercilerince verilen kararlara istinaden, sonradan ödenen ücret dışındaki ödemelerin hizmet akdinin mev-

cut olmadığı veya askıda olduğu bir tarihte ödenmesi durumunda, 82 nci madde hükmü de nazara alınmak suretiyle prime esas kazancın tabi olduğu en son ayın kazancına dahil edilecek. Bu durumlarda sigorta primlerinin, yukarıda belirtilen mercilerin kararlarının kesinleşme tarihini izleyen ayın sonuna kadar ödenmesi halinde, gecikme cezası ve gecikme zammı alınmaz ve Kurumca verilecek idarî para cezalarına ilişkin 102 nci madde hükümleri uygulanmayacak.

Sigortalıların günlük kazançlarının hesabında esas tutulan gün sayıları, aynı zamanda, bunların prim ödeme gün sayılarını gösterir. Ancak, işveren ve sigortalı arasında kısmî süreli hizmet akdinin yazılı olarak yapılmış olması kaydıyla, ay içerisinde günün bazı saatlerinde çalışan ve çalıştığı saat karşılığında ücret alan sigortalının ay içindeki prim ödeme gün sayısı, ay içindeki toplam çalışma saati süresinin 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununa, 20/4/1967 tarihli ve 854 sayılı Deniz İş Kanununa ve 13/6/1952 tarihli ve 5953 sayılı Basın Mesleğinde Çalışanlarla Çalıştıranlar Arasındaki Münasebetlerin Tanzimi Hakkında Kanuna göre belirlenen haftalık çalışma süresine göre hesaplanan günlük çalışma saatine bölünmesi suretiyle bulunur. Bu şekildeki hesaplamada gün kesirleri bir gün kabul edilir.

İşveren ve sigortalı arasında çağrı üzerine çalışmaya dayalı yazılı iş sözleşmesinde taraflar arasında çalışma süresi gün, hafta ve ay olarak belirlenmemiş ise, sigortalının ay içindeki prim ödeme gün sayısı haftalık çalışma süresi en az yirmi saat kararlaştırılmış sayılarak (g) bendi hükmüne göre hesaplanır.

Geçici iş göremezlik ödeneği alan sigortalılara istirahatlı buldukları sürede;

a) Geçici iş göremezlik ödeneği dikkate alınmadan verilmesine devam edilen tam ücret,

b) Bireysel veya toplu iş sözleşmesine istinaden verilen geçici iş göremezlik ödeneğinin işverene iadesi ile alınan tam ücret,

c) Geçici iş göremezlik ödeneği ile ödenek alınan süredeki kazancı arasındaki ücret farkı,

ç) Bireysel veya toplu iş sözleşmesine dayalı olmadan geçici iş göremezlik ödeneği aldığı sürede atıfet kabilinde yapılan ödemeler,

çalışılan sürelerde ödenen ücretler olarak prime tabi tutulur. İstirahatlı olunan süre için (c) bendine göre ödenen günlük fark tutar, günlük sigorta primine esas kazancın alt sınırının altında kalması durumunda günlük alt sınıra yükseltilir.

Aylık toplamı asgari ücretin yüzde 30'unu geçmeyen özel sağlık sigortası primi ve bireysel emeklilik katkı payları tutarları prime tabi tutulmayacak..

Özel sağlık sigortalarına ve bireysel emeklilik sistemine ödenen ve aylık toplamı asgari ücretin yüzde 30'unu (01.07.2008-31.12.2008 döneminde geçerli asgari ücret üzerinden 191,61 YTL) geçen özel sağlık sigortası primi ve bireysel emeklilik katkı payları tutarlarından prim alınacağı öngörülmüştür.

5510 sayılı Kanununun 80. maddesinde düzenlenen hükümlerle Ölüm, doğum ve evlenme yardımları ve kasa tazminatlarından sigorta primi alınmayacağı öngörülmektedir. Bu işlem esasen doğru olmakla birlikte ölüm, doğum ve evlenme yardımları ile kasa tazminatlarına da bir sınır getirilmelidir. Aksi halde, işçilere ölüm, doğum, evlenme nedeniyle yüksek tutarlarda ödemeler yapılmasına rağmen hiçbir prim alınmamış olacaktır.

Ücret dışı ödemelerden 2 ay daha prim alınacak

Halen, sigortalılara ödenen ücret dışındaki diğer ödemelerden, sigorta primine esas kazancın üst sınırını (4.151,70.-YTL) aşan kısımdan sigorta primi kesilmemektedir.

Sosyal Güvenlik Reformu ile ücret dışındaki diğer ödemelerin üst sınırı aşan kısımdan, ödemenin yapıldığı ayı takip eden aydan başlanarak iki ayı geçmemek üzere üst sınırın altında kalan sonraki ayların prime esas kazançlarına ilave edileceğine ilişkin bir hüküm getirilmektedir.

Örneğin, 3.000 YTL ücret alan bir işçiye, 3.000.YTL de ikramiye ödenmesi halinde toplam ödemeler tutarı olan 6.000.-YTL'dan sigorta primine esas kazanç üst sınırı olan 4.151,70 YTL üzerinden sigorta primi alınmakta, bu tutarın üzerindeki kısımdan prim alınmamaktadır. Oysaki, 5510 sayılı Kanunla bu uygulama değiştirilmekte ve tavanı aşan kısımdan 2 ay daha prim kesilmesi uygulanması getirilmektedir.

Toplu iş sözleşmelerine tabi işyerleri işverenlerince veya kamu idareleri veya yargı mercilerince verilen kararlara istinaden, sonradan ödenen ücret dışındaki ödemelerin hizmet akdinin mevcut olmadığı veya askıda olduğu bir tarihte ödenmesi durumunda, 82 nci madde hükmü de nazara alınmak suretiyle prime esas kazancın tabi olduğu en son ayın kazancına dahil edilecek.

Primlerin hesabına esas tutulacak günlük kazanç, sigortalının, bir ay için prime esas tutulan kazancının otuzda biridir. Ancak günlük kazancın hesabına esas tutulan ay içindeki bazı günlerde çalışmamış ve çalışmadığı günler için ücret almamış sigortalının günlük kazancı, o ay için prime esas tutulan kazancının ücret aldığı gün sayısına bölünmesi suretiyle hesaplanacak.

21- 4/(b) bendi (Bağ-Kur) kapsamındaki sigortalıların prime esas kazançları

5510 sayılı Kanununun 4/(b) bendi (Bağ-Kur) kapsamındaki sigortalıların prime esas kazançları aşağıdaki şekilde belirlenecek;

1479 sayılı Bağ-Kur Kanununda 24 gelir basamağı bulunmaktaydı

ve Bağ-Kur sigortalıları buldukları gelir basamağı üzerinden primlerini ödemekteydiler. 5510 sayılı Kanunla basamak sistemi kaldırılmaktadır.

a) Aylık prime esas kazanç, prime esas günlük kazanç alt sınırı ile üst sınırı arasında kalmak şartı ile kendileri tarafından beyan edilecek günlük kazancın otuz katıdır. Bu sigortalılar tarafından Kurumca belirlenen sürelerde aylık prime esas kazanç beyan edilir. Beyanda bulunmayan sigortalıların aylık prime esas kazancı, prime esas günlük kazanç alt sınırının otuz katı olarak belirlenecek.

b) Sigortalı aynı zamanda işveren ise aylık prime esas kazancı, çalıştırdığı sigortalıların prime esas günlük kazancının en yüksekisinin otuz katından az olamaz. Aylık prime esas kazancı, çalıştırdığı sigortalının otuz günlük prime esas kazancından düşük olduğu tespit edilen sigortalıların aylık prime esas kazançları, tespit edilen kazanç düzeyine çıkartılarak aradaki farkın primi, 5510/89 uncu maddede hükümlerine göre gecikme cezası ve gecikme zammı uygulanmak suretiyle tahsil edilecek.

c) 4/(b) bendi kapsamında sigortalı sayılmayı gerektirecek birden fazla durumun söz konusu olması halinde, bu fıkranın (a) ve (b) bentlerinde belirtilen esaslara göre tek beyanda bulunulacak. Yani, kaç şirkette ortak olduğuna bakılmaksızın sadece bir kez Bağ-Kur primi ödenecek.

22- Sigorta Primine Esas Kazancın Alt Ve Üst Sınırı

5510 sayılı Kanun gereğince alınacak prim ve verilecek ödeneklerin hesabına esas tutulan günlük kazancın alt sınırı, asgarî ücretin otuzda biri, üst sınırı ise günlük kazanç alt sınırının 6,5 katı olarak belirlenmiştir. 5510 sayılı yasadaki önceki uygulama aynen devam ettirilmiştir. 01.07.2008-31.12.2008 dönemi için sigorta primine esas kazancın alt sınırı 638,70.-YTL ve üst sınırı ise 4.151.70.-YTL olarak uygulanmaktadır.

Günlük kazançları yukarıdaki belirtilen alt sınırın altında olan sigortalılar ile ücretsiz çalışan sigortalıların günlük kazançları alt sınır üzerinden, günlük kazançları üst sınırdan fazla olan sigortalıların günlük kazançları da üst sınır üzerinden hesaplanacaktır. Sigortalının kazancı alt sınırın altında ise bu kazanç ile alt sınır arasındaki farka ait sigorta primleri ile ücretsiz çalışan sigortalılara ait sigorta primlerinin tümünü işveren ödeyecektir.

23- Kısmi Süreli (Part-Time) Çalışmalarda Prim Ödeme Gün Sayısı

İşyerinde tam süreli iş sözleşmesi ile yapılan emsal çalışmanın üçte ikisi oranına kadar yapılan çalışma kısmi süreli çalışmadır.

Kısmi süreli çalışma, işveren ile sigortalının yazılı yapılan iş sözleşmesinin niteliğine bağlı, aylık ücret karşılığı çalışma biçiminde imzalanmışsa, sigortalı haftalık çalışma süresine bakılmaksızın tam ay olarak bildirilir.

İş sözleşmesi saat ücreti karşılığı yapılmış ise, kısmi süreli çalışan sigortalıların ay içinde çalıştığı toplam sürenin, 4857 sayılı İş Kanununa göre günlük çalışma süresi olan 7,5 saate bölünmesiyle, ayda kaç gün sigortalı bildirileceği hesaplanır. Bu şekilde yapılacak hesaplamalarda 7,5 saatin altındaki çalışmalar 1 güne tamamlanır.

20/4/1967 tarihli ve 854 sayılı Deniz İş Kanunu ve 13/6/1952 tarihli ve 5953 sayılı Basın Mesleğinde Çalışanlarla Çalıştıranlar Arasındaki Münasebetlerin Tanzimi Hakkında Kanun kapsamında çalışan sigortalıların ay içinde çalıştığı toplam sürenin 8'e bölünmesiyle, ayda kaç gün sigortalı bildirileceği hesaplanır. Bu şekilde yapılacak hesaplamalarda 8 saatin altındaki çalışmalar 1 güne tamamlanır.

Yazılı sözleşme ile sigortalının yapmayı üstlendiği işle ilgili olarak kendisine ihtiyaç duyulması halinde, iş görme ediminin yerine ge-

tirileceğinin kararlaştırıldığı çağrı üzerine çalışmalarda, çalışma süresi gün, hafta ve ay olarak belirlenmiş ise, bu süreler üzerinden; taraflar arasında çalışma süresi gün, hafta ve ay olarak belirlenmemiş ise, sigortalının aylık çalışma süresi yukarıdaki fıkralar hükümüne hesaplanan gün sayısı üzerinden bildirilir.

Ancak, çalışma süresinin gün, hafta ve ay olarak belirlenmiş süreden fazla olması halinde, çalışma süresi bu süre dikkate alınarak yukarıdaki fıkralar hükümüne hesaplanan gün sayısı üzerinden bildirilir. Bu fıkranın uygulanmasında 4857 sayılı İş Kanunu'nun 14 üncü maddesi hükümleri de dikkate alınır.

24- Birden Fazla İşte Çalışılması Nedeniyle Kuruma Prim Ödenmesi

Sigortalıların 5510 sayılı Kanununun 53 üncü maddesine göre belirlenen aynı sigortalılık haline tâbi olacak şekilde birden fazla işte çalışması nedeniyle Kuruma ödenen primler toplamı, bu sigortalılık hali için belirlenen prime esas kazanç üst sınırı üzerinden hesaplanacak miktarı aşarsa, aşan kısmın tamamı, sigortalının talebi üzerine en geç talep tarihini takip eden ay içinde hissesi oranında sigortalıya defaten geri ödenecektir. Geri verilen primler için ayrıca gecikme cezası ve gecikme zammı ile faiz ödenmemektedir.

Aynı zamanda, birden fazla işvereninde işinde çalışan SSK sigortalılarının her çalıştığı şirkette ayrı ayrı sigortalı gösterilmesi ve her bir işverenden aldığı ücretten prime esas kazanç üst sınırı dikkate alınarak sigorta primi kesintisi yapılarak SGK'ya bildirilmesi gerekmektedir. Ancak, bu durumdaki sigortalıların gün sayısında herhangi bir artış olmayacak, her ayın çalışması 30 gün üzerinden dikkate alınacaktır.

Aynı zamanda, birden fazla işverenin işinde çalışan 4/a (SSK) sigortalılarının ücretlerinden kesilen primlerin prime esas kazanç üst

sınırı üzerinden hesaplanacak miktarı aşması halinde, farkın sigortalının müracaatı üzerine hissesi oranında kendisine geri verileceği öngörülmüştür. Ne kanunda, ne de diğer mevzuatta farklı illerde çalışan sigortalıların primlerinin ödenmeyeceği yer almamaktadır.

1479 sayılı Bağ-Kur Kanunu'na göre, Bağ-Kur'lu olması gerekenler kaç şirkette ortak olurlarsa olsunlar, her ay sadece bir kez Bağ-Kur primi ödemekteydiler. 5754 sayılı Kanunla 5510 sayılı Kanunda değişiklik yapılmadan önce, Bağ-Kur'lu olmayı gerektiren şekilde birden fazla şirkete ortak olunması halinde, her şirketten ayrı ayrı prim alınması öngörülmüştü. Ancak, 5754 sayılı Kanunla "4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında sigortalı sayılmayı gerektirecek birden fazla durumun söz konusu olması halinde, bu fıkranın (a) ve (b) bentlerinde belirtilen esaslara göre tek beyanda bulunulur" hükmü getirildiğinden 5510 sayılı Kanunun yürürlüğe gireceği 1 Ekim 2008 tarihinden sonra da **her şirket ortaklığından ayrı ayrı Bağ-Kur primi alınmayacak**. Sadece bir şirket ortaklığı prim ödenmesi yeterli olacak.

25- Asgarî İşçilik Uygulaması Ve Uzlaşma

Düzenli prim ödeyen işverenler ile düzenli prim ödemeyen işverenlerin ayırt edilmesi ve düzenli prim ödemediği anlaşılan işverenlerin etkin bir şekilde takibe alınması amacıyla, inşaat işyerleriyle ihale konusu işler için 07.07.1994 tarihinden itibaren 16/86 Ek sayılı genelge yayımlanmak suretiyle asgarî işçilik uygulaması başlatılmıştır. Bu düşünce, 5510 sayılı Kanunda da devam ettirilmektedir.

Sosyal Güvenlik Kurumu açısından üç türlü kaçak bulunmaktadır. Birincisi çalışanların Sosyal Güvenlik Kurumuna hiç bildirilmemesi, ikincisi çalışma gün sayılarının eksik bildirilmesi ve üçüncüsü de sigorta primine esas kazanç tutarlarının eksik olarak bildirilmesidir. Sosyal Güvenlik Kurumunun prim kaybını, sigortalılarında

sosyal güvence kayıplarını önlemeye yönelik olarak yapılan yasal değişikliklerden sonra SGK Müfettişlerine önemli yetkiler verilmiştir.

İşverenin, işin emsaline, niteliğine, kapsam ve kapasitesine göre işin yürütümü açısından gerekli olan sigortalı sayısının, çalışma süresinin veya prime esas kazanç tutarının altında bildirimde bulunduğu tespit halinde, işin yürütümü açısından gerekli olan asgarî işçilik tutarı; yapılan işin niteliği, kullanılan teknoloji, işyerinin büyüklüğü, benzer işletmelerde çalıştırılan sigortalı sayısı, ilgili meslek veya kamu kuruluşlarının görüşü gibi unsurlar dikkate alınarak tespit edilir. Söz konusu tespitler, Kurumun denetim ve kontrolle görevlendirilmiş memurları tarafından saptanacaktır.

Bu düzenleme ile sigortasız işçi çalıştırma, prime esas kazançların ve prim ödeme gün sayılarının eksik gösterilmesi gibi konularda daha etkin bir denetimin sağlanması amaçlanmıştır.

Kamu idareleri, döner sermayeli kuruluşlar, kanunla kurulan kurum ve kuruluşlar ile bankalar tarafından ihale mevzuatına göre yaptırılan işlerden ve özel nitelikteki inşaat işlerinden dolayı bu işleri yapan işveren tarafından yeterli işçilik bildirilmiş olup olmadığı Kurumca araştırılacaktır. Bu araştırma sonucunda yeterli işçiliğin bildirilmemiş olduğu anlaşılırsa, eksik bildirilen işçilik tutarı üzerinden hesaplanan prim tutarı, gecikme cezası ve gecikme zammı ile birlikte bir ay içinde ödenmek üzere işverene tebliğ edilecektir. Tebliğ edilen prim ve gecikme cezası ve gecikme zammının ödendiği veya ödeneceğinin işveren tarafından yazılı olarak taahhüt edilmesi halinde borç kesinleşir.

Tebliğ edilen prim ve gecikme cezası ve gecikme zammının ödenmemesi, taahhütname verilmemesi veya Kurumca işyerinin denetlenmesine gerek görülmesi durumunda Kurumca inceleme yapılacaktır.

Kuruma bildirilmediği tespit edilen asgarî işçilik tutarı üzerinden Kurumca re'sen tahakkuk ettirilen sigorta primleri, işverene tebliğ edilir. İşveren, tebliğ edilen prim borcuna karşı tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde Kuruma itiraz edebilir. İtiraz takibi durdurur. Kurumca itirazın reddi halinde işveren, kararın tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde yetkili iş mahkemesine başvurabilir. Mahkemeye başvurulması, prim borcunun takip ve tahsilini durdurmaz.

Kurumun denetim ve kontrolle görevlendirilmiş memurlarınca, Kuruma asgarî işçilik tutarının bildirilmediği tespit edilen işyerleri hakkında ayrıca 102 nci maddenin birinci fıkrasının (d) bendi uyarınca Kuruma bildirilmediği tespit edilen eksik işçilik tutarının mal edildiği her bir ay için, aylık asgari ücretin iki katı tutarında ile (e) bendinin (4) numaralı alt bendinde yer alan her bir geçersizlik hali için aylık asgari ücretin yarısı tutarında idarî para cezası uygulanacaktır.

Kamu idareleri, döner sermayeli kuruluşlar, kanunla kurulan kurum ve kuruluşlar ile bankalar, bu maddenin uygulanmasıyla ilgili Kurumca istenilecek bilgileri ve belgeleri yazılı olarak en geç bir ay içinde vermeye mecbur tutulmuşlardır.

Reformla birlikte SSK uygulanmasında ilk defa uzlaşma müessesesi getirilecek. Kurumun denetim ve kontrolle görevli memurları tarafından devamlı mahiyetteki işyerlerinde yapılan asgari işçilik incelemesi sonucunda tespiti yapılan ve sigortalılara maledilemeyen fark sigorta primine esas kazanç matrahı üzerinden gecikme cezası ve gecikme zammı ile birlikte hesaplanacak sigorta primi ve buna bağlı uygulanacak idari para cezalarında, konuya ilişkin raporun Kurumun ilgili birimine gönderilmesinden önce işverenle uzlaşma yapılabilecek.

Uzlaşmaya varılması halinde, bu durum tutanakla tespit edilir ve uzlaşma konusu yapılan tutarlar hakkında işverence dava açılmaz

ve hiçbir mercie şikayet ve itirazda bulunulamaz. Uzlaşılın prim ve idari para cezaları, uzlaşma tutanağının düzenlendiği tarihten itibaren bir ay içinde ödenir. İşveren, uzlaşılın idari para cezası tutarı için ayrıca peşin ödeme indiriminden yararlandırılmaz. Uzlaşılın tutarların, bu sürede tam olarak ödenmemesi halinde uzlaşma bozulur ve uzlaşılın tutarlar kazanılmış hak teşkil etmez. Uzlaşmanın temin edilememiş veya uzlaşma müzakeresinde uzlaşmaya varılmamış olması veya uzlaşmanın bozulması hallerinde işveren, bu konuya ilişkin daha sonra uzlaşma talep edemez.

Uzlaşma neticesinde indirim yapılması nedeniyle tahsil edilmiş olan sigorta primlerinin daha sonra Kurum veya mahkeme kararıyla sigortalılara mal edilmesi halinde, daha önce eksik tahsil olunan sigorta primleri, sigortalının çalıştığı süre ve sigorta primine esas kazancı dikkate alınarak gecikme cezası ve gecikme zammı ile birlikte tahsil olunur.

Kurumun dış denetimiyle görevli denetim elemanlarının, bu maddede belirtilen kriterlere göre işyerinde asgarî işçilik miktarını tespit edebileceği, asgarî işçilik oranlarının tespiti ve asgarî işçilik oranlarına yapılacak itirazları karara bağlamak üzere Asgarî İşçilik Tespit Komisyonu kurulacağı belirtilmektedir.

26- Aylık prim ve hizmet belgesinin düzenlenmesi, verilmesi ve saklanması

İşverenlerin düzenleyecekleri prim belgelerinde yer alacak hususlar ve bu belgelerin içeriği tanımlanmış, İş Kanunu hükümlerine göre sigortalının bir başka işverene iş görme edimini yerine getirmek üzere devredilmesi durumunda prim belgelerinin süresi içinde Kuruma verilmesinden asıl işverenle birlikte devralan işverenin de sorumlu olması, sigortalılık tespitinin fiilen veya kayden yapılabilceği yönünde düzenlemeler yapılmış, otuz günden az çalıştırılan

sigortalıların bu şekilde çalıştırılmalarını izah eden bilgi ve belgelerin Kuruma verilmesi öngörülmüş, Kurumca sigortalı olarak çalıştığı tespit edilen sigortalılar için verilmesi gereken belgelerin rezen düzenlenebilmesi öngörülmüş, işverenin bu maddenin birinci fıkrasında belirtilen belgenin Kurumca onaylanmış bir nüshasını, çalışan sigortalıların görmelerini sağlayacak şekilde bir birini takip eden iki belge verme süresince işyerine asmak zorunluluğu getirilmiştir.

İşveren, bir ay içinde gerek kendisinin çalıştırdığı, gerek 22/5/2003 tarih ve 4857 sayılı İş Kanununun 7 nci maddesine göre iş görme edimini yerine getirmek üzere başka işverene geçici olarak devrettiği sigortalıların;

- a) Sosyal güvenlik sicil numaralarını,
- b) Ad ve soyadlarını,
- c) Sigorta, işsizlik ve aylık sosyal güvenlik destek primlerini,
- ç) Prime esas kazançlar tutarını,
- d) Prim ödeme gün sayılarını,
- e) Varsa serbest muhasebecisinin, serbest muhasebeci mali müşavirinin, ad ve soyadını, bunların mesleki oda kayıt numaralarını,
- f) İşverenin kamu idaresi olması halinde tahakkuk veya tediye görevlisinin ad ve soyadını,
- g) Kurumca belirlenen diğer bilgileri,

taşıyan ve örneği aylık prim ve hizmet belgesini ve aylık fiili hizmet süresi zammı prim belgesini, Kurumca çıkarılacak tebliğde belirtilen süre içinde Kuruma vermekle; sigortalıyı çalıştırmaya son verdiği veya sigortalının işten çıkması durumlarında, sigortalının işten ayrıldığı tarihten itibaren 15 gün içinde durumu ilgili üniteye

bildirmekle yükümlüdür. Kanunun 4/(b) bendi gereğince sigortalı olan ve sigortalı çalıştıran işverenlerin kendilerinin veya tüzel kişi şirket ortaklarının da bu belge ile Kuruma bildirilmesi hususunda Kurum yetkilidir.

Kurum, bu maddede belirtilen aylık prim ve hizmet belgesini, diğer kamu idarelerine verilen ve çalışanlara ait bilgileri ihtiva eden belgelerle birleştirmeye, kamu idarelerinin internet veya elektronik bilgi işlem ortamından almaya ve işverenleri bu yönde yükümlü kılmaya yetkilidir.

Kurumca belirlenecek sürelerde verilmemiş olmakla beraber;

a) 7/5/1983 tarihli ve 2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanununa göre toplu iş sözleşmesi akdedilen işyerlerinden dolayı, toplu iş sözleşmesine istinaden geriye yönelik olarak düzenlenmesi gereken ek aylık prim ve hizmet belgelerinin, toplu iş sözleşmesinin imzalandığı tarihten,

b) Kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan ve toplu iş sözleşmesi dışında kalan sigortalı personel ile toplu iş sözleşmesine tabi olmakla beraber sendikalara üye olmamaları sebebiyle özel sektöre ait işyerlerinde sözleşme kapsamında bulunmayan personele yapılan geriye dönük ücret artışlarına ilişkin alınan karar tarihlerinden,

c) Ücretleri Maliye Bakanlığının vizesine tabi olması sebebiyle ödenmesine sonradan karar verilen kamu idarelerinde görevli, Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı personel için vizenin gecikmesine bağlı olarak yasal süresi dışında, ancak vize işleminin gerçekleştiğine ilişkin yazının tarihinden,

ç) Bir aydan fazla istirahat alan sigortalılara Kurumca ödenen geçici iş göremezlik ödeneğinin yanı sıra işverenlerince toplu iş sözleşmesine dayanılarak istirahatlı bulunulan süre için ücret ödenmesi halinde, istirahat süresinin sona erdiği tarihten,

d) 4857 sayılı İş Kanununun 21 inci maddesine istinaden iş mahkemelerince veya özel hakem tarafından verilen kararlar uyarınca, göreve iadesine karar verilen sigortalı personel için, kesinleşen mahkeme veya özel hakem kararının, sigortalıya tebliğinden sonra on iş günü içinde sigortalı işverene işe başlamak üzere başvurduğu takdirde, onuncu günün iş gününün içinde bulunduğu ayı takip eden ay başından,

e) İdare mahkemesi kararlarına göre görevlerine iade edilen sigortalı personel ile ilgili olarak kesinleşen mahkeme kararının idareye tebliğ edildiği tarihini takip eden günden,

f) Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde belirtilen sigortalılar için kanuni düzenleme veya Bakanlar Kurulu Kararı ile enflasyon farkı veya başka ad altında geriye yönelik olarak yapılan ödemelere ilişkin ek nitelikteki aylık prim ve hizmet belgeleri, ödemenin yapıldığı tarihi takip eden günden,

g) Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı olanlardan görevden uzaklaştırılması veya görevine son verilmesine rağmen idari tasarrufla ya da yargı kararı ile görevlerine iade edilenler için geriye dönük olarak ödenen aylık, ücret veya tahsisata ilişkin aylık prim ve hizmet belgeleri ödemenin yapıldığı tarihi takip eden günden,

başlamak üzere Kurumca çıkarılacak tebliğde belirtilecek süreler içinde verilecek ek veya asıl aylık prim ve hizmet belgeleri yasal süresi içerisinde verilmiş kabul edilecek.

Operasyonlara katılmak amacıyla görev yerleri değiştirilen askeri birliklerin bu durumunu belgelemeleri kaydıyla yasal süresi dışında verilen belgeler süresinde verilmiş sayılacaktır.

Yasal süresi içerisinde vermiş oldukları prim belgesi türünde yanlışlık yapıldığının anlaşılması üzerine, düzeltme amacıyla yasal süresi geçirildikten sonra verilen ek veya asıl aylık prim ve hizmet belgeleri süresinde verilmiş sayılacaktır.

Yabancı ülkelere sefer yapan ulaştırma araçları, aylık prim ve hizmet belgesinin Kuruma verilme süresi içinde Türkiye'ye dönmemişse, bu araçlarda çalıştırılan sigortalıya ait aylık prim ve hizmet belgesi, araçların Türkiye'ye dönüşünü takip eden ayın sonuna kadar Kuruma verilir. Ancak, aylık prim ve hizmet belgesinin Kuruma verilmesi ve sigorta primlerinin ödenmesi, bu maddede belirtilen belgenin, Kurumca çıkarılacak tebliğde belirtilecek verilme süresinin sona erdiği tarihten itibaren bir ayı geçemez.

Aylık prim ve hizmet belgesi, her işyeri için ve sigortalıların tabi oldukları sigorta kolları ve farklı prim oranları dikkate alınarak ayrı ayrı düzenlenir. Belgelerde, sigortalılar sosyal güvenlik numaralarına göre küçükten büyüğe doğru sıralanır.

Bir işte, bir işin bölümü veya eklentilerinde işverenden iş alan alt işverenler de, çalıştırdıkları sigortalılar için asıl işyerine Kurumca verilmiş olan sicil numarasını ve alt işveren kodunu yazarak bu maddenin birinci fıkrasında öngörülen biçimde ve sürede aylık prim ve hizmet belgesini düzenleyip Kuruma vermek zorundadırlar.

İşveren, alt işverenlerin çalıştırdıkları sigortalılar için, hangi alt işverene, sigortalıyı devir alan da, hangi işverene ait olduğunu belirterek bu şahıslar adına aylık prim ve hizmet belgesi düzenleyip Kuruma verebilir.

Kendisine ait işyeri müstakilen tescil edilmiş olan işverenlerin başka işverenlerden aldıkları işlerde çalıştırdıkları sigortalılarla ilgili belgeler, kendilerine ait tescilli işyerinden Kuruma verilir.

Kurum barkodu bulunan, aylık prim ve hizmet belgesinin bir nüshası Kuruma verilmesi gereken sürenin son gününü takip eden günden başlanarak müteakip belgenin verilmesi gereken sürenin sonuna kadar işyerinde sigortalıların görebileceği bir yere asılır. Sigortalısını geçici olarak bir başka işverene devreden işverenler aylık

prim ve hizmet belgesinin bir nüshasını işyerine asılmak üzere sigortalısını devrettiği işverene verir.

Aynı işverene ait olup, tek sicil numarası verilmiş olan birden fazla işyerlerinde de, aylık prim ve hizmet belgesinin Kurum barkodlu çıktılarının aynı süre içerisinde sigortalıların görebilecekleri bir yere asılması zorunludur.

27- Sosyal Sigorta Ve Genel Sağlık Sigortası Prim Oranları

5510 sayılı Kanun uyarınca alınacak sigorta prim oranları “Prim oranları ve Devlet katkısı” başlıklı 81. maddede düzenlenmiştir.

Malullük, Yaşlılık Ve Ölüm Sigortaları Primi

Uzun vadeli sigorta kolları: malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortası kollarıdır. Malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları prim oranı, sigortalının prime esas kazancının yüzde 20'sidir. Bunun yüzde 9'u sigortalı hissesi, yüzde 11'i işveren hissesidir. Sosyal güvenlik reformu öncesinde, SSK ve Bağ-Kur sigortalıları için yüzde 20 olarak uygulanan malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortası prim oranında bir değişiklik yapılmamıştır.

Yukarıda yer alan yüzde 20 oranına 4/(a) sigortalılarından 5510/40'ncı maddeye göre 60 fiilî hizmet gün sayısı eklenecek işlerde 1 puan, 90 fiilî hizmet gün sayısı eklenecek işlerde 1,5 puan, 180 fiilî hizmet gün sayısı eklenecek işlerde ise 3 puan ilave edilecek.

Kısa Vadeli Sigorta Kolları Primi

Kısa vadeli sigorta kolları: İş kazası ve meslek hastalığı, hastalık ve analık sigortası kollarıdır. Prim oranı, yapılan işin iş kazası ve meslek hastalığı bakımından gösterdiği tehlikenin ağırlığına göre yüzde 1 ilâ yüzde 6,5 oranları arasında olmak üzere, Sosyal Güvenlik Kurumu'na belirlenecektir. Bu primin tamamını işveren ödeyecektir.

Reform öncesinde, iş kazası ve meslek hastalığı primi oranı yüzde 1,5 ve yüzde 7 arasında iken, prim oranı düşürülmüştür.

Genel Sağlık Sigortası Primi

Genel sağlık sigortası: Kişilerin öncelikle sağlıklarının korunmasını, sağlık riskleri ile karşılaşmaları halinde ise oluşan harcamaların finansmanını sağlayan sigorta koludur. Genel sağlık sigortası primi, kısa ve uzun vadeli sigorta kollarına tâbi olanlar için prime esas kazancın yüzde 12,5'idir. Bu primin yüzde 5'i sigortalı, yüzde 7,5'i ise işveren hissesidir. SSK ve Bağ-Kur sigortalılarına ilişkin Genel Sağlık Sigortası primleri 01.10.2008 tarihinden itibaren ödenecek olup, bu tarihe kadar olan 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu uygulamasında yer alan prim oranları uygulanacaktır.

Yalnızca genel sağlık sigortasına tâbi olanlar ile 5510/60.md 1-(e) bendi ve 5510 sayılı Kanunun Geçici 13 üncü maddesinde belirtilenlerin genel sağlık sigortası primi, prime esas kazancın yüzde 12'sidir.

Sosyal güvenlik reformu öncesinde, SSK sigortalıları için yüzde 11 hastalık, yüzde 1 analık primi alınmaktaydı. Yine, iş kazası ve meslek hastalığında düşürülen yarım puanlık primi oranı da dikkate alındığında işverenlerin prim oranında değişiklik olmadığı görülmektedir. Ancak, Bağ-Kur sigortalıları için yüzde 20 olarak uygulanan sağlık sigortası prim oranında düşüş olmuştur.

Sosyal Güvenlik Destek Primi Oranları

5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce iştirakçi veya sigortalı olanlar, vazife malûllüğü, malûllük ve yaşlılık veya emekli aylığı bağlananlar ve bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte sosyal güvenlik destek primi ödeyerek çalışmaya devam edenler sosyal güvenlik destek primi ödeyerek çalışabileceklerdir. 4 / (a) ben-

di kapsamında çalışanlar için sosyal güvenlik destek primi prime esas kazançlar üzerinden kısa vadeli sigorta kolları prim oranına (yüzde 1 ilâ yüzde 6,5 oranları arasında) yüzde 30 oranının eklenmesi suretiyle bulunan toplamdır. Yüzde 30 oranının dörtte biri sigortalı, dörtte üçü işveren hissesidir.

Yani, 4/a sigortalısı için sosyal güvenlik destek primi yapılan işin iş kazası ve meslek hastalığı bakımından gösterdiği tehlikenin ağırlığına göre yüzde 31 ve yüzde 36,5 arasında değişen oranda prim alınacaktır.

5510 sayılı Kanunun 4/(b) bendinin 4 numaralı alt bendi (Tarımsal faaliyette bulunanlar) hariç olmak üzere 5510 sayılı Kanuna göre veya yabancı bir ülke mevzuatı kapsamında çalışmaya başlayanların yaşlılık aylıkları, çalışmaya başladıkları tarihi takip eden ödeme dönemi başında kesilecektir. Diğer bir deyişle emeklilik sonrası çalışma yasağı sadece 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun yürürlüğe girdiği tarihten sonra ilk defa sigortalı olan kişiler için geçerlidir.

Gerek halen sigortalı olarak çalışanlar ve gerekse de sosyal güvenlik kanunlarına göre yaşlılık aylığı alanlar sosyal güvenlik destek primi ödeyerek çalışabileceklerdir.

Ancak, sosyal güvenlik reformu olarak adlandırılan 5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra ilk defa sigortalı olan kişilerden yaşlılık aylığı bağlandıktan sonra 5510 sayılı Kanuna göre veya yabancı bir ülke mevzuatı kapsamında çalışmaya başlayanların yaşlılık aylıkları, çalışmaya başladıkları tarihi takip eden ödeme dönemi başında kesilmesi öngörülmektedir.

3308 Sayılı Kanuna Tabi Çıracılar Ve Öğrencilerin Prim Oranları

3308 sayılı Meslekî Eğitim Kanununda belirtilen aday çırak, çırak ve işletmelerde meslekî eğitim gören öğrenciler hakkında iş kazası

ve meslek hastalığı ile hastalık sigortası uygulanacak. 5510 sayılı Kanununun 81. maddesinde, “Aday çırak, çırak ve meslekî eğitim gören öğrencilerin prime esas kazancı ilgili kanunlarında belirtilen şekilde uygulanır” denilmektedir. 3308 sayılı Kanununun 25. maddesine göre aday çırak, çırak ve işletmelerde mesleki eğitimi gören meslek lisesi öğrencilerinin sigorta primine esas kazanç tutarları asgari ücretin yüzde 50’si kadardır. Prim oranı, prime esas kazançlarının % 1’idir.

Meslek liselerinde zorunlu staja tâbi tutulan öğrencilerin primi ise Milli Eğitim Bakanlığı veya bu öğrencilerin eğitim gördükleri okullar tarafından ödenecektir.

İşsizlik Sigortası Primi

İşsizlik sigortası, 4447 sayılı Kanunla getirilen düzenlemeyle 01.06.2000 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir. 4447 sayılı Kanun kapsamına giren tüm sigortalılar, işverenler ve Devlet, işsizlik sigortası primi ödeyecektir. İşsizlik sigortası primi, sigortalının prime esas aylık brüt kazançlarından, yüzde 1 sigortalı, yüzde 2 işveren ve yüzde 1 Devlet payı olarak alınacaktır.

Sosyal güvenlik reformu işsizlik sigortası prim oranlarında herhangi bir değişiklik yapmamıştır.

Zorunlu Staja Tâbi Tutulan Meslek Lisesi ve Üniversite Öğrencilerinin Prim Oranları

Yüksek öğrenimleri sırasında zorunlu staja tâbi tutulan öğrenciler, sosyal güvenlik reformu öncesinde sigortalı olamıyorlardı.

5510 sayılı Kanunla yapılan düzenleme uyarınca, zorunlu staja tâbi tutulan meslek lisesi ve üniversite öğrencileri hakkında iş kazası ve meslek hastalığı sigortası uygulanacak ve 4/(a) bendi kapsamında sigortalı sayılacaklardır. Prim oranı, prime esas kazançları

nın yüzde 1’idir. Prime esas günlük kazançlarının hesaplanmasında prime esas günlük kazanç alt sınırı dikkate alınacaktır.

Meslek liselerinde zorunlu staja tâbi tutulan öğrencilerin primi Milli Eğitim Bakanlığı veya bu öğrencilerin eğitim gördükleri okullar, yüksek öğrenim sırasında zorunlu staja tâbi tutulan öğrenciler için öğrenim gördükleri yüksek öğretim kurumu tarafından ödenecektir.

İş-Kur Kursiyerleri Prim Oranları

Türkiye İş Kurumu tarafından düzenlenen meslek edindirme, geliştirme ve değiştirme eğitimine katılan kursiyerler için prim oranı asgari ücretin yüzde 1’idir. Bu kursiyerlerin primi İş-Kur tarafından ödenecektir.

İsteğe Bağlı Sigorta Prim Oranları

İsteğe bağlı sigorta primi, 82 nci maddeye göre belirlenen prime esas kazancın alt sınırı ile üst sınırı arasında, sigortalı tarafından belirlenen günlük kazanç ve prim ödeme gün sayısı üzerinden bulunacak kazancın yüzde 32’sidir. Bunun yüzde 20’si malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi, yüzde 12’si genel sağlık sigortası primidir.

Bağ-Kur Sigortalılarının Primi

Bağ-Kur’luların yüzde 40 olan sigorta prim oranı reformla birlikte düşürülecek. Sosyal güvenlik reformu ile birlikte Bağ-Kur’luların prim oranı işin tehlikesine bağlı olarak yüzde 33,5 ile yüzde 39 arasında uygulanacak.

Bunun yüzde 20’si malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi; yüzde 1 ilâ yüzde 6,5 oranları arasındaki kısmı kısa vadeli sigorta kolları primi ve genel sağlık sigortası primi yüzde 12,5’i olacak.

28- 30 Günden Eksik Günlerin SGK'na Bildirilmesi

Sigortalıların ay içinde 30 gün çalışmasına rağmen, çalışma gün sayılarının SGK'na eksik olarak bildirilmesinin önlenmesi amacıyla eksik günlerin belgelenmesi istenmektedir.

Aylık prim ve hizmet belgesi ile birlikte ay içinde (30) günden az çalışan veya eksik ücret ödenen sigortalılara ilişkin;

- İstirahatlı olduğunu gösteren resmi kuruluşlara ait sağlık tesisleri veya işyeri hekimlerince düzenlenmiş hekim raporu,
- Ücretsiz veya aylıksız izinli olduğunu kanıtlayan izin belgesi,
- Disiplin cezası uygulaması, gözaltına alınması, tutukluluk hali-ne ilişkin belgeler,
- Kısmi süreli çalışmalara ait yazılı iş sözleşmesi,
- En az işverenin imzasını havi puantaj kayıtları,
- Grev, lokavt, genel hayatı etkileyen olaylar, doğal afetler nedeniyle işyerinde faaliyetin durdurulduğunu veya işe ara verildiğini gösteren ilgili resmi makamlardan alınan yazı örneği,

sigortalıların eksik gün bildirimine ilişkin bilgi formu ekinde ilgili üniteye verilir veya Acele Posta Servisi (APS), iadeli taahhütlü ya da taahhütlü olarak gönderilir.

Yukarıda sayılan hallere ilişkin belgelerin geriye yönelik olarak her zaman düzenlenebilir nitelikte olanları, aylık prim ve hizmet belgesinin verilmesi gereken süreden sonra verilmesi halinde işleme konulmaz. Bu durumların dışındaki otuz günden az çalışılan sürelere ait geçerli belgeleri belirlemeye Kurum Yönetim Kurulu yetkilidir.

Toplu iş sözleşmesi yapılan işyerleriyle kamu işyerlerinde çalışan sigortalılara ilişkin eksik bildirimlerin nedenlerinin işverenler tara-

ından bir yazı ile Kuruma bildirilmesi halinde, bu durumdaki sigortalılar için belge aranmaz.

İşyerinde sigortalı çalıştırmaya ara verdiğini sigortalıyı çalıştırmaya son verdiği tarihten itibaren 15 gün içinde yazılı olarak bildiren işverenin, her ay ayrıca sigortalı çalıştırmadığına ve ücret ödemediğine ilişkin bir bildirimde bulunması gerekmez.

Yalnızca genel sağlık sigortasına tâbi olanlar için aylık prim ve hizmet belgesi verilmez. Genel sağlık sigortası priminin alınmasına esas tahakkuk işlemi, Kurumca oluşturulur.

29- Belgenin Dayanağı Ve Kayıtların Geçersiz Sayılması

İşveren, işyeri sahipleri, alt işverenler diğer kanunlar gereğince tutmak zorunda oldukları defterlerle dayanağı belgeler aylık prim ve hizmet belgesinin dayanağı belgeler niteliğinde sayılır. Tutmakla yükümlü bulunan defter ve belgelerin ibraz edilmemesi nedeniyle verilmesi gereken ceza tutarını aşmamak kaydıyla;

* Defter ve belgelerin tümünü verilen süre içinde ibraz etmekle birlikte; kanunî tasdik süresi geçtikten sonra tasdik ettirilmiş olan defterlerin tasdik tarihinden önceki kısmı,

* İşçilikle ilgili giderlerin işlenmemiş olduğu tespit edilen defterler,

* Sigorta primleri hesabına esas tutulan kazançların kesin olarak tespitine imkân vermeyecek şekilde usûlsüz veya noksan tutulmuş defterler,

* Herhangi bir ay için sigorta primleri hesabına esas tutulması gereken kazançların ve kazançlarla ilgili ödemelerin (sigorta primine esas kazancın ödemeye bağlı olduğu durumlar dahil) o ayın dahil bulunduğu hesap dönemine ait defterlere işlenmemiş olması halinde, o aya ait defter kayıtları geçerli sayılmaz ve,

bu geçersizlik hallerinin gerçekleştiği her bir takvim ayı için, aylık asgari ücretin yarısı tutarında idari para cezası uygulanır.

Ayrıca, kullanılmaya başlanmadan önce tasdik ettirilmesi zorunlu olduğu halde tasdiksiz tutulmuş olan defterler geçerli sayılmaz ve tutmakla yükümlü bulunulan defter türü dikkate alınarak Bilânço esasına göre defter tutmakla yükümlü olanlar için, aylık asgari ücretin oniki katı tutarında, Diğer defterleri tutmakla yükümlü olanlar için aylık asgari ücretin altı katı tutarında idari para cezası uygulanır.

Yine, Vergi Usûl Kanunu gereğince bilanço esasına göre defter tutulması gerekirken işletme hesabı esasına göre tutulmuş defterler geçerli sayılmaz ve aylık asgari ücretin oniki katı tutarında idari para cezası uygulanır.

30- Ücret Tediye Bordrolarında Dikkat Edilecek Konular?

İşverenler, Kuruma verdikleri aylık prim ve hizmet belgesinde yazılı olanları doğrulayıcı nitelikte olmak üzere aylık ücret tediye bordrosu düzenlemekle yükümlüdürler.

İşverenler tarafından ibraz edilen aylık ücret tediye bordrosunda;

İşyerinin Sicil Numarası,

Bordronun İlişkin Olduğu Ay,

Sigortalının Adı, Soyadı,

Sigortalının Sosyal Güvenlik Sicil Numarası,

Ücret Ödenen Gün Sayısı,

Sigortalının Ücreti,

Ödenen Ücret Tutarı Ve,

Ücretin Alındığına dair sigortalının imzasını ihtiva etmeyen ücret tediye bordroları geçerli sayılmaz. Ücretlerin ve diğer ödemelerin makbuz mukabilinde veya banka aracılığı ile yapılması halinde ücret tediye bordrosunda imza şartı aranmaz.

İşyerinin sicil numarası, bordronun ilişkin olduğu ay, sigortalının adı, soyadı, sigortalının sosyal güvenlik sicil numarası, ücret ödenen gün sayısı, sigortalının ücreti (**aylık, haftalık, gündelik, saat veya parça başı ücreti**), ödenen ücret tutarı ve ücretin alındığına dair sigortalının imzasını ihtiva etmeyen ücret tediye bordroları geçerli sayılmaz ve aylık asgari ücretin yarısı tutarında idari para cezası uygulanır.

31- Ücret Tediye Bordrosunun Ayrı Ayrı Düzenlenmesi Ve Belgenin İşyeri Kayıtları İle Mutabakatı

Tehlike sınıfları farklı olan işyerlerinde çalışan sigortalıların aylık ücret tediye bordroları işverence ayrı ayrı düzenlenir.

Aynı işverene ait iş veya işyerleri ile ilgili defter veya kayıtların müştereken tutulmuş olması ve bu defter veya kayıtların, her iş veya işyeri için ayrı ayrı verilmiş olan aylık prim ve hizmet belgesinde yazılı kazançlar toplamı ile uyumlu olması halinde, iş veya işyeri kayıtlarının verilen bu belgelerde yazılı olanları doğrulayıcı nitelikte olduğu kabul edilir.

32- İşyeri Kayıtları 10 yıl süreyle saklanacak

İşverenler, işyeri sahipleri ve alt işveren işyeri ile ilgili tüm defter ve belgeleri, istenilmesi halinde, Kurumun denetim ve kontrolle görevlendirilmiş ilgili memurlarına göstermek üzere, ilgili buldukları yılı takip eden takvim yılından başlayarak 10 yıl süreyle, Kamu idareleri 30 yıl süreyle, tasfiye ve iflas idaresi memurları ise görevleri süresince saklamak zorundadırlar.

Özel sektör işyerleri için 10 yıl olan saklama süresi 2008 yılı için 5 yıl, 2009 yılı için 6 yıl, 2010 yılı için 7 yıl, 2011 yılı için 8 yıl, 2012 yılı için 9 yıl, 2013 ve izleyen yıllarda ise 10 yıl olarak

b) 30 yıl olan saklama süresi ise 2008 yılı için 5 ve sonraki yıllarda 30 yıl tamamlanıncaya kadar her yıl birer yıl artırılarak,

Uygulanacak.

33- İşyeri Kayıtlarının Teftişe Sunulması (Kurumun Denetim ve Kontrolle Görevli Memurlarına İbrazı)

Sigortalıyı devir alan işverenler, devredilen sigortalılarla ilgili yükümlülüklerini yerine getirmişler ise, yükümlülüklerini yerine getirdikleri sigortalılarla ilgili kendilerine ait işyeri kayıt ve belgelerini kanunda belirtilen ilgili buldukları yılı takip eden takvim yılından başlayarak 10 yıl süreyle, Kamu idareleri 30 yıl süreyle saklamak zorundadır.

Yapılacak tebligat üzerine defter ve belgeler, incelemeyi yapacak denetim ve kontrolle görevlendirilmiş ilgili memurun tebligatta belirttiği adrese getirilir. Ancak, işverenler, işyeri sahipleri, alt işveren ya da sigortalıyı devir alan işveren tarafından defter ve belgelerin işyerinde ya da belge ile kanıtlanması kaydıyla işletme merkezinde incelenmesi yazılı olarak istenmesi veya bu isteğin bir tutanakla tespit edilmesi halinde denetim ve kontrolle görevlendirilmiş ilgili memurca da teftişe elverişli bulunursa inceleme orada yapılabilir.

Denetim ve kontrolle görevlendirilmiş ilgili memurların istemeleri halinde işverenler, bilgisayar ortamında sakladığı işyeri kayıt ve belgeleri manyetik ortamda verirler. İşveren, denetim ve kontrolle görevlendirilmiş ilgili memurlara uygun donanım ve yazılımlar, terminalere ulaşım imkanları ve uzman personel sağlamak zorundadır.

Defter ve belgeler 5510 sayılı Kanunun 99 uncu maddesi gereğince 11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanununa göre yapıla-

cak bildirim ile istenilebileceği gibi, işveren, işveren vekili, işyeri sahibi, alt işveren veya sigortalıyı devir alan işveren ile düzenlenecek tutanakla da istenebilir.

Yapılacak tebligata rağmen, 15 gün ya da haklı bir sebep ileri sürülerek yazılı istekte bulunulması veya bu durumun ilgililerin şahsen başvurusu ile bir tutanakla tespiti üzerine verilen mehil süresi içinde gösterilmeyen defter ve belgelerin daha sonra ibraz edilmesi halinde de gerekli inceleme yapılır. Ancak bu durumda ilgililer hakkında

1) Bilânço esasına göre defter tutmakla yükümlü olanlar için, aylık asgari ücretin oniki katı tutarında,

2) Diğer defterleri tutmakla yükümlü olanlar için, aylık asgari ücretin altı katı tutarında,

3) Defter tutmakla yükümlü değil iseler, asgari ücretin üç katı tutarında, İdari para cezası uygulanır.

İşveren, işyeri sahibi, işveren vekili, alt işveren veya sigortalıyı devir alan işveren tarafından haklı bir sebep ileri sürülerek istenilen mehil süresi, ilgili denetim ve kontrolle görevlendirilmiş memurca belirlenir ve ilgiliye yazılı bildirilir. Zamanaşımının söz konusu olduğu hallerde mehil süresine ilişkin istekler kabul edilmez.

Defter ve belgelerin gösterilemeyeceği veya mevcut olmadığı işveren, işyeri sahibi, işveren vekili, alt işveren veya sigortalıyı devir alan işveren tarafından yazılı olarak bildirildiği ya da bu durum ilgili denetim ve kontrolle görevlendirilmiş memurca bir tutanakla tespit edildiği takdirde, ilgililere süre verilmesi hususunda ayrıca tebligat yapılmaz.

34- Sigorta Primlerinin Ödenmesi

4/(a) bendinde belirtilen sigortalıları çalıştıran işveren, bir ay içinde çalıştırdığı sigortalıların primlerine esas tutulacak kazançlar

toplama üzerinden bu Kanun gereğince hesaplanacak sigortalı hissesi prim tutarlarını ücretlerinden keserek ve kendisine ait prim tutarlarını da bu tutara ekleyerek en geç ertesi ayda Kurumca belirlenecek günün sonuna kadar Kuruma öder.

Hak edilen ancak, ödenmemiş olan ücretler üzerinden hesaplanacak primler hakkında da birinci fıkradaki hüküm uygulanır.

60 ıncı maddenin birinci fıkrasının (b)², (c)³, (d)²⁴ ve (g)⁵ bent-

² b) İsteğe bağlı sigortalı olan kişiler,

³ c) Yukarıdaki (a) ve (b) bentlerine göre sigortalı sayılmayanlardan;

1) Harcamaları, taşınır ve taşınmazları ile bunlardan doğan hakları da dikkate alınarak, Kurumca belirlenecek test yöntemleri ve veriler kullanılarak tespit edilecek aile içindeki geliri kişi başına düşen aylık tutarı asgari ücretin üçte birinden az olan vatandaşlar,

2) Vatansızlar ve sığınmacılar,

3) 1/7/1976 tarihli ve 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun hükümlerine göre aylık alan kişiler,

4) 24/2/1968 tarihli ve 1005 sayılı İstiklal Madalyası Verilmiş Bulunanlara Vatani Hizmet Tertibinden Şeref Aylığı Bağlanması Hakkında Kanun hükümlerine göre şeref aylığı alan kişiler,

5) 28/5/1986 tarihli ve 3292 sayılı Vatani Hizmet Tertibi Aylıklarının Bağlanması Hakkında Kanun hükümlerine göre aylık alan kişiler,

6) 3/11/1980 tarihli ve 2330 sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun hükümlerine göre aylık alan kişiler,

7) 24/5/1983 tarihli ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu hükümlerine göre korunma, bakım ve rehabilitasyon hizmetlerinden ücretsiz faydalanan kişiler,

8) Harp malûllüğü aylığı alanlar ile Terörle Mücadele Kanunu kapsamında aylık alanlar,

9) 18/3/1924 tarihli ve 442 sayılı Köy Kanununun 74 üncü maddesinin ikinci fıkrasının göre görevlendirilen kişiler ile aynı Kanunun ek 16 ncı maddesine göre aylık alan kişiler,

10) 11/10/1983 tarihli ve 2913 sayılı Dünya Olimpiyat ve Avrupa Şampiyonluğu Kazanmış Sporculara ve Bunların Ailelerine Aylık Bağlanması Hakkında Kanun hükümlerine göre aylık alan kişiler,

⁴ d) Mütakabiliyet esasına da dikkate alınmak şartıyla, oturma izni almış yabancı ülke vatandaşlarından yabancı bir ülke mevzuatı kapsamında sigortalı olmayan kişiler,

⁵ g) Yukarıdaki bentlerin dışında kalan ve başka bir ülkede sağlık sigortasından yararlanma hakkı bulunmayan vatandaşlar,

leri gereği genel sağlık sigortalısı sayılanlar için, her ay otuz tam gün genel sağlık sigortası primi ödenmesi zorunludur. Şu kadar ki, 60 ıncı maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı olanların aynı ay içinde zorunlu sigorta kapsamında prim ödeme gün sayısı bulunması halinde, ayın kalan günleri için isteğe bağlı sigorta gün sayısı kadar genel sağlık sigortası primi ödenir.

Prim borçları katma değer vergisi iade alacağından mahsubu suretiyle de ödenebilir. Bu takdirde katma değer vergisi iade hakkı sahibi kendisinin, mal veya hizmet satın aldığı veya iştirak veya ortaklık ilişkisi içinde bulunduğu işverenlerin prim borçları için de mahsup talep edebilir. Bu işverenlerin mahsup talebinde buldukları ayda muaccel olan prim borçlarının birinci fıkrada belirtilen ödeme sürelerini izleyen onbeş gün içinde mahsup suretiyle ödenmesi halinde, yasal süresi içinde ödendiği kabul edilir.

Ancak prim borçlarının katma değer vergisi iade alacağından mahsup suretiyle ödenmesi talebinde bulunulduğu halde, süresinde mahsup edilemeyen veya eksik mahsup edilen prim borçları için birinci fıkrada belirtilen ödeme sürelerini izleyen günden başlanarak gecikme cezası ve gecikme zammı uygulanır. Kurum, Maliye Bakanlığının uygun görüşü ile bu uygulamadan faydalanacak işverenleri; işstıgal konusu, işletme türü ve işletme büyüklüğü itibarıyla belirlemeye ve lehine mahsup talebinde bulunulan işverenlerin prim borcu ödeme süresini otuz günü aşmamak üzere uzatmaya yetkilidir.

Kurum, prim ve her türlü alacaklarını, işverenlere olan borçlarından mahsup etmek suretiyle tahsil etmeye yetkilidir.

Primlerin özel ödeme şekilleri kullanılmak suretiyle ödenmesi zorunluluğunu getirmeye ve primlerin yatırılacağı tahsilât kuruluşlarını belirlemeye Kurum yetkilidir.

Kurumun süresi içinde ödenmeyen prim ve diğer alacaklarının tah-

silinde, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanununun (51 inci, 102 nci ve 106 ncı maddeleri hariç) uygulanır. Kurum, Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanununun uygulanmasında Maliye Bakanlığı ile diğer kamu kurum ve kuruluşları ve mercilere verilen yetkileri kullanır.

Kurum her türlü alacağın teminatını teşkil etmek üzere Yeni Türk Lirası ve/veya yabancı para birimi üzerinden ticari işletme, taşınır ve/veya taşınmaz rehni dahil olmak üzere her türlü teminat almaya yetkilidir.

35- Sigorta Prim Borçlarına Halef Olma, Gecikme Cezası Ve Gecikme Zammı ve Prim İadesi

Sigortalının çalıştırıldığı işyeri aktif ve/veya pasifi ile birlikte devredilir veya intikal ederse ya da başka bir işyerine katılır veya birleşirse eski işverenin Kuruma olan prim ile gecikme cezası, gecikme zammı ve diğer ferilerinden oluşan borçlarından, aynı zamanda yeni işveren de müştereken ve müteselsilen sorumludur. Bu hükme aykırı sözleşme hükümleri Kuruma karşı geçersizdir. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Kurum yetkilidir.

Kurumun prim ve diğer alacakları süresi içinde ve tam olarak ödenmezse, ödenmeyen kısmı sürenin bittiği tarihten itibaren ilk üç aylık sürede her bir ay için % 3 oranında gecikme cezası uygulanarak artırılır. Ayrıca, her ay için bulunan tutarlara ödeme süresinin bittiği tarihten başlamak üzere borç ödeninceye kadar her ay için ayrı ayrı Hazine Müsteşarlığınca açıklanacak bir önceki aya ait Yeni Türk Lirası cinsinden iskontolu ihraç edilen Devlet iç borçlanma senetlerinin aylık ortalama faizi bileşik bazda uygulanarak gecikme zammı hesaplanır. Ancak, ödemenin yapıldığı ay için gecikme zammı günlük hesaplanır.

36- Sosyal Güvenlik Reformu Sonrasında SGK Tarafından Verilecek İdarî Para Cezaları

Sigortalı İşe Giriş Bildirgesine İlişkin İdari Para Cezası

1) Sigortalı işe giriş bildirgesi ile GSS giriş bildirgesini (bir ay içinde verecekleri genel sağlık sigortası giriş bildirgesi), bu Kanunda belirtilen süre içinde ya da Kurumca belirlenen şekle ve usule uygun vermeyenler veya Kurumca internet, elektronik veya benzeri ortamda göndermekle zorunlu tutulduğu hâlde anılan ortamda göndermeyenler hakkında her bir sigortalı için asgari ücret tutarında idari para cezası uygulanır.

2) Sigortalı işe giriş bildirgesinin verilmediğinin, mahkeme kararından veya Kurumun denetim ve kontrolle görevli memurlarınca yapılan tespitlerden ya da diğer kamu idarelerinin denetim elemanlarının kendi mevzuatları gereğince yapacakları soruşturma, denetim ve incelemelerden veya bankalar, döner sermayeli kuruluşlar, kamu idareleri ile kanunla kurulan kurum ve kuruluşlardan alınan bilgi ve belgelerden anlaşılması halinde bildirgeyi vermekle yükümlü olanlar hakkında her bir sigortalı için asgari ücretin iki katı tutarında idari para cezası uygulanır.

3) İşyeri esas alınmak suretiyle bildirgenin verilmediğine ilişkin; mahkemenin karar tarihinden, Kurumun denetim ve kontrolle görevli memurlarının tespit tarihinden, diğer kamu kurum ve kuruluşlarının denetim elemanlarının rapor tarihinden, bankalar, döner sermayeli kuruluşlar, kamu idareleri ile kanunla kurulan kurum ve kuruluşlardan alınan bilgi veya belgelerin Kuruma intikal tarihinden itibaren bir yıl içinde yukarıda sayılan durumlardan biriyle tekrar bildirge verilmediğinin anlaşılması halinde, bildirgeyi vermekle yükümlü olanlar hakkında bu defa her bir sigortalı için asgari ücretin beş katı tutarında idari para cezası uygulanır.

İşyeri Bildirgesine İlişkin İdari Para Cezası

İşyeri bildirgesini, Kurumca belirlenen şekle ve usûle uygun vermeyenler veya Kurumca internet, elektronik veya benzeri ortamda göndermekle zorunlu tutulduğu halde, anılan ortamda göndermeyenler veya bu Kanunda belirtilen süre içinde Kuruma vermeyenlere;

- 1) Kamu idareleri ile bilanço esasına göre defter tutmak zorunda olanlar için asgarî ücretin üç katı tutarında,
- 2) Diğer defterleri tutmak zorunda olanlar için asgarî ücretin iki katı tutarında,
- 3) Defter tutmakla yükümlü olmayanlar için bir aylık asgarî ücret tutarında,

idarî para cezası uygulanır.

Kuruma Bildirim Yapmayan Ticaret Sicili Memurluklarına İlişkin İdari Para Cezası

Şirket kuruluşu aşamasında, çalıştıracağı sigortalı sayısını ve bunların işe başlama tarihini, ticaret sicili memurluklarına bildiren işverenlerin, bu bildirimlerini en geç 10 gün içinde Kuruma bildirmeyen ticaret sicili memurluklarına, yerine getirilmeyen her bir bildirim yükümlülüğü için aylık asgarî ücret tutarında idari para cezası uygulanacak.

Valilikler, Belediyeler Ve Ruhsat Vermeye Yetkili Diğer Kamu Ve Özel Hukuk Tüzel Kişilerine İlişkin İdari Para Cezası

Yapı ruhsatı ve diğer tüm ruhsat veya ruhsat niteliği taşıyan işlemlerine ilişkin bilgi ve belgeler ile varsa bunların verilmesine esas olan istihdama ilişkin bilgileri, verildiği tarihten itibaren bir ay içinde Kuruma bildirmeyen yasal süresi içinde yerine getirmeyen

Valilikler, belediyeler ve ruhsat vermeye yetkili diğer kamu ve özel hukuk tüzel kişilerine, yerine getirilmeyen her bir bildirim yükümlülüğü için aylık asgarî ücret tutarında idari para cezası uygulanacak.

Kayıt Ve Belgelerini İnceleme Sunmayan İşverenlere İlişkin İdari Para Cezası

Kurumca yapılan yazılı ihtarla rağmen onbeş gün içinde mücbir sebep olmaksızın tam olarak yerine getirmeyenlere;

- 1) Bilanço esasına göre defter tutmakla yükümlü olanlar için, aylık asgarî ücretin oniki katı tutarında,
- 2) Diğer defterleri tutmakla yükümlü olanlar için, aylık asgarî ücretin altı katı tutarında,
- 3) Defter tutmakla yükümlü değil iseler, asgarî ücretin üç katı tutarında,

idarî para cezası uygulanacak.

Kayıt Geçersizliğine İlişkin İdari Para Cezası

Tutmakla yükümlü bulunulan defter ve belgelerin ibraz edilmemesi nedeniyle verilmesi gereken ceza tutarını aşmamak kaydıyla;

* Defter ve belgelerin tümünü verilen süre içinde ibraz etmekle birlikte; kanunî tasdik süresi geçtikten sonra tasdik ettirilmiş olan defterlerin tasdik tarihinden önceki kısmı,

* İşçilikle ilgili giderlerin işlenmemiş olduğu tespit edilen defterler,

* Sigorta primleri hesabına esas tutulan kazançların kesin olarak tespitine imkân vermeyecek şekilde usûlsüz veya noksan tutulmuş defterler,

* Herhangi bir ay için sigorta primleri hesabına esas tutulması gereken kazançların ve kazançlarla ilgili ödemelerin (sigorta primine esas kazancın ödemeye bağlı olduğu durumlar dahil) o ayın dahil bulunduğu hesap dönemine ait defterlere işlenmemiş olması halinde, o aya ait defter kayıtları geçerli sayılmaz ve bu geçersizlik hallerinin gerçekleştiği her bir takvim ayı için, aylık asgari ücretin yarısı tutarında idari para cezası uygulanacak.

Tasdiksiz tutulan defterler

Kullanılmaya başlanmadan önce tasdik ettirilmesi zorunlu olduğu halde tasdiksiz tutulmuş olan defterler geçerli sayılmaz ve tutmakla yükümlü bulunulan defter türü dikkate alınarak Bilânço esasına göre defter tutmakla yükümlü olanlar için, aylık asgari ücretin oniki katı tutarında, Diğer defterleri tutmakla yükümlü olanlar için, aylık asgari ücretin altı katı tutarında; Vergi Usûl Kanunu gereğince bilanço esasına göre defter tutulması gerekirken işletme hesabı esasına göre tutulmuş defterler geçerli sayılmaz ve Bilânço esasına göre defter tutmakla yükümlü olanlar için, aylık asgari ücretin oniki katı tutarında, idari para cezası uygulanacak.

Ücret Bordrosuna İlişkin İdari Para Cezası

İşverenler tarafından ibraz edilen aylık ücret tediye bordrosunda; işyerinin sicil numarası, bordronun ilişkin olduğu ay, sigortalının adı, soyadı, sigortalının sosyal güvenlik sicil numarası, ücret ödenen gün sayısı, sigortalının ücreti, ödenen ücret tutarı ve ücretin alındığına dair sigortalının imzasının bulunması zorunludur. Belirtilen unsurlardan herhangi birini ihtiva etmeyen (imza şartı yönünden makbuz mukabilinde veya banka kanalıyla yapılan ödemeler hariç) ücret tediye bordroları geçerli sayılmaz ve her bir geçersiz ücret tediye bordrosu için aylık asgari ücretin yarısı tutarında idari para cezası uygulanacak. İbraz süresi geçirildikten sonra inceleme-

ye sunulan ve tümünün veya bir bölümünün geçersiz olduğu tespit edilen defter ve belgeler yönünden, ayrıca geçersizlik fiilleri için idari para cezası uygulanmayacak. Zira, kayıt ve belgelerini 15 günlük yasal sürede inceleme sunmayan işverenlere Bilânço esasına göre defter tutmakla yükümlü olanlar için, aylık asgari ücretin oniki katı tutarında, Diğer defterleri tutmakla yükümlü olanlar için, aylık asgari ücretin altı katı tutarında, Defter tutmakla yükümlü değil iseler, asgari ücretin üç katı tutarında idari para cezası uygulanacaktır.

Eksik İşçiliklerin Mal Edildiği Aylara İlişkin İdari Para Cezası

Kurumun defter ve belge incelemeye yetkili denetim ve kontrolle görevlendirilmiş memurları tarafından veya serbest muhasebeci malî müşavirler ile yeminli malî müşavirlerce düzenlenen raporlara istinaden, Kuruma bildirilmediği tespit edilen eksik işçilik tutarının mal edildiği her bir ay için, aylık asgari ücretin iki katı tutarında idari para cezası uygulanacak.

Aylık Prim Ve Hizmet Belgesine İlişkin İdari Para Cezası

Aylık prim ve hizmet belgesini, Kurumca belirlenen şekilde ve usûlde vermeyenler ya da Kurumca internet, elektronik veya benzeri ortamda göndermekle zorunlu tutulduğu halde anılan ortamda göndermeyenler veya belirlenen süre içinde vermeyenlere her bir fiil için;

- 1) Belgenin asıl olması halinde aylık asgarî ücretin iki katını geçmemek kaydıyla belgede kayıtlı sigortalı sayısı başına, aylık asgarî ücretin beşte biri tutarında,
- 2) Belgenin ek olması halinde, aylık asgarî ücretin iki katını geçmemek kaydıyla her bir ek belgede kayıtlı sigortalı sayısı başına, aylık asgarî ücretin sekizde biri tutarında,

3) Sigortalıların otuz günden az çalıştığını gösteren bilgi ve belgelerin aylık prim ve hizmet belgesinin verilmesi gereken süre içinde Kuruma verilmemesi veya verilen bilgi ve belgelerin Kurumca geçerli sayılmaması halinde belgenin Kurumca re'sen düzenlenmesi durumunda, aylık asgarî ücretin iki katını geçmemek kaydıyla her bir ek belgede kayıtlı sigortalı sayısı başına, aylık asgarî ücretin yarısı tutarında,

4) Belgenin mahkeme kararı, Kurumun denetim ve kontrol ile görevlendirilmiş memurlarınca yapılan tespitler veya diğer kamu idarelerinin denetim elemanlarınca kendi mevzuatları gereğince yapacakları soruşturma, denetim ve incelemeler neticesinde ya da bankalar, döner sermayeli kuruluşlar, kamu idareleri ile kanunla kurulan kurum ve kuruluşlardan alınan bilgi ve belgelerden, hizmetleri veya kazançları Kuruma bildirilmediği veya eksik bildirildiği anlaşılan sigortalılarla ilgili olması halinde, belgenin asıl veya ek nitelikte olup olmadığı, işverence düzenlenip düzenlenmediği dikkate alınmaksızın, aylık asgarî ücretin iki katı tutarında,

idarî para cezası uygulanacak.

Aylık Prim Ve Hizmet Belgesinin Asılmamasına İlişkin İdari Para Cezası

Sigortalıyı çalıştıran işveren ile alt işveren ve iş görme edimini yerini getirmek üzere sigortalıyı geçici olarak devralan işverenin; aylık prim ve hizmet belgesinin Kurumca onaylanan bir nüshasını sigortalının çalıştığı işyerinde, birden ziyade işyeri olması halinde ise sigortalının çalıştığı her işyerinde ayrı ayrı olmak üzere, Kuruma verilmesi gereken sürenin son gününü takip eden günden başlanarak, müteakip belgenin verilmesi gereken sürenin sonuna kadar, sigortalılar tarafından görülebilecek bir yere asmaması halinde aylık asgarî ücretin iki katı tutarında idari para cezası uygulanacaktır bazı özel sektör işyerlerinde olduğu gibi, ücretlerin gizliliği ge-

rekçesiyle asılmaması haklı bir neden kabul edilmemekte ve aylık asgarî ücretin iki katı tutarında idari para cezası uygulanmaktadır.

İdarelerin İstenen Belgeleri Vermemesine İlişkin İdari Para Cezası

Kamu idareleri, döner sermayeli kuruluşlar, kanunla kurulan kurum ve kuruluşlar ile bankalar, bu maddenin uygulanmasıyla ilgili Kurumca istenilecek bilgileri ve belgeleri yazılı olarak en geç bir ay içinde verilmemesi durumunda aylık asgarî ücretin iki katı tutarında idarî para cezası uygulanacak.

Denetimi Engelleyenlere Yönelik İdari Para Cezası

Kurumun denetim ve kontrolle görevlendirilmiş memurlarının;

1) Bu Kanunun uygulanmasından doğan inceleme ve soruşturma görevlerini yerine getirmeleri sırasında işverenler, sigortalılar, işyeri sahipleri ve bu işle ilgili diğer kişiler görevlerini yapmasına engel olamazlar; engel olanlar hakkında eylemleri başka bir suç oluştursa dahi, asgarî ücretin beş katı tutarında idari para cezası uygulanır.

2) Görevlerini yapmasını engellemek amacıyla cebir ve tehdit kullanan işverenler, sigortalılar, işyeri sahipleri ve bu işle ilgili diğer kişiler fiil daha ağır bir cezayı gerektiren ayrı bir suç teşkil etmediği takdirde Türk Ceza Kanununun 265 inci maddesinin ikinci fıkrasına göre cezalandırılır. Bu suçu işleyenler hakkında ayrıca asgarî ücretin on katı tutarında idari para cezası uygulanacak.

Bilgi Ve Belge İsteme Hakkına Aykırı Davranan İdarelere İlişkin İdari Para Cezası

Kurum tarafından 5510 sayılı Kanunun 100 üncü maddesi kapsamında Kurum tarafından istenen bilgi ve belgeleri belirlenen süre içinde mücbir sebep olmaksızın vermeyen kamu idareleri, banka-

lar, döner sermayeli kuruluşlar, kanunla kurulmuş kurum ve kuruluşlar ile diğer gerçek ve tüzel kişiler hakkında, aylık asgari ücretin beş katı tutarında geç verilmesi halinde ise aylık asgari ücretin iki katı tutarında idari para cezası uygulanacak.

37- İdarî Para Cezalarına İtiraz

İdarî para cezaları ilgiliye tebliğ ile tahakkuk eder. Tebliğ tarihinden itibaren onbeş gün içinde Kuruma ya da Kurumun ilgili hesaplarına yatırılır veya aynı süre içinde Kuruma itiraz edilebilir. İtiraz takibi durdurur. Kurumca itirazı reddedilenler, kararın kendilerine tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde yetkili idare mahkemesine başvurabilirler. Bu süre içinde başvurunun yapılmamış olması halinde, idarî para cezası kesinleşir.

İdarî para cezalarının, Kuruma itiraz edilmeden veya yargı yoluna başvurulmadan önce tebliğ tarihinden itibaren onbeş gün içinde peşin ödenmesi halinde, bunun dörtte üçü tahsil edilir. Peşin ödeme idarî para cezasına karşı yargı yoluna başvurma hakkını etkilemez. Ancak Kurumca veya mahkemece Kurum lehine karar verilmesi halinde, daha önce tahsil edilmemiş olan dörtte birlik ceza tutarı, 5510/89 uncu maddenin ikinci fıkrası hükmü de dikkate alınarak tahsil edilecek.

Mahkemeye başvurulması idarî para cezasının takip ve tahsilini durdurmaz. Tebliğ tarihinden itibaren onbeş gün içinde ödenmeyen idarî para cezaları, 89 uncu madde hükmü gereğince hesaplanacak gecikme cezası ve gecikme zammı ile birlikte tahsil edilecek.

İdarî para cezaları on yıllık zamanaşımı süresine tâbidir. Zamanaşımı süresi, fiilin işlendiği tarihten itibaren başlayacak.

İdarî para cezaları hakkında, 5510 sayılı Kanun ve 16/5/2006 tarihli ve 5502 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumu Kanununda hüküm bulunmayan hallerde 5326 sayılı Kabahatler Kanunu hükümleri uygulanacak.

38- İşyeri Tehlike Sınıf Ve Derecelerini Etkileyebilecek Değişiklikler

İşverenler ile 4 / (b) bendine göre sigortalı sayılanlar, tehlike sınıf ve derecesini etkileyebilecek her türlü değişikliği bir ay içinde Kuruma bildirmekle yükümlüdür. Bu bildirim üzerine Kurum, yapacağı incelemeler sonunda tehlike sınıf ve derecesini değiştirebilir. Tehlike sınıf ve derecesini etkileyebilecek değişiklik bir ay içinde bildirilirse bu konuda Kurumca verilecek karar, değişikliğin meydana geldiği tarihten sonraki ay başından başlanarak uygulanır.

Tehlike sınıf ve derecesini etkileyebilecek değişiklik bir ay içinde bildirilmezse;

a) Tehlike sınıfı yükseliyorsa, değişikliğin meydana geldiği,

b) Tehlike sınıfı düşüyorsa, değişikliğin Kurumca öğrenildiği,

tarihler esas alınmak ve bu tarihlerden sonraki ay başından itibaren uygulanmak üzere, Kurumca karar alınır ve ilgililere tebliğ olunur.

Kurum, işyerinin tespit edilmiş bulunan tehlike sınıf ve derecesini yapacağı incelemelere dayanarak kendiliğinden veya işverenin ya da 4/(b) bendine göre sigortalı sayılanların isteği üzerine değiştirebilir. Kurumca yapılacak değişikliklere ilişkin kararın takvim yılından en az bir ay önce işverene, işveren tarafından değişiklik isteğinin de takvim yılından en az iki ay önce Kuruma bildirilmesi şarttır.

Böylece karara bağlanacak değişiklikler, karar veya istekten sonraki takvim yılı başında yürürlüğe girer.

İşverenler ile 4/(b) bendine göre sigortalı sayılanlar, tehlike sınıf ve derecesi ile prim oranı hakkında Kurumca yapılacak yazılı bildirimini aldıktan sonra bir ay içinde Kuruma itiraz edebilir. Kurum, bu itirazı inceleyerek en geç üç ay içinde karara bağlayarak sonucunu

itiraz edene bildirir. İlgililer, Kurumun kararı üzerine, kararın tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde yetkili mahkemeye başvurabilir. Kuruma itiraz edilmesi veya mahkemeye başvurulması, primlerin takip ve tahsilini durdurmaz.

İşverenin veya 4/(b) bendine göre sigortalı sayılanların itirazı;

İşyerinin tehlike sınıfı ve derecesi ile kısa vadeli sigorta kolları prim oranının tebliğine ilişkin yazının işverence veya 4/(b) bendine göre sigortalı sayılanlar tarafından tebellüğünden itibaren bir ay içinde yapılmış ise,

Değiştirilen iş kolu kodu ve tehlike sınıfı ile tehlike derecesinin hatalı uygulandığı tarihten, bir aylık süre dışında yapılmış ise, itirazın Kurum kayıtlarına intikali tarihini izleyen yılbaşından, üçüncü fıkrada belirtilen sürelerin aşılması durumunda ise, Kurumca yapılacak değişikliğe ilişkin kararın tebliğini izleyen takvim yılı başından geçerli olarak uygulanır.

Bu değişiklik nedeniyle tehlike sınıf ve derecesinin yükselmesi halinde, kararın işverene veya 4 / (b) bendine göre sigortalı sayılanlara tebliğ edildiği tarih ile yürürlük tarihi arasındaki süreye ilişkin kısa vadeli sigorta kollarına ait prim farkının tebliği tarihini takip eden bir ay içerisinde Kuruma ödenmesi halinde, fark prim için gecikme cezası ve gecikme zammı alınmaz.

Aksi takdirde, fark primi 89 uncu madde uyarınca gecikme cezası ve gecikme zammı ile birlikte tahsil olunur. Tehlike sınıf ve derecesinin düşmesi halinde ise, kısa vadeli sigorta kolları sigortası prim farkı, işverenin varsa borçlarına mahsup edilir, yoksa iade edilir. Bir ay içinde iade edilmesi halinde faiz ödenmez.

39- Sağlık Hizmeti Sunucularına Yönelik İdarî Yaptırımlar Ve Sözleşmenin Feshi

Kurumca yapılan inceleme neticesinde;

- a) Sağlık hizmeti sunulmadığı halde sağlık hizmetini fatura ettiği,
- b) Faturayı veya faturaya dayanak oluşturan belgeleri, gerçeğe aykırı olarak düzenlediği,
- c) 64 üncü madde gereğince kapsam dışı tutulan sağlık hizmetlerini, kapsam içinde olan sağlık hizmetleri gibi gösterdiği,
- d) Sağlık hizmetlerine hak kazanmayan kişilere, sağlık hizmeti sunarak Kuruma fatura ettiği,
- e) Belirlenen tavanın üzerinde fark ücreti aldığı,

tespit edilen sağlık hizmeti sunucuları hakkında genel hükümlere göre takip yapılır. Bu fiiller nedeniyle Kurumun yersiz ödediği tutar geri alınır. Ayrıca bu fiil işleyen sağlık hizmeti sunucularının varsa Kurum ile yaptıkları sözleşmeleri feshedilerek, Kurumca belirlenecek süre içinde tekrar sözleşme yapılmaz.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
SOSYAL GÜVENLİK REFORMUNUN
ÇALIŞANLAR (SSK'LILAR) AÇISINDAN
GETİRDİKLERİ

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SOSYAL GÜVENLİK REFORMUNUN ÇALIŞANLAR (SSK'LILAR) AÇISINDAN GETİRDİKLERİ

1- Sigortalıların Çalışmaya Başladıklarını SGK'ya Bildirme Zorunluluğu

İşverenlerin, çalıştırdıkları sigortalıları bildirme zorunluluğu olduğu gibi, çalışanların da bunu SGK'na bildirmeleri gerekmektedir. Sigortalılar, çalışmaya başladıkları tarihten itibaren en geç bir ay içinde, sigortalı olarak çalışmaya başladıklarını Kuruma bildirirler.

Ancak, sigortalının kendini bildirmemesi, sigortalı aleyhine delil teşkil etmemektedir

2- 5510 Sayılı Kanunda Sigortalıların İşleri Nedeniyle Geçici Olarak Yurt Dışında Bulunmaları

4/ (a) bendinde sayılan sigortalıların (SSK'lılar) işverenleri tarafından geçici görevle yurt dışına gönderilmeleri, 4/(c) bendinde sayılan sigortalıların (memurlar) mevzuatlarında belirtilen usûle uygun olarak yurt dışına gönderilmeleri veya 4/(b) bendinde sayılanların (Bağ-Kur'lular) sigortalılığa esas çalışması nedeniyle yurt dışında bulunmaları halinde, bu görevleri yaptıkları sürece, sigortalıların ve işverenlerin sosyal sigortaya ilişkin hak ve yükümlülükleri devam eder.

3- Türk İşverenler Tarafından Çalıştırılmak Üzere Götürülen Türk İşçilerinin Sosyal Güvenliği

Türkiye ile sosyal güvenlik sözleşmesi olmayan ülkelerde Türk işverenler tarafından çalıştırılmak üzere götürülen Türk işçileri, kısa vadeli sigorta kolları ile genel sağlık sigortası hükümlerine tabi ola-

cak. Bu kişiler, uzun vadeli sigorta kollarına tabi olmak istemeleri halinde, haklarında isteğe bağlı sigorta hükümleri uygulanabilecek. Bu kapsamda isteğe bağlı sigorta hükümlerinden yararlananlardan ayrıca genel sağlık sigortalı primi alınmayacak.

Sosyal güvenlik sözleşmesi imzalanmamış ülkelerde iş üstlenen işverenlerce çalıştırılmak üzere bu ülkelere götürülen Türk işçilerinden, 5510 sayılı Kanunun yürürlük tarihinden önce sadece malûl-lük, yaşlılık ve ölüm sigortalarına tabi topluluk sigortasına devam edenler ile isteğe bağlı sigortalı olarak söz konusu ülkelere götürülmüş olan sigortalıların, 5510 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin (g) bendi kapsamında sigortalılıkları bu Kanunun yürürlük tarihinden itibaren üç ay içerisinde işverenlerince sağlanır ve buna ilişkin yükümlülükler yerine getirilir.

4- 5510 Sayılı Kanunda İş Kazasının Bildirilmesi Ve Soruşturulması

Ülkemizde her 6 dakikada bir iş kazası olmakta, her 5-6 saatte de bir işçimiz hayatını kaybetmektedir. Bu evlerinden çıkan ve çocuklarının geçimlerini sağlamak için çalışmaya giden 4-5 işçimizin aksamaları evlerine dönememeleri anlamına gelmektedir. İstatistikler her 2,5 saatte 1 işçinin iş göremez hale geldiğini açıklamaktadır. Bu çok acı bir durumdur. İş Kazaları istatistiklerinde Avrupa'da ilk sırayı, dünyada ise 3. sırayı almaktayız. Dünyada en fazla iş kazası ise Güney Kore ve Brezilya'da meydana gelmektedir. Yapılan Araştırmalarda iş kazalarının % 50 sinin kolaylıkla önlenilecek kazalar olduğu, % 48 inin sistemli bir çalışma ile önlenileceği, % 2 sinin ise önlenemeyeceği ortaya çıkmıştır. Bu da bizlere iş kazalarının % 98 önlenileceği gerçeğini ortaya koymaktadır.

Önlemek ödemekten ucuzdur mantığı ile hareket ederek işyerlerinde tehlike kaynaklarını ortaya çıkartıp bunlardan oluşabilecek riskleri kontrol altına alabilirsek olabilecek kazaları azaltmış ve tehli-

keli ortamları ortadan kaldırmış oluruz. Tabii bu çalışma bir ekip çalışması olmalı ve tüm ekip uyumlu bir şekilde çalışmalıdır. İşte bu uygulamalar işyerlerinde Risk Değerlendirme Çalışmaları olarak adlandırılmaktadır.

İş kazası;

- Sigortalının işyerinde bulunduğu sırada,
- İşveren tarafından yürütülmekte olan iş nedeniyle, sigortalı kendi adına ve hesabına bağımsız çalışıyorsa yürütmekte olduğu iş nedeniyle,
- Bir işverene bağlı olarak çalışan sigortalının, görevli olarak işyeri dışında başka bir yere gönderilmesi nedeniyle asıl işini yapmaksızın geçen zamanlarda,
- Bu Kanunun 4 / (a) bendi kapsamındaki emziren kadın sigortalının, iş mevzuatı gereğince çocuğuna süt vermek için ayrılan zamanlarda,
- Sigortalıların, işverence sağlanan bir taşıtla işin yapıldığı yere gidiş gelişi sırasında, meydana gelen ve sigortalıyı hemen veya sonradan bedenen ya da ruhen özüre uğratan olaydır.

İş kazasının;

- 4/(a) bendi ile 5 inci madde kapsamında bulunan sigortalılar bakımından bunları çalıştıran işveren tarafından, o yer yetkili **kolluk kuvvetlerine derhal ve Kuruma da en geç kazadan sonraki üç işgünü içinde,**
- 4/(b) bendi kapsamında bulunan sigortalı bakımından kendisi tarafından, **bir ayı geçmemek** şartıyla rahatsızlığının bildirim yapmaya engel olmadığı günden sonra üç işgünü içinde,

İş kazası ve meslek hastalığı bildirgesi ile doğrudan ya da taahhütlü posta ile Kuruma bildirilmesi zorunludur. Bu fıkranın (a) ben-

dinde belirtilen **üç işgünü**, iş kazasının işverenin kontrolü dışındaki yerlerde meydana gelmesi halinde, iş kazasının öğrenildiği tarihten itibaren başlar.

Kuruma bildirilen olayın iş kazası sayılıp sayılmayacağı hakkında bir karara varılabilmesi için gerektiğinde, Kurumun denetim ve kontrol ile yetkilendirilen memurları tarafından veya Bakanlık iş müfettişleri vasıtasıyla soruşturma yapılabilir. Bu soruşturma sonunda yazılı olarak bildirilen hususların gerçeğe uymadığı ve olayın iş kazası olmadığı anlaşılırsa, Kurumca bu olay için yersiz olarak yapılmış bulunan ödemeler, ödemenin yapıldığı tarihten itibaren gerçeğe aykırı bildirimde bulunanlardan, 96 ncı madde hükmüne göre tahsil edilir.

5- 5510 Sayılı Kanunda İş Kazası, Meslek Hastalığı, Hastalık Ve Analık Hallerinde Sağlanan Haklar

İş kazası veya meslek hastalığı sigortasından sağlanan haklar şunlardır:

- a) Sigortalıya, geçici iş göremezlik süresince günlük geçici iş göremezlik ödeneği verilmesi.
- b) Sigortalıya sürekli iş göremezlik geliri bağlanması.
- c) İş kazası veya meslek hastalığı sonucu ölen sigortalının hak sahiplerine, gelir bağlanması.
- d) Gelir bağlanmış olan kız çocuklarına evlenme ödeneği verilmesi.
- e) İş kazası ve meslek hastalığı sonucu ölen sigortalı için, cenaze ödeneği verilmesi.

Hastalık ve analık sigortasından sigortalıya hastalık veya analık hallerine bağlı olarak ortaya çıkan iş göremezlik süresince, günlük geçici iş göremezlik ödeneği verilir.

Analık sigortasından sigortalı kadına veya sigortalı olmayan karısının doğum yapması nedeniyle sigortalı erkeğe, 5510 sayılı Kanunun 4 /(a) ve (b) bentleri kapsamındaki sigortalılardan; kendi çalışmalarından dolayı gelir veya aylık alan kadına ya da gelir veya aylık alan erkeğin sigortalı olmayan eşine, her çocuk için yaşaması şartıyla doğum tarihinde geçerli olan ve Kurum Yönetim Kurulunca belirlenip Bakan tarafından onaylanan tarife üzerinden emzirme ödeneği verilir.

Sigortalı kadına veya sigortalı olmayan karısının doğum yapması nedeniyle sigortalı erkeğe emzirme ödeneği verilebilmesi için, Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının;

a) (a) bendi kapsamında olanlar için doğumdan önceki bir yıl içinde en az 120 gün kısa vadeli sigorta kolları primi bildirilmiş olması,

b) (b) bendi kapsamında olanlar için doğumdan önceki bir yıl içinde en az 120 gün kısa vadeli sigorta kolları primi yatırılmış ve genel sağlık sigortası primi dahil prim ve prime ilişkin her türlü borçlarının ödenmiş olması,

şarttır.

Emzirme ödeneğine hak kazanan sigortalılardan sigortalılığı sona erenlerin, bu tarihten başlamak üzere üçyüz gün içinde çocukları doğarsa, sigortalı kadın veya karısı analık sigortası haklarından yararlanacak sigortalı erkek, doğum tarihinden önceki onbeş ay içinde en az 120 gün prim ödenmiş olması şartıyla emzirme ödeneğinden yararlandırılır.

6- 5510 Sayılı Kanunda Geçici İş Göremezlik Ödeneği (İstirahat Parası)

Kurumca yetkilendirilen hekim veya sağlık kurullarından istirahat raporu alınmış olması şartıyla;

a) İş kazası veya meslek hastalığı nedeniyle iş göremezliğe uğrayan sigortalıya her gün için,

b) 4/ (a) bendi ile 5 inci madde kapsamındaki sigortalılardan hastalık sigortasına tabi olanların hastalık sebebiyle iş göremezliğe uğraması halinde, iş göremezliğin başladığı tarihten önceki bir yıl içinde en az doksan gün kısa vadeli sigorta primi bildirilmiş olması şartıyla geçici iş göremezliğin üçüncü gününden başlamak üzere her gün için,

c) 4/ (a) bendi ile (b) bendinde belirtilen muhtarlar ile Ticarî kazanç veya serbest meslek kazancı nedeniyle gerçek veya basit usûlde gelir vergisi mükellefi olanlar, Gelir vergisinden muaf olup, esnaf ve sanatkâr siciline kayıtlı olanlar, Tarımsal faaliyette bulunan sigortalı kadının analığı halinde, doğumdan **önceki bir yıl içinde en az doksan gün** kısa vadeli sigorta primi bildirilmiş olması şartıyla, **doğumdan önceki ve sonraki sekiz haftalık sürede, çoğul gebelik halinde ise doğumdan önceki sekiz haftalık süreye iki haftalık süre ilave edilerek çalışmadığı her gün için,**

d) 4/ (a) bendi ile (b) bendinde belirtilen muhtarlar ile aynı bendin (1), (2) ve (4) numaralı alt bentleri kapsamındaki sigortalı kadının isteği ve hekimin onayı ile doğuma üç hafta kalıncaya kadar çalışılması halinde, doğum sonrası istirahat süresine eklenen süreler için,

geçici iş göremezlik ödeneği verilir.

4/ (b) bendine göre sigortalı sayılanlara iş kazası veya meslek hastalığı ya da analık halinde geçici iş göremezlik ödeneği, genel sağlık sigortası dahil prim ve prime ilişkin her türlü borçlarının ödenmiş olması şartıyla yatarak tedavi süresince veya yatarak tedavi sonrası bu tedavinin gereği olarak istirahat raporu aldıkları sürede ödenir. Doğum öncesi ve doğum sonrası çalışmadığı sürelerde geçici iş göremezlik ödeneğinin ödenebilmesi için yatarak tedavi şartı aranmaz.

İş kazası, meslek hastalığı, hastalık ve sigortalı kadının analığı halinde verilecek geçici iş göremezlik ödeneği, yatarak tedavilerde günlük kazancının yarısı, ayaktan tedavilerde ise üçte ikisidir.

Sigorta prim ve ödeneklerinin hesabına esas tutulacak günlük kazançların alt sınırında meydana gelecek değişikliklerde, yeniden tespit edilen alt sınırın altında bir günlük kazanç üzerinden ödenek almakta bulunanların veya almaya hak kazanmış veya kazanacak olanların bu ödenekleri, günlük kazançlarının alt sınırındaki değişikliklerin yürürlüğe girdiği tarihten başlayarak değiştirilmiş günlük kazançların alt sınırına göre ödenir.

Bir sigortalıda iş kazası, meslek hastalığı, hastalık ve analık hallerinden birkaçı birleşirse, geçici iş göremezlik ödeneklerinden en yükseği verilir.

Geçici iş göremezlik ödenekleri, toplu iş sözleşmesi yapılan işyerleri ile kamu idarelerinin işverenleri tarafından Kurumca belirlenen usûl ve esaslara göre Kurum adına sigortalılara ödenerek, daha sonra Kurum ile mahsuplaşmak suretiyle tahsil edilebilir.

7- 5510 Sayılı Kanunla Hak Sahiplerine Gelir Bağlanması

İş kazası veya meslek hastalığına bağlı nedenlerden dolayı ölen sigortalının hak sahiplerine, aylık kazancının % 70'i, gelir olarak bağlanır.

İş kazası veya meslek hastalığı sonucu meslekte kazanma gücünü % 50 veya daha fazla oranda kaybetmesi nedeniyle sürekli iş göremezlik geliri bağlanmış iken ölenlerin, ölümün iş kazası veya meslek hastalığına bağlı olup olmadığına bakılmaksızın birinci fıkraya göre belirlenen tutar, hak sahiplerine gelir olarak bağlanır.

İş kazası veya meslek hastalığı sonucu meslekte kazanma gücünü % 50 oranının altında kaybetmesi nedeniyle sürekli iş göremezlik geliri bağlanmış iken ölenlerin, ölümün iş kazası veya meslek has-

talığına bağlı olmaması halinde sigortalının almakta olduğu sürekli iş göremezlik geliri, hak sahiplerine gelir olarak bağlanır.

4/ (b) bendine göre sigortalı sayılanların hak sahiplerine gelir bağlanabilmesi için, kendi sigortalılığından dolayı, genel sağlık sigortası dahil prim ve prime ilişkin her türlü borçlarının ödenmiş olması zorunludur.

8- 5510 Sayılı Kanunla 5510 Sayılı Yasadan Önce Sosyal Güvenlik Kurumlarında Evlenme Yardımı (İkramiyesi)

a. 5434 Sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanunu'nda Evlenme İkramiyesi

5434 Sayılı Kanun'un 90. madde ile hem yetim aylığı alan kız çocuğuna, hemde dul aylığı alan eşe evlenmeleri halinde kamuoyunda çeyiz yardımı olarak bilinen ve aylıklarının 12 katı tutarında evlenme ikramiyesi verilmekteydi.

Yetim aylığı alan kız çocuğu ile dul aylığı alan eşlerden, evlenme tarihinden itibaren oniki aydan önce boşananlarla, evliliğin butlanına veya feshine karar verilenlere yeniden aylık bağlanması halinde, ödenmiş bulunan evlilik ikramiyesinin oniki aydan eksik süreye ait kısmı tahsil edilinceye kadar aylıkları ödenmemekteydi.

b. 506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nda Evlenme Yardımı

506 Sayılı Kanununun ek 12. maddesi gereğince, sigortalının ölümünden dolayı aylık ve gelir almakta olan hak sahibi kız çocuklarına evlenmeleri halinde bir defaya mahsus olmak üzere aylık veya gelirlerinin iki yıllık tutarı evlenme yardımı olarak verilmekteydi.

İki yıl içerisinde meydana gelen boşanma veya dul kalma halinde bu süre için tekrar aylık veya gelir ödenmemekteydi.

SSK mevzuatında, dul eşlere evlenme yardımı verilmesine ilişkin bir hüküm bulunmadığından, sadece yetim kız çocuklarına evlenme yardımı yapılmaktaydı. Ayrıca, 2925 Sayılı Tarım SSK'da da evlenme veya çeyiz yardımı ödemesi bulunmamaktaydı.

c. 1479 Sayılı Bağ-Kur Kanunu'nda Evlenme Yardımı

5434 sayılı Kanunda yetim aylığı alan kız çocuğu ile dul aylığı alan eşe ve 506 sayılı Kanunda da yetim kız çocuklarına evlenme yardımı (ikramiyesi) bulunmasına karşın, 1479 Sayılı Bağ-Kur Kanunu'nda ve 2926 Sayılı Tarım Bağ-Kur'da bu tür evlenme veya çeyiz yardımı ödemesi yoktur. Bu da, sosyal güvenlik yardımları arasında önemli bir farklılık olarak göze çarpmaktadır.

d. 5510 Sayılı Yasada Evlenme Yardımı

Evlenmeleri nedeniyle, gelir veya aylıklarının kesilmesi gereken kız çocuklarına evlenmeleri ve talepte bulunmaları halinde almakta oldukları aylık veya gelirlerinin iki yıllık tutarı bir defaya mahsus olmak üzere evlenme ödeneği olarak peşin ödenir. Evlenme ödeneği alan hak sahibinin aylığının kesildiği tarihten itibaren iki yıl içerisinde yeniden hak sahibi olması halinde, iki yıllık sürenin sonuna kadar gelir veya aylık bağlanmaz, bu durumda olanlar 60 ıncı maddenin birinci fıkrasının (f) bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı sayılır.

Evlenme ödeneği verilmesi halinde, diğer hak sahiplerinin aylık veya gelirleri evlenme ödeneği verilen sürenin bitimini takip eden ödeme döneminden itibaren 34 üncü maddeye göre yeniden belirlenir.

9- 5510 Sayılı Kanunda Cenaze Yardımı

5510 Sayılı Kanundan Önce Sosyal Güvenlik Kurumlarında Cenaze Yardımı Uygulanması

a. 506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nda Cenaze Yardımı

Sosyal Sigortalar Kanunu uyarınca halen, 5000 gösterge rakamının, sigortalının öldüğü tarihte yürürlükte bulunan Devlet memurlarının maaş katsayısı ile çarpımı sonucunda bulunacak miktardan cenaze masrafı karşılığı ödenmektedir. 506 sayılı Kanunun

103'üncü maddesi gereğince ödenen cenaze masrafı karşılığı 01/07/2008 tarihinden geçerli olmak üzere (5000 x 0,051448=) 257,24.-YTL olarak uygulanmaktadır.

b. 1479 Sayılı Bağ-Kur Kanunu'nda Cenaze Yardımı

1479 sayılı Kanuna ve 2926 sayılı Kanuna tabi sigortalının, yaşlılık veya malullük aylığı almakta olanların ölümleri halinde, cenaze giderleri karşılığı olarak cenazeyi kaldıran gerçek ve tüzel kişilere Yönetim Kurulu'nun önerisi, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın onayı ile belirlenen miktar kadar (halen 257,24.-YTL) "Cenaze Masrafı Karşılığı" ödenmektedir.

c. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nda Cenaze Yardımı

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 208. Maddesinde; Devlet memurlarından: memur olmayan eşi ile ikiden fazla dahi olsa aile yardımı ödeneğine müstahak çocuğu ölenlere en yüksek Devlet memuru aylığı (ek gösterge dahil) tutarında, memurun ölümü halinde sağlığında bildiri ile gösterdiği kimseye, eğer bildiri vermemiş ise eşine ve çocuklarına, bunlar yoksa ana ve babasına, bunlar da yoksa kardeşlerine en yüksek Devlet memuru aylığının (ek gösterge dahil) tutarında, ölüm yardımı ödeneği verileceği hükme bağlanmıştır.

Ölüm yardımı ödeneği, hiçbir vergi ve kesintiye tabi tutulmaksızın ve ödeme emri aranmaksızın saymanlarca derhal ödenir. Bu yardım borç için haciz edilemez. 01.07.2008-31.12.2008 döneminde, eş ve çocuğun ölümü halinde (8.000 + 1.500) x 0,051448 = 488,76.-YTL, memurun ölümü halinde [(8.000 + 1.500) x 0,051448] x 2=) 977,51.- YTL ölüm (cenaze) yardımı yapılmaktadır.

d. 5510 Sayılı Yasada Cenaze Yardımı

Görüldüğü üzere, 5510 sayılı Yasadan önce her üç mevzuatta (SSK'lı, Bağ-Kur'lu ve Memur'lar için) farklı tutarlar üzerinden cenaze yardımı yapılmaktadır.

Reformun yürürlüğe girmesiyle birlikte; İş kazası veya meslek hastalığı sonucu veya sürekli iş göremezlik geliri, malûllük, vazife malûllüğü veya yaşlılık aylığı almakta iken veya kendisi için en az 360 gün malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortası primi bildirilmiş olup da ölen sigortalının hak sahiplerine SGK Yönetim Kurulunca belirlenip Bakan tarafından onaylanan tarife üzerinden cenaze ödeneği ödenecek.

Cenaze ödeneği, sırasıyla sigortalının eşine, yoksa çocuklarına, o da yoksa ana babasına, o da yoksa kardeşlerine verilecek.

Cenaze ödeneğinin yukarıda sayılanlara ödenememesi ve sigortalının cenazesinin gerçek veya tüzel kişiler tarafından kaldırılması durumunda, SGK Yönetim Kurulunca belirlenip Bakan tarafından onaylanan tarifeyi geçmemek üzere belgelere dayanan masraflar, masrafı yapan gerçek veya tüzel kişilere ödenecek.

4 / (c) bendi kapsamında sigortalı sayılanlardan (memurlar) ölenlerin hak sahiplerine kendi kurumları tarafından ilgili mevzuat gereği ölüm yardımı hariç cenaze gideri, cenaze nakil gideri ödeneği veya bu mahiyette bir ödemenin yapılması halinde, Kurum tarafından cenaze ödeneği ödenmeyecek.

10- 5510 Sayılı Kanunla Ölüm Sigortasında Yapılan Değişiklikler

Sigortalının ölümü halinde sigortalının eşine, çocuklarına ve anne-babasına ölüm aylığı bağlanmaktadır.

5510 sayılı yasayla değişiklik yapılmadan önce,

a) SSK sigortalısı çalışırken vefat ederse, hak sahiplerine ölüm aylığı bağlanabilmesi için, en az beş yıldan beri sigortalı olması ve en az 900 gün prim ödemiş olması şartı aranmaktaydı.

b) Bağ-Kur sigortalılarının ise beş tam yıl prim ödeme süresi bulunuyorsa hak sahiplerine dul/yetim aylığı verilmekteydi.

c) T.C. Emekli Sandığı iştirakçisinin vefatının ardından hak sahiplerine aylık bağlanması için 10 yıl ve daha fazla süre prim ödeme koşulu şartı aranmaktaydı. Fakat, 10 yıllık sigortalılığı olmayan ve 5 yıldan fazla sigortalılık süresi bulunanların eşine bakıma muhtaç olması halinde, çocuklarına da eğitim süreleri boyunca aylık bağlanmaktaydı.

5510 sayılı yasayla ölüm aylığı;

a) En az 1800 gün malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi bildirilmiş veya 4/(a) bendi kapsamında sigortalı sayılanlar için, her türlü borçlanma süreleri hariç en az 5 yıldan beri sigortalı bulunup, toplam 900 gün malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi bildirilmiş,

b) 47 inci maddede yazılı sebeplerle kazaya uğramış, malûllük, vazife malullüğü veya yaşlılık aylığı almakta iken veya malûllük, vazife malullüğü veya yaşlılık aylığı bağlanmasına hak kazanmış olup henüz işlemi tamamlanmamış,

c) Bağlanmış bulunan malûllük, vazife malullüğü veya yaşlılık aylığı, sigortalı olarak çalışmaya başlamaları sebebiyle kesilmiş,

durumda iken ölen sigortalının hak sahiplerine, yazılı istekte bulunmaları halinde bağlanır. Ancak, 4/ (b) bendine göre sigortalı sayılanların hak sahiplerine aylık bağlanabilmesi için ölen sigortalının genel sağlık sigortası primi dahil kendi sigortalılığından dolayı prim ve prime ilişkin her türlü borcunun olmaması veya ödenmesi şarttır.

Askerlik borçlanması 1 Ekim 2008 gününden sonra ölen SSK'lılar (4/a'lılar) için 900 günün hesabında dikkate alınmayacak.

11- Doğal Afetlerde Prim Borcu Ertelenecik

İşyerleri yangın, su baskını, yer kayması, deprem gibi afete uğrayan, tabii afet nedeniyle tarımsal faaliyetinden dolayı zarar gören

işverenler ile 4/(b) sigortalıları (Bağ-Kur'lular), bu durumu belgelemeleri kaydıyla olayın meydana geldiği tarihten itibaren üç ay içinde talepte bulunmaları ve prim ödeme aczine düştüklerinin, yapılacak inceleme sonucu anlaşılması halinde, afet tarihinden önce ödeme süresi dolmuş mevcut prim borçları ile afetin meydana geldiği tarihten itibaren tahakkuk edecek üç aylık prim borçları, olayın meydana geldiği tarihten itibaren bir yıla kadar Kurumca ertelenebilecek.

Yukarıda belirtilen durumlarda, afetin meydana geldiği ayda verilmesi gereken aylık prim ve hizmet belgeleri, afetin meydana geldiği ayı takip eden üç ay içinde Kuruma verildiği takdirde, süresinde verilmiş sayılır.

7269 sayılı Kanun uyarınca genel hayatı etkilediğine karar verilen afetler nedeniyle, afet bölgesinde doğrudan veya dolaylı olarak zarar gören işverenlerle sigortalı ve hak sahiplerinin bu Kanuna göre vermekle yükümlü oldukları belgelerin verilme süresi ile ödenmesi gereken primlerin ve diğer Kurum alacaklarının ödeme sürelerini 5510 sayılı Kanundaki sürelerle ilgili olmaksızın, afet bölgesindeki şartları ve gelişmeleri göz önünde tutarak belirlemeye ve ertelemeye SGK yetkili olacak.

Prim borcunun ertelendiği sürede zamanaşımı işlemeyecek ve ertelenen kısmına gecikme cezası ve gecikme zammı uygulanmayacak.

12- Ücretleri bankadan ödeme zorunluluğu

Özellikle kayıtdışı ücret ödemelerinin engellenmesi amacıyla 5754 sayılı Kanunla, Borçlar Kanunu, Deniz İş Kanunu, Basın İş Kanunu ve 4857 sayılı İş Kanunu kapsamında çalışanların ücret ödemeleriyle ilgili yapılan bir düzenleme ile 08.05.2008 tarihinde yürürlüğe girdi.

Ancak hangi işverenlerin ücret ve bu gibi ödemeleri bankadan ya-

tırmak zorunda olduğu Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Maliye Bakanlığı ve Hazine Müsteşarlığından sorumlu Devlet Bakanlığı tarafından müştereken hazırlanacak bir yönetmelikle belirlenecek.

İşverenlerin tabi olduğu vergi mükellefiyeti türü, işletme büyüklüğü, çalıştırdığı işçi sayısı, işyerinin bulunduğu il ve benzeri gibi unsurları dikkate alınacak.

Yönetmeliğin hazırlanması ve yürürlüğe girmesiyle de ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkak kural olarak, Türk parası ile işyerinde veya özel olarak açılan bir banka hesabına ödenecek.

Çalıştırdığı işçilerin, gemiadamlarının ve gazetecilerin ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakını **özel olarak açılan banka hesapları vasıtasıyla ödeme zorunluluğuna** tabi tutulan işverenler veya üçüncü kişiler, buna ilişkin ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkaklarını özel olarak açılan banka hesapları dışında ödeyemeyecekler.

4857 Sayılı İş Kanunu kapsamında çalışan işçinin ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakını zorunlu tutulduğu halde özel olarak açılan banka hesabına ödemeyenlere bu durumda olan her işçi ve her ay için 100.-YTL idari para cezası uygulanacak.

Gemiadamının ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakını zorunlu tutulduğu halde özel olarak açılan banka hesabına yatırmayan işveren, işveren vekili hakkında, bu durumda olan her gemiadamı için 1.200.-YTL idari para cezası verilecek.

Gazeteciye ücretini zaruret olmaksızın zamanında ödemeyen veya gazetecinin ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakını zorunlu tutulduğu halde özel olarak açılan banka hesabına yatırılmaksızın ödenmesi durumunda, her bir gazeteci için işverene 1.500.-YTL idarî para cezası verilecektir.

13- 5510 Sayılı Kanunla Prim Borçlarında Zamanaşımı Süresi 10 Yıl Olacak

Sosyal Güvenlik Kurumu'nun prim ve diğer alacakları ödeme süresinin dolduğu tarihi takip eden takvim yılı başından başlayarak on yıllık zamanaşımına tâbidir. Kurumun prim ve diğer alacakları, hizmet tespiti veya asgarî işçilik uygulaması nedeniyle doğmuş ise zamanaşımı süresi; mahkeme kararının kesinleşme tarihinden, Kurum veya diğer kamu idarelerinin denetim ve kontrole görevlendirilen memurları tarafından yapılan tespitler sonucunda doğmuş ise rapor tarihinden veya bu idareler tarafından düzenlenen belgelerden doğmuş ise belgenin Kuruma intikal ettiği tarihi takip eden yıl başından itibaren beş yıl olarak uygulanacak.

Ancak, bu durumda zamanaşımı süresi on yıldan az olamayacak. Bu alacaklar için gecikme cezası ve gecikme zammı, alacağın ait olduğu ayı takip eden ayın veya dönemin sonundan itibaren uygulanacak.

14- 5510 Sayılı Kanunla Prim Borçları KDV İade Alacağından Mahsup Edilebilecek

Prim borçları katma değer vergisi iade alacağından mahsubu suretiyle de ödenebilir. Bu takdirde katma değer vergisi iade hakkı sahibi kendisinin, mal veya hizmet satın aldığı veya iştirak veya ortaklık ilişkisi içinde bulunduğu işverenlerin prim borçları için de mahsup talep edebilir. Reformdan önce de uygulanan düzenleme devam ettirilecek.

15- Sigortalılar Primlerini İade Alabilecek

Sigortalıların, emeklilik hakkı elde etmesinin olanaklı bulunmaması durumunda en azından SSK veya Bağ-Kur'a ödedikleri primleri toptan ödeme yoluyla iade almak istemektedir. SSK ve Bağ-Kur si-

gortalıları ile 5510 Sayılı Kanun'a göre ilk defa 4/(c) (memur) bendi kapsamında sigortalı olanlardan, herhangi bir nedenle çalıştığı işten ayrılan veya işyerini kapatan ve yaşlılık aylığı bağlanması için gerekli yaş şartını doldurduğu halde malûllük ve yaşlılık aylığı bağlanmasına hak kazanamayan sigortalıya primleri iade edilmektedir. Örneğin 63 yaşına gelmiş ama bu tarihe kadar 1240 gün prim ödenmiş olan bir sigortalı, talepte bulunması halinde primlerini toptan ödeme yoluyla iade alabilecektir.

16- Sigortalılara borçlanma hakkı

Borçlandırılacak Süreler ve Yararlanacak Kimseler;

5510 sayılı Kanununun 41 inci maddesi ile 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) ve (b) bendi kapsamında sigortalı sayılanlar ile Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra ilk defa (c) bendi kapsamında sigortalı olarak çalışmaya başlayanlar, 5 inci madde gereğince haklarında bazı sigorta kolları uygulananlar, isteğe bağlı sigortalılar, 2925 sayılı Kanuna tabi sigortalılar ile mülga 506, 1479 ve 2926 sayılı kanunlara tabi sigortalılıkları devam edenler ile bunların hak sahipleri;

- a) Kanunları gereği verilen ücretsiz doğum ya da analık izni süreleri ile 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki sigortalı kadının, iki defaya mahsus olmak üzere doğum tarihinden sonra iki yıllık süreyi geçmemek kaydıyla hizmet akdine istinaden işyerinde çalışmaması ve çocuğunun yaşaması şartıyla talepte bulunulan süreleri,
- b) Er veya erbaş olarak silah altında veya yedek subay okulunda geçen süreleri,
- c) 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında olanların, personel mevzuatına göre aylıksız izin süreleri,
- d) Sigortalı olmaksızın doktora öğrenimi veya tıpta uzmanlık için

yurt içinde veya yurt dışında geçirdikleri normal doktora veya uzmanlık öğrenim süreleri,

- e) Sigortalı olmaksızın avukatlık stajını yapanların normal staj süreleri,
- f) Sigortalı iken herhangi bir suçtan tutuklanan veya gözaltına alınanlardan bu suçtan dolayı beraat edenlerin tutuklulukta veya gözaltında geçen süreleri,
- g) Grev ve lokavtta geçen süreleri,
- h) Hekimlerin fahri asistanlıkta geçen süreleri,
- ı) Seçim kanunları gereğince görevlerinden istifa edenlerin, istifa ettikleri tarih ile seçimin yapıldığı tarihi takip eden ay başına kadar açıkta geçirdikleri süreleri,

borçlandırılabilir.

Hizmet borçlanmalarında, sigortalının kendisi tarafından yapılan başvurularda borçlanma talep tarihinde, hak sahiplerince yapılan başvurularda ise sigortalının ölüm tarihinde fiilen sigortalı olma şartı aranmayacak.

5510 sayılı Kanununun 41 inci maddesine göre borçlanılacak sürelere ait prim tutarı, sigortalıların veya hak sahiplerinin talepte buldukları tarihte Kanununun 82 nci maddesine göre prime esas alt ve üst sınırlar arasında olmak üzere kendilerince belirlenen günlük kazancın % 32'si oranında hesaplanacak.

Hesaplanan borç tebliğ tarihinden itibaren bir ay içerisinde sigortalı veya hak sahipleri tarafından Kuruma ödenir. Bir ay içinde ödenmeyen borçlanmalar geçerli sayılmaz. Bunlar için ayrıca yeni başvuru şartı aranır. Borcun bir ay içinde tamamının ödenmemesi halinde, ödenen miktara karşılık gelen süre sigortalılık süresi olarak değerlendirilecek.

Süresi içinde tebliğ edilen borcunu ödemeyenler ile kısmi ödeme yapanların kalan sürelerinin borçlandırılması için yeni başvuru şartı aranacak.

17- 5510 Sayılı Kanunla Reformdan Sonra Askerlik Borçlanması Artacak

Sosyal güvenlik reformu, askerlik borçlanması nedeniyle yapılacak ödemeyi artırıyor. Yeni yasa yürürlüğe girince, askerlik borçlanması; günlük asgari ücret ile günlük asgari ücretin 6,5 katında olmak üzere, sigortalının kendisinin belirleyeceği günlük kazancın yüzde 32'sinin, borçlanılacak gün sayısı ile çarpılması suretiyle hesaplanacak.

01.10.2008'den sonra askerlik borçlanması yapılması halinde 5510 sayılı yasa gereğince yüzde 20 olan oran yüzde 32'ye çıkacaktır.

Asgari ücret 01.07.2008 tarihinden itibaren 638,70.-YTL olacak. Bu tutar üzerinden hesaplama yapıldığında, reformdan sonra 18 aylık askerlik borçlanması yapan bir SSK'lı; en az $638,70 \times 0,32 = 204,38$ YTL üzerinden 18 aylık askerlik borçlanması karşılığı $18 \times 204,38 = 3.678,84$ YTL olacaktır.

18- 5510 Sayılı Kanunla Doğum Borçlanması Gelecek

Kanunları gereği verilen ücretsiz doğum ya da analık izni süreleri ile 4 / (a) bendi kapsamındaki (SSK'lı) sigortalı kadının, iki defaya mahsus olmak üzere doğum tarihinden sonra iki yıllık süreyi geçmemek kaydıyla hizmet akdine istinaden işyerinde çalışmaması ve çocuğunun yaşaması şartıyla talepte bulunulan süreleri borçlanılabilecek.

Bu durumdaki kadınlar asgari ücretle asgari ücretin 6,5 katında olmak üzere, kendilerince belirlenecek günlük kazancın % 32'si üzerinden hesaplanacak primlerini borcun tebliği tarihinden itibaren

ren bir ay içinde ödemeleri şartı ile borçlandırılarak, borçlandırılan süreleri sigortalılıklarına sayılacak.

5510 sayılı Kanunun 4/(a), 4/(b) ve 4/(c) bentlerine tabi olan sigortalılar için daha önce tabi oldukları mülga kanunlarda olmadığı halde bu Kanunun 41 inci maddesiyle ilk defa getirilen borçlanma sürelerinin 2008 yılı Ekim ayı başından sonra geçmesi gerekmektedir. Bu nedenle, 01.10.2008 tarihinden önceki süreler için (SSK'lı) sigortalı kadının, doğum tarihinden sonra iki yıllık süreyi borçlanması söz konusu olmayacaktır.

19- 5510 Sayılı Kanunla Anlaşmalı Boşanmaya Ceza Geliyor

Sigortalının ölümü halinde sigortalının eşine, çocuklarına ve annesine ölüm aylığı bağlanmaktadır. Hem annesinden, hem de babasından aylığa hak kazanan çocuğa, aylıklardan fazla olanın tamamı az olanın yarısı ödenmektedir. Ölüm geliri veya aylığı almakta olan kız çocuklarının evlenmeleri ve sosyal güvenlik kurumlarından kendi çalışmalarından dolayı gelir veya aylık almaları halinde aylıkları kesilmektedir. Evli olduğu için hak sahibi sayılmayan kız çocuklar daha sonra dul kalırsa bu defa hak sahibi sayılırlar.

Sosyal güvenlik reformuyla yapılan düzenlemeye göre, eşinden boşandığı halde, boşandığı eşiyile fiilen birlikte yaşadığı belirlenen dul eş ve yetim kız çocuklarının, bağlanmış olan gelir ve aylıkları kesilecektir. Bu kişilere ödenmiş olan tutarlar geri alınacak.

Ayrıca, eşinden boşanan, ancak boşandığı eşiyile aynı evi paylaşmaya devam eden kişiler hakkında savcılıklar tarafından 'nitelikli dolandırıcılık' suçu ile dava açılarak hapis ve para cezası ile de karşılaşmaları söz konusu olabilecek.

20- 5510 Sayılı Kanunla Aylık Bağlama Oranı

Aylık bağlama oranı, sigortalının malullük, yaşlılık ve ölüm sigortalarına tabi geçen toplam prim ödeme gün sayısının, her 360 günü

için yüzde 2 olarak uygulanacak. Bu hesaplamada 360 günden eksik süreler orantılı olarak dikkate alınacak, ancak aylık bağlama oranı, yüzde 90'ı geçemeyecek.

Sigortalıların yaşlılık aylığı hesaplanırken, kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar olan süreleri eski mevzuata, kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonraki çalışma süreleri ise yeni mevzuata göre oransal olarak hesaplanacak. İkinin toplamı sigortalının yeni yaşlılık aylığını oluşturacak.

Mevcut sigortalıların hak kaybını önlemek için yüzde 2 olan aylık bağlama oranı, 10 yıl tamamlanıncaya kadar yüzde 3 olarak uygulanacak. 30 Nisan 2008'den itibaren sisteme giren sigortalılarda uygulanacak olan aylık bağlama oranı ise yüzde 2 olacak. Böylece 30 Nisan ile kanunun yürürlüğe gireceği 1 Ekim 2008 tarihi arasında sigortalı olanların, eski mevzuattan yararlanmasının önüne geçilmiş oldu.

21- 5510 Sayılı Kanunla Topluluk Sigortası Kalkıyor!

Reform öncesinde, Sosyal Güvenlik Sözleşmesi akdedilmemiş ülkelerde Türk işverenler tarafından istihdam edilen Türk işçilerinin sosyal güvenlikleri Topluluk Sigortası ile sağlanmaktaydı.

Türkiye ile sosyal güvenlik sözleşmesi olmayan ülkelerde işverenler tarafından çalıştırılmak üzere götürülen Türk işçileri, kısa vadeli sigorta kolları ile genel sağlık sigortası hükümlerine tabi olacak. Bu kişiler, uzun vadeli sigorta kollarına tabi olmak istemeleri halinde, haklarında isteğe bağlı sigorta hükümleri uygulanabilecek. Bu kapsamda isteğe bağlı sigorta hükümlerinden yararlananlardan ayrıca genel sağlık sigortalı primi alınmayacak.

Sosyal güvenlik sözleşmesi imzalanmamış ülkelerde iş üstlenen işverenlerce çalıştırılmak üzere bu ülkelere götürülen Türk işçilerinden, 5510 sayılı Kanunun yürürlük tarihinden önce sadece malül-

lük, yaşlılık ve ölüm sigortalarına tabi topluluk sigortasına devam edenler ile isteğe bağlı sigortalı olarak söz konusu ülkelere götürülmüş olan sigortalıların sigortalılıkları yukarıda belirtilen usulde 01.10.2008 tarihinden itibaren üç ay içerisinde işverenlerince sağlanacak.

22- Anne-Babasını Kasten Öldürene Aylık Yok

5510 sayılı Kanunun ilk halinde, 56. maddede ölen sigortalının hak sahiplerinden;

* Kesinleşmiş yargı kararı üzerine, kendisinden aylık bağlanacak sigortalıyı veya gelir ya da aylık bağlanmış olan sigortalıyı, kasten öldüren veya öldürmeye teşebbüs edenlere veya bu Kanun gereğince sürekli iş göremez hale veya malül duruma getirenlere,

* Kesinleşmiş yargı kararı üzerine, kendisinden aylık bağlanacak sigortalıya veya gelir ya da aylık bağlanmamış olan sigortalıya veya hak sahibine karşı ağır bir suç işlemesi veya bunlara karşı aile hukukundan doğan yükümlülüklerini önemli ölçüde yerine getirmemesi nedeniyle ölüme bağlı bir tasarrufla mirasçılıktan çıkarılanlara,

Gelir veya aylık ödenmeyeceği, ödenmiş bulunan gelir ve aylıkların ise geri alınacağı öngörülmüyordu. Ancak, 5754 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle, ölen sigortalının hak sahiplerinden;

a) Kendisinden aylık bağlanacak sigortalıyı veya gelir ya da aylık bağlanmış olan sigortalıyı kasten öldürdüğü veya öldürmeye teşebbüs ettiği veya bu Kanun gereğince sürekli iş göremez hale veya malül duruma getirdiği,

b) Kendisinden aylık bağlanacak sigortalıya veya gelir ya da aylık bağlanmamış olan sigortalıya veya hak sahibine karşı ağır bir suç işlediği veya bunlara karşı aile hukukundan doğan yükümlülüklerini önemli ölçüde yerine getirmemesi nedeniyle ölüme bağlı bir tasarrufla mirasçılıktan çıkarıldıkları,

Hususunda kesinleşmiş yargı kararı bulunan kişilere gelir veya aylık ödenmeyecek. Ödenmiş bulunan gelir ve aylıklar geri alınacak.

Yapılan yeni düzenleme ile ölen sigortalıların hak sahiplerinden, kendisinden aylık bağlanacak sigortalıyı veya gelir ya da aylık bağlanmış olan sigortalıyı kasten öldürdüğü veya iş göremez ve malul hale getirdiği mahkeme kararıyla belgelenen kişiye, gelir ve aylık bağlanmayacak. Daha önce ödenen gelir ve aylıklar ise geri alınacak.

23- 5510 Sayılı Kanunla Yıpranma Payı Kalktı

Bugüne kadar bu haktan faydalandırılan basın ve gazetecilik iş yerlerinde iş ve basın kanununa göre çalışanlar, hava yolları uçuş personeli, lokomotif makinistleri, infaz koruma memurları, posta dağıtıcıları, TRT'de haber hizmetinde çalışanlar, Devlet Tiyatrosu sanatkarları, Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası'nın şef ve üyelerinin fiili hizmet süresi zammı hakları kaldırılmaktadır. Bu kişiler için kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar kazandıkları süreler emeklilik yaşından düşecek.

Kanuna göre, TSK, emniyet ve MİT mensupları ile dalgıçlar, radyoaktif maddelerle yapılan işlerde çalışanlar, asit üretimi yapılan yerlerde, demir ve çelik fabrikalarında ve kurşun izabe fırınlarında çalışanlara bir yılda 90 gün fiili hizmet zammı verilecek.

Kurşun ve arsenik işleri, cam fabrikaları, çimento fabrikaları, kok fabrikaları ve termik santralleri, alüminyum fabrikaları, döküm fabrikaları ile itfaiye ve yangın söndürme işlerinde çalışanlar ise 60 günlük fiili hizmet zammından yararlanacak.

Fiili hizmet zammından yararlanmak için belirtilen iş kollarında en az 10 yıl (3600 gün) çalışma koşulu aranacak. Yer altında çalışanlarda ise bu süre 5 yıl (1800 gün) olacak.

Yer altında çalışanlar hariç, fiili hizmet zammı almaya hak kazananların süreleri, 3 yılı geçmemek üzere emeklilik yaş hadlerinden indirilecek. Daha önce bu düzenleme, 5 yıl olarak uygulanıyordu.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SOSYAL GÜVENLİK REFORMUNUN BAĞ-KUR'LULAR AÇISINDAN GETİRDİKLERİ

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SOSYAL GÜVENLİK REFORMUNUN BAĞ-KUR'LULAR AÇISINDAN GETİRDİKLERİ

1- Bağ-Kur'lular Tehlike Sınıf Ve Derecelerini Etkileyen Değişiklikleri Bildirecek

4 / (b) bendine göre sigortalı sayılanlar, tehlike sınıf ve derecesini etkileyebilecek her türlü değişikliği bir ay içinde Kuruma bildirmekle yükümlüdür. Bu bildirim üzerine Kurum, yapacağı incelemeler sonunda tehlike sınıf ve derecesini değiştirebilir. Tehlike sınıf ve derecesini etkileyebilecek değişiklik bir ay içinde bildirilirse bu konuda Kurumca verilecek karar, değişikliğin meydana geldiği tarihten sonraki ay başından başlanarak uygulanır.

4/ (b) bendine göre sigortalı sayılanlar, tehlike sınıf ve derecesi ile prim oranı hakkında Kurumca yapılacak yazılı bildirim aldıktan sonra bir ay içinde Kuruma itiraz edebilir. Kurum, bu itirazı inceleyerek en geç üç ay içinde karara bağlayarak sonucunu itiraz eden bildirir. İlgililer, Kurumun kararı üzerine, kararın tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde yetkili mahkemeye başvurabilir. Kuruma itiraz edilmesi veya mahkemeye başvurulması, primlerin takip ve tahsilini durdurmaz.

2- Bağ-Kur'lu emeklinin destek primi

Reformun ilk halinde en çok yakınılan konulardan birisi olan 5510 sayılı Kanunun yürürlükten tarihinden önce sigortalı olan 4 / (b) bendi kapsamında çalışanların (eski ifadeyle Bağ-Kur'lular) sosyal güvenlik destek primi sorunu çözülüyor. Halen yüzde 10 oranında olan Bağ-Kur destek primi, almakta oldukları aylıklarının yüzde 12'si oranında kesilecek.

Bu oran, kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren takip eden her yılın Ocak ayında bir puan artırılarak yüzde 15'e çıkacak. Ancak kesilecek olan bu tutar, 4/b sigortalılarıyla ilgili yılın Ocak ayında ödenen en yüksek aylıklı aylığından alınabilecek sosyal güvenlik destek priminden fazla olamayacak. Bu sigortalılardan ayrıca kısa vadeli sigorta kolları primi alınmayacak. Sosyal güvenlik destek primine tâbi olanların primleri, aylıklarından kesilmek suretiyle tahsil edilecek.

Sosyal güvenlik destek primi ödenmiş veya bildirilmiş süreler bu Kanuna göre malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları prim ödeme gün sayısına ilave edilmeyecek, toptan ödeme yapılmayacak.

3- 5510 Sayılı Kanunla Bağ-Kur'luya 30 gün primle sağlık hizmeti

1479 sayılı Kanunda Bağ-Kur'luların sağlık hizmetlerinden yararlanabilmeleri için, ilk defa Bağ-Kur sigortalısı olanların 8 ay, tekrar Bağ-Kur sigortalısı olanlarınsa 4 ay prim ödemeleri gerekiyordu.

Yeni sistemde bu süre 30 güne iniyor. Buna göre, 30 gün prim ödeyen Bağ-Kur'lu (4/b'li) ve bakmakla yükümlü olduğu eş ve çocukları ile başka bir ülkede sağlık sigortasından yararlanma hakkı bulunmayan vatandaşlar sağlık hizmetlerinden yararlanabilecek.

Mevcut uygulamada Bağ-Kur'lular, sağlık hizmetlerinden yararlanabilmeleri için hiç prim borçlarının bulunmaması gerekmektedir. Yapılan değişiklikle, Bağ-Kur sigortalılarının 60 günlük borcunun bulunması halinde bile, sağlık yardımlarından yararlanmaları imkanı getirildi.

Ayrıca iş kazası, meslek hastalığı, acil haller gibi durumlarda, Bağ-Kur'lunun sağlık hizmetlerinden yararlanabilmesi için, borcunun olup olmadığına bakılmayacak.

4- 5510 Sayılı Kanunla Bağ-Kur'lu İşçisinden Az Prim Ödeyemeyecek

4/b'li (Bağ-Kur'lu) olmasını gerektirecek bir faaliyette bulunan kişilerin (vergi mükellefiyeti, ticari faaliyet, şirket ortaklığı gibi), asgari ücret ile asgari ücretin 6,5 katı arasında olmak koşuluyla her ay dilediği rakamdan yüzde 33,5'u ve % 39'u arasında oranında (yaptığı işin tehlikesine göre değişmektedir) prim ödemekle yükümlü olacaktır. Ancak, 4/b'li (Bağ-Kur'lu) işveren olup işçi çalıştırıyorsa en yüksek ücret ödediği işçisinden daha az gelir beyan edemeyecektir. Aylık prime esas kazancı, çalıştırdığı sigortalının otuz günlük prime esas kazancından düşük olduğu tespit edilen sigortalıların aylık prime esas kazançları, tespit edilen kazanç düzeyine çıkartılarak aradaki farkın primi, 89 uncu madde hükümlerine göre gecikme cezası ve gecikme zammı uygulanmak suretiyle tahsil edilecek.

4/b'li (Bağ-Kur'lu) işveren olup işçi çalıştırıyorsa en yüksek ücret ödediği işçisinden daha az gelir beyan edemeyecektir. Bu durum, işçi ücretlerinin kayıt dışına itilmesini teşvik etmektedir.

5- 5510 Sayılı Kanunla Bağ-Kur'lunun prim oranı düşecek

Halen yürürlükte olan 1479 sayılı Bağ-Kur Kanununa göre ödenecek **Malullük, Yaşlılık ve Ölüm sigorta primi**, sigortalının seçtiği, intibak ettirildiği veya yükseltildiği 1479/50. maddede belirtilen **gelir basamağının % 20'sidir.**

Yine aynı kanuna göre ödenecek sağlık sigortası primleri Bağ-Kur Kanununa tabi ilk sekiz basamakta bulunan sigortalılardan sekizinci gelir basamağı tutarının, dokuz ve daha yukarı basamaklarda bulunan sigortalılardan ise buldukları gelir basamağı tutarının % 20'si alınıyor. Yani toplam prim oranı yüzde 40'tır.

Sosyal güvenlik reformu ile birlikte Bağ-Kur'luların prim oranı dü-

şürülerek, işin tehlikesine bağlı olarak yüzde 33,5 ile yüzde 39 arasında uygulanacak. Bunun yüzde 20'si malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi; yüzde 1 ilâ yüzde 6,5 oranları arasındaki kısmı kısa vadeli sigorta kolları primi ve genel sağlık sigortası primi yüzde 12,5'i olacak.

6- 5510 Sayılı Kanunla (Esnaf) Bağ-Kur'luya istirahat parası verilecek

Halen, SSK sigortalılarının istirahatlerinde aldıkları geçici iş göremezlik ödeneği Bağ-Kurlulara verilmemektedir.

Sosyal Güvenlik Reformu ile, 4 / (b) bendine göre sigortalı sayılanlardan (Bağ-Kur'lulara) iş kazası veya meslek hastalığı ya da analık halinde geçici iş göremezlik ödeneği verilecek.

İş kazası veya meslek hastalığı nedeniyle iş göremezliğe uğrayan esnaf Bağ-Kur'luya her gün için geçici iş göremezlik ödeneği verilecek. Ancak, şirket ortaklarına istirahat parası verilmeyecek.

Muhtarlar ile Ticarî kazanç veya serbest meslek kazancı nedeniyle gerçek veya basit usûlde gelir vergisi mükellefi olanlar, Gelir vergisinden muaf olup, esnaf ve sanatkâr siciline kayıtlı olanlar ve Tarımsal faaliyette bulunan sigortalı kadının analığı halinde, doğumdan önceki bir yıl içinde en az doksan gün kısa vadeli sigorta primi bildirilmiş olması şartıyla, doğumdan önceki ve sonraki sekiz haftalık sürede, çoğul gebelik halinde ise doğumdan önceki sekiz haftalık süreye iki haftalık süre ilâve edilerek çalışmadığı her gün için geçici iş göremezlik ödeneği verilecek. 4 (b) bendine göre sigortalı sayılanlara (Bağ-Kur'lulara) iş kazası veya meslek hastalığı ya da analık halinde geçici iş göremezlik ödeneği, genel sağlık sigortası dahil prim ve prime ilişkin her türlü borçlarının ödenmiş olması şartıyla yatarak tedavi süresince veya yatarak tedavi sonrası bu tedavinin gereği olarak istirahat raporu aldıkları sürede ödenir.

Ancak bu maddenin birinci fıkrasının (c) bendine göre doğum ön-

cesi ve doğum sonrası çalışmadığı sürelerde geçici iş göremezlik ödeneğinin ödenebilmesi için yatarak tedavi şartı aranmaz.

7- İşverenler Kendi Şirketinden SSK'lı Olamayacak

5510 sayılı yasa kapsamında sigortalı olanlar 4/a (eski SSK'lular), 4/b (eski Bağ-Kur'lular) ve 4/c (eski Emekli Sandığı iştirakçileri) olarak sınıflandırılmıştır. Sosyal Güvenliğin teklifi ilkesi gereğince, sadece bir statüye göre prim ödenmektedir.

Sigortalının, 4/ (a), (b) ve (c) bentlerinde yer alan sigortalılık hallerinden birden fazlasına aynı anda tabi olmasını gerektirecek şekilde çalışması halinde; öncelikle aynı maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında, (c) bendi kapsamında çalışması yoksa ilk önce başlayan sigortalılık ilişkisi esas alınarak sigortalı sayılacak. Böylece mevcut uygulamaya benzer bir düzenleme getirilmektedir.

Örneğin, bir devlet hastanesinde hekim olarak çalışan bir kişinin, aynı zamanda kendisine ait bir muayenehanesi olması halinde devlet memurluğundan dolayı (4/c) sigortalısı sayılacağından, ayrıca 4/b (eski adıyla Bağ-Kur) primi ödemeyecektir.

Yine, aynı madde uyarınca 4/(b) bendi kapsamında sayılanlar, kendilerine ait veya ortak oldukları işyerlerinden dolayı, 4/(a) bendi kapsamında sigortalı olarak bildirilemeyecekler.

Yapılan bu düzenleme ile şirket ortakları kendi şirketlerinden sigortalı olamayacak. Uygulamada bir çok şirket ortağının, kendilerini ortak oldukları şirketlerden 4/a sigortalısı (SSK'lı) olarak sigortalı yaptıkları görülmektedir. Bu şekilde bildirim yapılmış olması halinde, Sosyal Güvenlik Kurumu bildirim geçerli kabul edilmeyecektir. Zaten sosyal güvenlik reformundan önceki sosyal güvenlik uygulamaları da bu yöndeydi. Reformla birlikte, pratikte Yargıtay kararları ve protokoller kapsamında yürütülen bu uygulama yasal bir altyapıya kavuşmuş oldu.

Sigortalının, bu madde hükmüne göre sigortalı sayılması gereken sigortalılık halinden başka bir sigortalılık hali için prim ödemiş olması durumunda, ödenen primler birinci fıkraya göre esas alınan sigortalılık hali için ödenmiş ve esas alınan sigortalılık halinde geçmiş kabul edilecek.

Ancak, önceden sigortalı olarak çalıştığı limited şirkete sonradan ortak olanlar 4/(a) bendi (SSK'lı) kapsamında sigortalılıklarını devam ettirebileceklerdir.

8- 5510 Sayılı Kanunla Bağ-Kur'luların refakatçi giderleri ödenecek

Bağ-Kur'lulara sağlık sigortası kapsamında yapılacak tedavi nedeniyle il dışına sevk edilmesi halinde yol ve refakatçi giderlerinin Sosyal Güvenlik Kurumu'nca karşılanması sağlanacak.

9- 5510 Sayılı Kanunla Emekli gelir ve aylıkları nafaka borçları dışında haczedilemeyecek

5510 sayılı kanun gereğince sigortalılar ve hak sahiplerinin gelir, aylık ve ödenekleri, sağlık hizmeti sunucularının genel sağlık sigortası hükümlerinin uygulanması sonucu SGK nezdinde doğan alacakları, devir ve temlik edilemeyecek. Gelir, aylık ve ödenekler; 5510 sayılı kanununun 88'inci maddesine göre takip ve tahsili gereken alacaklar ile nafaka borçları dışında haczedilemez.

10- 5510 Sayılı Kanunla A.Ş. Kurucu ortakları Bağ-Kur primi ödemeyecek

* Köy ve mahalle muhtarları,

* Hizmet akdine bağlı olmaksızın kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlardan ise;

- 1) Ticari kazanç veya serbest meslek kazancı nedeniyle gerçek veya basit usulde gelir vergisi mükellefi olanlar,
- 2) Gelir vergisinden muaf olup, esnaf ve sanatkar siciline kayıtlı olanlar,
- 3) Anonim şirketlerin yönetim kurulu üyesi olan ortakları, sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerin komandite ortakları, diğer şirket ve donatma iştiraklerinin ise tüm ortakları,
- 4) Tarımsal faaliyette bulunanlar,

Bağ-Kur sigortalısı olacaklar. Yapılan bu düzenleme ile anonim şirketlerin kurucu ortakları Bağ-Kur sigortalısı olmak zorunda olmayacak. Sadece A.Ş. yönetim kurulu üyesi ortakları Bağ-Kur primi ödeyecek.

Anonim şirketlerin kurucu ortaklarından daha önce 1479 sayılı kanununun 24'üncü maddesine tabi olarak sigortalı olanlardan sigortalılıklarını devam ettirmek isteyenlerin 1 Ekim 2008 tarihinden itibaren 6 ay içinde yazılı talepte bulunmaları halinde sigortalılıkları aynen devam ettirilecek. Bu süre içerisinde talepte bulunmayanların sigortalılıkları ise 1 Ekim 2008 tarihinde sona erecek.

BEŞİNCİ BÖLÜM
SOSYAL GÜVENLİK REFORMU'NDA GENEL
SAĞLIK SİGORTASI

BEŞİNCİ BÖLÜM

SOSYAL GÜVENLİK REFORMU'NDA GENEL SAĞLIK SİGORTASI

1- Sosyal Güvenlik Reformu'nda Genel Sağlık Sigortası

1 Ekim 2008 tarihinde, kamuoyunda adına “Sosyal Güvenlik Reformu” adı verilen 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası (SS ve GSS) Kanunu tümüyle yürürlüğe girmiş olacak. Genel Sağlık Sigortası (GSS)'nin bir kısım hükümleri 1 Temmuz sabahı yürürlüğe girdi aşağıda sayılanlar için geçerli olacak. Kimlerin bu kapsamda 1 Temmuz 2008 tarihinden itibaren GSS'li sayılacağına ilişkin 2008/59 sayılı yayınlanmıştır.

2- Genel Sağlık Sigortalısı Sayılanlar

4/a, 4/b ve 4/c sigortalıları veya isteğe bağlı prim ödeyenler, sigortalı olarak tescil edildikleri tarihten itibaren genel sağlık sigortalısı sayılır ve ayrıca bir bildirim gerek olmaksızın tescil edilmiş sayılacak.

4447 sayılı Kanun gereğince işsizlik ödeneği ve ilgili kanunları gereğince kısa çalışma ödeneğinden yararlandırılan kişiler, işsizlik veya kısa çalışma ödeneğinden yararlanmaya başladıkları tarihten itibaren genel sağlık sigortalısı sayılacak ve Türkiye İş Kurumu tarafından işsizlik ödeneğinin bağlandığı tarihten itibaren bir ay içinde Kuruma bildirilecek.

4/a, 4/b ve 4/c kapsamındaki zorunlu sigortalıların, bu sigortalılıkları sona erdiği tarihten itibaren 10 gün sonra genel sağlık sigortalısı sayılarak, bu tarihten itibaren bir ay içinde verecekleri genel sağlık sigortası giriş bildirgesi ile tescil edilecekler.

18 yaşına kadar bütün çocuklar ve gençler, koşulsuz sağlık hizmeti alabilecek. Anne ve babası sigortasız dahi olsa 18 yaşını dolduruncaya kadar başka hiçbir belge istenmeden sadece Nüfus Cüzdanı ile her türlü sağlık yardımı alabilecekler.

Genel sağlık sigortası giriş bildirgesini Kuruma süresi içinde (bir ay içinde) vermeyenler hakkında idarî para cezası uygulanacaktır.

1 Temmuz 2008 İtibariyle Genel sağlık sigortalısı sayılanlar

Kurum tarafından 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun “Yürürlük” başlıklı (108) numaralı maddesi birinci fıkrası (c) bendi uyarınca söz konusu Kanunun (60) numaralı maddesinde sayılan ⁶;

- 1) 1/7/1976 tarihli ve 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun hükümlerine göre aylık alan kişiler,
- 2) 24/2/1968 tarihli ve 1005 sayılı İstiklal Madalyası Verilmiş Bulunanlara Vatani Hizmet Tertibinden Şeref Aylığı Bağlanması Hakkında Kanun hükümlerine göre şeref aylığı alan kişiler,
- 3) 8/5/1986 tarihli ve 3292 sayılı Vatani Hizmet Tertibi Aylıklarının Bağlanması Hakkında Kanun hükümlerine göre aylık alan kişiler,
- 4) 3/11/1980 tarihli ve 2330 sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun hükümlerine göre aylık alan kişiler,
- 5) 24/5/1983 tarihli ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu hükümlerine göre korunma, bakım ve rehabilitasyon hizmetlerinden ücretsiz faydalanan kişiler,

⁶ Sosyal Güvenlik Kurumu'nun 2008/59 sayılı Genelgesi

6) Harp malîllüğü aylığı alanlar ile Terörle Mücadele Kanunu kapsamında aylık alanlar,

7) 11/10/1983 tarihli ve 2913 sayılı Dünya Olimpiyat ve Avrupa Şampiyonluğu Kazanmış Sporculara ve Bunların Ailelerine Aylık Bağlanması Hakkında Kanun hükümlerine göre aylık alan kişiler,

8) 5510 sayılı Kanun veya 5510 sayılı Kanundan önce yürürlükte bulunan sosyal güvenlik kanunlarına göre gelir veya aylık alan kişiler,

ile bu kişilerin sigortalı sayılmayan veya isteğe bağlı sigortalı olmayan, kendi sigortalılığı nedeniyle gelir veya aylık bağlanmamış olan;

a) Eşi,

b) 18 yaşını, lise ve dengi öğrenim veya 5/6/1986 tarihli ve 3308 sayılı Meslekî Eğitim Kanununda belirtilen aday çıraklık ve çıraklık eğitimi ile işletmelerde meslekî eğitim görmesi halinde 20 yaşını, yüksek öğrenim görmesi halinde 25 yaşını doldurmamış ve evli olmayan çocukları ile yaşına bakılmaksızın bu Kanuna göre malûl olduğu tespit edilen evli olmayan çocukları,

c) Geçiminin sigortalı tarafından sağlandığı Kurumca belirlenen kriterlere göre tespit edilen ana ve babası,

01 Temmuz 2008 tarihi itibarı ile genel sağlık sigortalısı veya bakmakla yükümlü olduğu kişi kapsamına alınmakta olup bu tarih itibarı ile sağlık yardımları Kurumca karşılanmaya başlanacaktır.

1 Ekim 2008 İtibariyle Genel sağlık sigortalısı sayılanlar

Genel sağlık sigortalısı olabilmek için Türkiye'de ikamet etmek şarttır. Türkiye'de ikamet eden kişilerden;

a) Kanunun 4/(a), 4/(b) ve 4/(c) bentlerine tabi olanlar,

- b) İsteğe bağlı sigortalı olan kişiler,
- c) Yukarıdaki (a) ve (b) bentleri kapsamında sigortalı sayılmayanlardan;
- 1) Harcamaları, taşınır ve taşınmazları ile bunlardan doğan hakları da dikkate alınarak, Kurumca belirlenecek test yöntemleri ve veriler kullanılarak tespit edilecek aile içindeki geliri kişi başına düşen aylık tutarı asgari ücretin üçte birinden az olan vatandaşlardan her biri,
- 2) Sığınmacı veya vatansız olarak kabul edilen kişiler,
- 3) 1/7/1976 tarihli ve 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun hükümlerine göre aylık alan kişiler,
- 4) 24/2/1968 tarihli ve 1005 sayılı İstiklal Madalyası Verilmiş Bulunanlara Vatani Hizmet Tertibinden Şeref Aylığı Bağlanması Hakkında Kanun hükümlerine göre şeref aylığı alan kişiler,
- 5) 28/5/1986 tarihli ve 3292 sayılı Vatani Hizmet Tertibi Aylıklarının Bağlanması Hakkında Kanun hükümlerine göre aylık alan kişiler,
- 6) 3/11/1980 tarihli ve 2330 sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun hükümlerine göre aylık alan kişiler,
- 7) 24/5/1983 tarihli ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu hükümlerine göre korunma, bakım ve rehabilitasyon hizmetlerinden ücretsiz faydalanan kişiler,
- 8) Harp malûllüğü aylığı alan kişiler ile 12/4/1991 tarihli ve 3713 Terörle Mücadele Kanunu kapsamında aylık alan kişiler,
- 9) 18/3/1924 tarihli ve 442 sayılı Köy Kanununun 74 üncü maddesinin ikinci fıkrasına göre görevlendirilen kişiler ile aynı Kanunun ek 16 ncı maddesine göre aylık alan kişiler,

- 10) 24/6/2008 tarihli ve 5774 sayılı Başarılı Sporculara Aylık Bağlanması İle Devlet Sporcusu Unvanı Verilmesi Hakkında Kanun hükümlerine göre aylık alan kişiler,
- d) Mütakabiliyet esaslı da dikkate alınmak şartıyla, oturma izni almış yabancı ülke vatandaşlarından yabancı bir ülke mevzuatı kapsamında sigortalı olmayan kişiler,
- e) 25/8/1999 tarihli ve 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu uyarınca işsizlik ödeneği ve ilgili kanunları gereğince kısa çalışma ödeneğinden yararlandırılan kişiler,
- f) Kanun veya Kanundan önce yürürlükte bulunan sosyal güvenlik kanunlarına göre gelir veya aylık alan kişiler,
- g) Yukarıda sayılanlar dışında kalan ve başka bir ülkede sağlık sigortasından yararlanma hakkı bulunmayan vatandaşlar,
- ğ) Kanunun 60 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (f) bendine göre 5510 sayılı Kanun veya Kanundan önce yürürlükte bulunan mülga 506, 1479, 2926 ve 5434 sayılı kanunlar ile 2925 sayılı Kanuna göre gelir alması nedeniyle genel sağlık sigortalısı sayılanlar, aynı zamanda 60 ıncı maddenin birinci fıkrasının diğer bentleri gereği de genel sağlık sigortalısı sayılmaları halinde en son durumlarına göre,
- h) Kanunun 60 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (d) ve (g) bentlerinin uygulanmasında evli olanlar için bu Yönetmeliğin (7) nci maddesinin üçüncü fıkrasına göre bakmakla yükümlü olunan kimse olarak belirlenen eş, diğer bentler gereği eşlerin her ikisinin de genel sağlık sigortalılık şartlarının oluşması halinde ise her ikisi de,
- ı) Kanunun 37 nci maddesi gereğince evlenme ödeneği alan kız çocuklardan; eşleri tarafından bakmakla yükümlü olunmayanlar ile iki yıllık süre içerisinde eşlerinden boşanan kız çocukları aylığının kesildiği tarihten itibaren iki yıllık sürenin sonuna kadar Kanunun 60 ıncı maddesinin birinci fıkrası (f) bendi kapsamında,

i) Kanunun geçici 13 üncü maddesine göre 4046 sayılı Kanunun 21 inci maddesi kapsamında iş kaybı tazminatı alanlar Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrası (a) bendi kapsamında,

j) Kanunun 60 ıncı maddesi gereği genel sağlık sigortalısı iken durumunda değişiklik olan kişilerden, aynı maddenin birinci fıkrasının (c) bendinin (1) numaralı alt bendine veya (g) bendi kapsamına giren kişiler durumlarında değişiklik olduğu tarihten itibaren en geç bir ay içinde Kuruma başvurmak zorundadır. Bu kişilerin Kanunun 60 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinin (1) numaralı alt bendi kapsamına girmediğinin tespit edilmesi halinde, durumlarında değişiklik olduğu tarihten başlamak üzere (g) bendi kapsamında,

k) Kanunun 60 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinin (1) ve (2) numaralı alt bentlerinde belirtilen ve Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentleri gereğince zorunlu sigortalı olanlar hariç, 18 yaşını doldurmamış çocuklardan;

1) Genel sağlık sigortalısı olan ana ve babaların 18 yaşını dolduruncaya kadar ayrıca bir işleme gerek olmaksızın çocukları bakmakla yükümlü olunan kişi olarak,

2) Genel sağlık sigortalısı olması gerektiği halde tescili yapılmamış olan ana ve babaların çocukları sağlık hizmeti sunucularına başvurduğu tarih itibarıyla ana ve babalar genel sağlık sigortalısı sayılmak suretiyle 18 yaşını dolduruncaya kadar bakmakla yükümlü olunan kişi olarak,

3) Bakmakla yükümlü olunan kişi olmaları nedeniyle genel sağlık sigortası kapsamındaki ana ve babaların çocukları Kanunun 60 ıncı maddenin birinci fıkrasının (c) bendinin (1) numaralı alt bendi kapsamında,

4) Ana ve babası tarafından bakmakla yükümlü olunan kişi dahi olsa genel sağlık sigortasına ilişkin primlerinin ödenmemesi halinde

18 yaşını dolduruncaya kadar 61 inci maddenin ikinci fıkrası kapsamında,

5) 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu hükümlerine göre korunma, bakım ve rehabilitasyon hizmetlerinden ana ve babasının bulunup bulunmadığına bakılmaksızın ücretsiz faydalananlar ile ana ve babası olmadığı halde bu hizmetlerden faydalanmayan çocuklar bu maddenin birinci fıkrasının (c) bendinin (7) numaralı alt bendi kapsamında,

6) Kanunun 6 ncı maddenin (h) bendine göre 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) ve (c) bentleri gereği sigortalı sayılıp bir meslek veya sanat okulunu bitirenlerden 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu hükümlerine göre mahkemece ergin kılınmak suretiyle, öğrenimleriyle ilgili görevlerde çalışanlar hariç 18 yaşını doldurmamış olanlar genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olunan kişi sayılırlar.

l) Kanunun 5 inci maddesinin; (g) bendi gereği Ülkemiz ile sosyal güvenlik sözleşmesi olmayan ülkelerde iş üstlenen işverenlerce yurt dışındaki işyerlerinde çalıştırılmak üzere götürülen Türk işçilerinin Türkiye'de ikamet eden bakmakla yükümlü olduğu kişiler,

m) 1479 ve 2926 sayılı kanunlara göre tarafına aylık bağlandığı halde 10 yıldan az sağlık sigortası primi ödemiş durumda olanlardan noksan olan süreye ait sağlık sigortası primi aylıklarından kesilecek olanlar,

n) 506 sayılı Kanunun geçici 20 nci maddesi kapsamındaki bankalar, sigorta ve reasürans şirketleri, ticaret odaları, sanayi odaları, borsalar veya bunların teşkil ettikleri birlikler personeli için kurulmuş bulunan sandıkların iştirakçileri ile aylık veya gelir bağlanmış olanlar ile bunların hak sahipleri devir tarihinden itibaren, genel sağlık sigortalısı sayılacak.

5510 sayılı Kanununun 6 ncı maddesinin birinci fıkrasının;

a) (a) bendine göre işverenin işyerinde ücretsiz çalışan eşi,

b) (b) bendine göre aynı konutta birlikte yaşayan ve üçüncü derece dahil bu dereceye kadar hısımlar arasında ve aralarına dışardan başka kimse katılmaksızın, yaşadıkları konut içinde yapılan işlerde çalışanlar,

c) (c) bendine göre ücretle ve sürekli olarak çalışanlar hariç ev hizmetlerinde çalışanlar,

ç) (f) bendine göre resmi meslek ve sanat okulları ile yetkili resmi makamların izniyle kurulan meslek veya sanat okullarında ve yüksek okullarda fiilen normal eğitim süreleri içinde yapılan, tatbiki mahiyetteki yapım ve üretim işlerinde çalışan öğrenciler,

d) (g) bendine göre sağlık hizmet sunucuları tarafından işe alıştırılmakta olan veya rehabilite edilen, hasta veya maluller,

e) (ı) bendine göre kamu idareleri hariç olmak üzere, tarım işlerinde veya orman işlerinde hizmet akdiyle süresiz işlerde çalışanlar ile tarımda kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlardan; tarımsal faaliyette bulunan ve yıllık tarımsal faaliyet gelirlerinden, bu faaliyete ilişkin masraflar düşüldükten sonra kalan tutarın aylık ortalamasının, bu Kanunda tanımlanan prime esas günlük kazanç alt sınırının otuz katından az olduğunu belgeleyenler,

g) (k) bendine göre kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlardan gelir vergisinden muaf olup, esnaf ve sanatkar siciline kayıtlı olanlardan, aylık faaliyet gelirlerinden bu faaliyetine ilişkin masraflar düşüldükten sonra kalan tutarı, prime esas günlük kazanç alt sınırının otuz katından az olduğunu belgeleyenler,

genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişi değil ise-ler bu maddenin birinci fıkrasının ilgili bentlerinden durumlarına uyan bende göre genel sağlık sigortalısı olurlar.

4 / (c) bendi kapsamında sigortalı sayılanlardan ilgili kanunları gereğince aylıksız izin sürelerini bir yıla kadar kullananlar, bu süre boyunca genel sağlık sigortalısı sayılırlar. Bir yıla kadar aylıksız izin sürelerinde, bu sürenin bitiminde göreve başlanması halinde genel sağlık sigortasından yararlanmak için ayrıca 30 gün prim ödenmesi şartı aranmaz.

Genel sağlık sigortalısı olmamakla beraber, ülkemizin taraf olduğu sosyal güvenlik sözleşmeleri gereğince, akit ülkelerden sağlık yardım hakkını kazanmış sigortalı ve aylık gelir sahipleri ile bunların bakmakla yükümlü oldukları aile bireyleri, Türkiye'de geçici veya daimi olarak buldukları sırada, sağlık yardımlarına ihtiyaç duyduklarında, genel sağlık sigortalısı gibi akit ülke adına sağlık yardımlarından yararlanma hakkına sahiptirler.

5510 sayılı Kanununun 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi gereğince harp malûlleri ile 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu, 3/11/1980 tarihli ve 2330 sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanuna göre vazife malûllüğü aylığı bağlanmış malûllerden, 4/(a) ve 4/(b) bentleri kapsamında sigortalı olarak çalışmaya başlayanların aylıkları kesilmez. 3713 sayılı Kanuna göre aylık bağlanmış malûller ile aynı Kanun kapsamına giren olaylar sebebiyle vazife malûllüğü aylığı alan er ve erbaşların, 4/(c) bendi kapsamında sigortalı olmaları halinde de aylıkları kesilmez.

Aylıkları kesilmeksizin 4/(c) bendi kapsamında çalışanlar hakkında uzun vadeli sigorta kolları, 4/(a) ve 4/(b) bentleri kapsamında çalışanlar hakkında ise iş kazası ve meslek hastalığı sigortası hükümleri uygulanır. İş kazası ve meslek hastalığı sigortası hükümleri uygulananların uzun vadeli sigorta kollarına tabi olmayı istemeleri halinde, bu isteklerini Kuruma bildirdikleri tarihi takip eden ay başından itibaren, haklarında uzun vadeli sigorta kolları da uygula-

nır. Bu fıkra kapsamına girenlerden ayrıca genel sağlık sigortası primi alınmaz.

3- Genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişiler

Genel sağlık sigortalısının, sigortalı veya isteğe bağlı sigortalı sayılmayan, kendi sigortalı nedeniyle gelir veya aylık bağlanmamış olan;

a)Eşini,

b)18 yaşını, lise ve dengi öğrenim görmesi halinde 20 yaşını, yüksek öğrenim görmesi halinde 25 yaşını doldurmamış ve evli olmayan çocukları ile yaşına bakılmaksızın çalışma gücünü en az % 60 oranında yitirdiği kurum sağlık kurulu tarafından tespit edilen evli olmayan çocuklarını,

c)4857 sayılı İş Kanununun 39 uncu maddesi uyarınca 16 yaşından büyük işçiler için tespit edilen asgari ücretin daha az aylık kazancı olan, kendisini geçindirmeye yetecek kadar para ve bu mahiyetteki kıymetler dahil olmak üzere mal varlığı bulunmayan ve sigortalıdan başka biri tarafından geçimi sağlanmayan ana ve babasını,

ifade eder.

Yukarıdaki (b) bendinde belirtilen 18 yaşını, lise ve dengi öğrenim görmesi halinde 20 yaşını, yüksek öğrenim görmesi halinde 25 yaşını doldurmamış ve evli olmayan çocukların öğrenim durumu okul idaresince kaydedilip tasdik olunur. Kayıt ve tasdik işlemi yapılmadıkça Kurumca sağlık yardımı yapılmaz.

Yukarıdaki (c) bendinde belirtilen, ana ve babanın geçiminin sigortalı tarafından sağlandığı, ana ve baba tarafından tanzim ve imzaları ihtiyar heyetlerince tasdik edilecek beyan kağıtları üzerine daimi olarak oturdukları yerlerin bağlı buldukları il veya ilçe idare heyetleri tarafından sebepleri açıkça gösterilmek suretiyle verilecek muhtaçlık belgelerinin Kuruma ibraz edilmesi suretiyle belirlenir.

Kurumun, muhtaçlık belgeleri hakkında her çeşit soruşturma yapma ve bilgi isteme ile gerçek dışı beyanda bulunan ana ve baba ile gerçeğe aykırı belgeyi onaylayan il ve ilçe idare kurulları hakkında Cumhuriyet Savcılığına suç duyurusunda bulunma hakkı saklıdır.

5510 sayılı Kanununun 60 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (d) ve (g) bentlerinin uygulanmasında evli olanlar için eşlerden hangisinin genel sağlık sigortalısı, hangisinin bakmakla yükümlü olunan kişi olacağına tespiti için tescil aşamasında eşlerden yazılı beyan alınır. Diğer bentler gereği eşlerin her ikisi için de genel sağlık sigortalılık şartlarının oluşması halinde, her ikisi de ayrı ayrı genel sağlık sigortalısı sayılır.

Ana ve babası ayrı ayrı genel sağlık sigortalısı sayılan çocukların, sağlık hizmetlerine ve diğer haklara ilişkin giderleri ana ve babanın birlikte yapacağı tercihe göre sadece birisi üzerinden karşılanır.

Ana ve babası boşanmış çocukların, genel sağlık sigortası kapsamındaki hakları, mahkeme kararı ile velayet hakkı verilmiş olan genel sağlık sigortalısı ana ya da baba üzerinden sağlanır. Velayet hakkı verilmeyen ana ya da babanın kabul etmesi halinde, velayet hakkı verilmeyen kişinin üzerinden de sağlık hizmeti ve diğer haklar sağlanabilir. Bu durum, çocuğun sağlık hizmeti ve diğer haklardan yararlandırılacağı ana ya da baba tarafından Kuruma verilecek bir dilekçe ile belgelenir.

Genel sağlık sigortalısının tescili aşamasında veya sonrasında bakmakla yükümlü olduğu kişilerin elektronik ortamda Kurumca tespit edilememesi halinde, genel sağlık sigortalısı tarafından Kurumca hazırlanan beyanname formu ile bildirim yapılır.

Kurum, genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu; eşinin, 18 yaşını doldurmuş çocuklarının, ana ve babasının sağlık hizmetlerinden ve diğer haklardan yararlanma hakkının devam edip etmediğini her yıl öncelikle elektronik ortamda periyodik olarak

kontrol eder. Bunun mümkün olmaması halinde gerekli belgeleri kişilerden isteyerek kontrolü yapar.

4- Genel sağlık sigortalısı ve bakmakla yükümlü olunan kişi sayılmayanlar

Hemen hemen bütün T.C. vatandaşları GSS'li olacağı gibi ülkemizde 1 yıl veya daha fazla ikamet eden yabancı ülke vatandaşları da GSS'li olacaktır. Bu arada 506 sayılı Kanun'un geçici 20 inci maddesine göre kurulmuş olan özel banka-borsa sandıklarının iştirakçileri ile emeklileri ise sandıkları SGK'ya (Sosyal Güvenlik Kurumu'na) devredilinceye kadar GSS dışında kalacaklardır. Nüfusun tamamı GSS'li olacak denilmektedir, ancak bazı gruplar istisnai olarak GSS kapsamı dışındadırlar.

Genel sağlık sigortalısı ve bakmakla yükümlü olunan kişi olarak;

a) Kanunun 6 ncı maddenin birinci fıkrasının;

1) (d) bendi gereğince askerlik hizmetlerini er ve erbaş olarak yapmakta olanlar ile yedek subay okulu öğrencileri,

2) (e) bendi gereğince yabancı bir ülkede kurulu herhangi bir kuruluş tarafından ve o kuruluş adına ve hesabına Türkiye'ye bir iş için gönderilen ve yabancı ülkede sosyal sigortaya tâbi olduğunu belgeleyen kişiler ile Türkiye'de kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlardan, yurt dışında ikamet eden ve o ülke sosyal güvenlik mevzuatına tâbi olanlar,

3) (l) bendi gereğince kamu idarelerinin dış temsilciliklerinde istihdam edilen ve temsilciliğin bulunduğu ülkede sürekli ikamet izni veya bu devletin vatandaşlığını da haiz bulunan Türk uyruklu sözleşmeli personelden, bulunduğu ülkenin sosyal güvenlik kurumunda sigortalı olduğunu belgeleyenler ile kamu idarelerinin dış temsilciliklerinde istihdam edilen sözleşmeli personelin uluslararası sosyal güvenlik sözleşmeleri çerçevesinde ve temsilciliğin bulun-

duğu ülkenin ilgili mevzuatının zorunlu kıldığı hallerde, işverenleri tarafından bulunulan ülkede sosyal sigorta kapsamında sigortalı yapılanlar,

b) Ceza infaz kurumları ile tutukevleri bünyesinde bulunan hükümlü ve tutuklular,

c) Kanunun 60 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi kapsamındaki müteakabiliyet esası da dikkate alınmak şartıyla oturma izni almış yabancı ülke vatandaşlarından yabancı bir ülke mevzuatı kapsamında sigortalı olmayan ve Kanunun 4 üncü maddesi kapsamında zorunlu sigortalı sayılmayan kişilerden, Türkiye'de bir yıldan kısa süreyle yerleşik olanlar,

ç) Kanunun 60 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (f) bendi kapsamında olup mülga 2147 sayılı ve 3201 sayılı kanunlara göre borçlanarak aylık bağlanan kişilerden Türkiye'de ikamet etmeyenler,

d) İsteğe bağlı sigortalı olan yabancı ülke vatandaşlarından Türkiye'de yerleşik olma hali bir yılı doldurmayanlar,

sayılmazlar.

5510 sayılı Kanunun 60 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinin (1) numaralı alt bendine göre harcamaları, taşınır ve taşınmazları ile bunlardan doğan hakları da dikkate alınarak, Kurumca belirlenecek test yöntemleri ve veriler kullanılarak tespit edilecek aile içindeki geliri, kişi başına düşen aylık tutarı brüt asgari ücretin üçte birinden az olan aile bireyleri ile aynı bendin (2) numaralı alt bendine göre sığınmacı veya vatansız olarak kabul edilen kişilerin eş, çocuk, ana ve babası bu Kanun gereğince bakmakla yükümlü olunan kişi olarak değerlendirilmez.

26/10/1990 tarihli ve 3671 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinde sayılanlar genel sağlık sigortalısı sayılmaz bunların tedavileri Türkiye Büyük Millet Meclisince sağlanır.

a-Emeklilerin özel durumu

Sosyal güvenlik kanunlarına göre gelir veya aylık alan kişilerden sayılarak GSS primi ödemeyen kişiler, aynı zamanda diğer bentler gereği de genel sağlık sigortalısı sayılırlarsa bu kez diğer sıfatı nedeniyle GSS primi alınarak sigortalı sayılır. Mesela, SGDP ile çalışırsa adına işverenince GSS primi ödenir.

b-Eşlerden hangisi bakmakla yükümlü olacak

-Mütekabiliyet esası da dikkate alınmak şartıyla, oturma izni almış yabancı ülke vatandaşlarından yabancı bir ülke mevzuatı kapsamında sigortalı olmayan kişiler,

-Başka bir ülkede sağlık sigortasından yararlanma hakkı bulunmayan vatandaşlardan,

evli olanlar için, eşlerden hangisinin genel sağlık sigortalısı, hangisinin bakmakla yükümlü olunan kişi olacağına tespiti kendi tercihlerine bırakılır.

Ancak, diğer bütün hallerde eşlerin her ikisinin de genel sağlık sigortalılık şartlarının oluşması halinde her ikisi de ayrı ayrı genel sağlık sigortalısı sayılacaktır.

c-Aylıksız izinli memur eş

Öte yandan, 4/c'li yani (eski T.C. Emekli Sandığı iştirakçisi) sayılanlardan bir yıldan fazla aylıksız izin kullanan eşler, genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişi sayılır ve GSS primi ödemediği sağlık hakkından yararlanır.

d-Asgari ücrete göre kazanç tespitindeki aile

GSS'den prim ödemeyerek yararlanmak için kişilerin; "Harcamaları, taşınır ve taşınmazları ile bunlardan doğan hakları da dikkate alınarak, Kurumca belirlenecek test yöntemleri ve veriler kullanılarak tespit edilecek

olarak tespit edilecek aile içindeki geliri kişi başına düşen aylık tutarı asgari ücretin üçte birinden az olan vatandaşlar" dan olmaları gerekiyor. İşte bu belirlemede kullanılacak yani geliri toplanacak aile üyeleri ise; " aynı hane içerisinde yaşayan eş, evli olmayan çocuk, büyük ana ve büyük babadan oluşur."

5- Kimler Genel Sağlık Sigortasına prim ödeyecek?

Kanun gereğince emekliler ve yakınları hariç (Yeşil kartlılar dahil) olmak üzere herkes GSS primi ödeyecek. GSS primi çalışanlar için daha doğrusu eski SSK'lı yeni 4/a'lı, eski Bağ-Kur'lu yeni 4/b'li-ler için kazançların yüzde 12,5'u kadardır. 5797 sayılı Kanunun 3. Maddesiyle 5510 sayılı kanunda yapılan değişikliklerle kamu idarelerinin sağlık hizmetlerinin sağlanmasına ilişkin görevlerinin Kurum tarafından devralındığı tarihten itibaren, kamu idarelerince bu kapsamdaki sigortalılar için her ay emekli keseneklerine esas aylıklarının % 12'si oranında ayrıca genel sağlık sigortası primi ödeneceği öngörülmüştür.

Bunlar dışında kalan çalışmayanlardan ise alınacak prim oranı kazançlarına göre yüzde 12 olacaktır. Yani;

1-Çalışanlardan işyerlerinden aldıkları ücrete göre alınacak yüzde 12,5 oranındaki GSS primi,

2-İsteğe bağlılar ile çalışmayanlardan gelirlerine göre yüzde 12 oranındaki GSS primi, alınacaktır.

a-Fakirler ve yeşil kartlılar da prim ödeyecekler

5510 sayılı Kanun gereğince; "Harcamaları, taşınır ve taşınmaz malları ile bunlardan doğan hakları da dikkate alınarak, Kurumca belirlenecek test yöntemleri ve veriler kullanılarak tespit edilecek aile içindeki gelirin kişi başına düşen aylık tutarı, asgari ücretin üçte birinden az olan vatandaşlar," (Bu aile; aynı hane içerisinde yaşayan eş, evli olmayan çocuk, büyük ana ve büyük babadan oluşur.) prim ödemeyecekler bunların primlerini devlet ödeyecektir.

Mefhumu muhalifinden (tersinden) gidersek aylık gelirleri asgari ücretin üçte birinden (212,90 YTL'den) çok olanlar SGK'ya GSS primi ödeyeceklerdir.

Ödenecek prim hesabı şu şekildedir.

- Asgari ücretin üçte birinden asgari ücrete kadar olduğu tespit edilen kişiler için asgari ücretin üçte biri,
- Asgari ücretten asgari ücretin iki katına kadar olduğu tespit edilen kişiler asgari ücret,
- Asgari ücretin iki katından fazla olduğu tespit edilen kişiler için asgari ücretin iki katı, üzerinden yüzde 12 oranıyla prim alınacaktır. Alınacak prim kişi başına sırasıyla aşağıdaki gibidir.

* Yani, kişi başına düşen gelir,

* 212,9 YTL ile 638,7 YTL arasında ise aylık (Prim hesabı: $638,7/3 \times 0,12=$) 25,55 YTL,

* 638,7 ile 1277,44 YTL arasında ise aylık (Prim hesabı: $638,7 \times 0,12=$) 76,64 YTL,

* 1277,44 YTL'den fazla ise (Prim hesabı: $638,7 \times 2 \times 0,12=$) 153,28 YTL,

Genel Sağlık Sigortası primi ödenecektir.

b-Çocuklar için de GSS primi ödenecek

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası (SS ve GSS) Kanunu başına bir şey gelmezse 1 Ekim 2008 günü tamamıyla yürürlüğe girecek ve ülkemizde ilk defa GSS (Genel Sağlık Sigortası) uygulamaları başlayacak ve artık okumuyorlarsa 18 yaşından büyük çocuklarımız sağlık primi ödemededen sağlık yardımı alamayacaklar.

A-Reform öncesindeki durum

Sosyal güvenlik reformunun yürürlük tarihinden önce geçerli olan Personel ve Sosyal Güvenlik Kanunları gereğince,

** Kız çocukları, evli olmaması, çalışmaması ve emekli olmaması şartıyla yaşları kaç olursa olsun ana-babaları üzerinden ölünceye kadar sağlık yardımı alabilmektedirler.

** Erkek çocukları, 18 yaşını veya ortaöğrenim yapıyorsa 20 yaşını, yükseköğrenim yapıyorsa 25 yaşını dolduruncaya kadar ana-babaları üzerinden sağlık yardımı alabilmektedirler.

** Öte yandan geçimini temin ettiğimiz ana ve babalarımız da çalışan çocukları üzerinden sağlık yardımı (sağlık karnesi) almamaktadır.

B-18 yaşını tamamlayanlar GSS primi ödeyecek

Sosyal güvenlik reformunun önemli bölümünün yürürlüğe gireceği 1 Ekim 2008 gününden itibaren, çalışanların GSS primleri kendileri veya işverenleri tarafından ödenerek GSS sigortalısı sayılacaklar. Bunların bakmakla yükümlü oldukları çocukları (18 yaşından küçük çocukları) ise prim ödemededen GSS sigortalısı olacaklardır. 18 yaşından büyük çocuklardan ise ailenin geliri dikkate alınarak GSS primi alınacak.

- Çocuklar, 18 yaşını doldurdıkları andan itibaren artık birey sayılacaklar ve ana-babaları üzerinden sağlık yardımı alamayacaklar ve ailenin gelir durumuna göre GSS primi ödenerek sağlık yardımı alabilecekler.

C-Kız çocukları için her ay GSS primi ödenecek

5510 sayılı Kanun'a göre, "Harcamaları, taşınır ve taşınmazları ile bunlardan doğan hakları da dikkate alınarak, Kurumca belirlenecek

test yöntemleri ve veriler kullanılarak tespit edilecek aile içindeki geliri kişi başına düşen aylık tutarı asgari ücretin üçte birinden” çok olan vatandaşlar çocukları ile ana-babaları için GSS primi ödeyecekler.

Ailenin gelirinin hesaplanmasında geliri toplanacak aile üyeleri ise; “aynı hane içerisinde yaşayan eş, evli olmayan çocuk, büyük ana ve büyük babadan oluşacaktır”

c- Part-time çalışanlar tam ay GSS primini kendileri ödeyecek

Kamuoyunda bilinen adıyla part-time yani ayda 30 günden az çalışmak bir gerçektir. İşte bu çalışanlar için 1 Ekim 2008 günü yürürlüğe girmesi planlanan GSS (Genel Sağlık Sigortası) uygulamasına göre kısmi ay GSS primi ödenmeyecek, tam ay çalışmış gibi GSS primi ödenecektir. 5510 sayılı SS ve GSS Kanunu'nun 88'inci maddesinin 4'üncü fıkrasına göre;

“...4857 sayılı Kanun'un 13 ve 14'üncü maddelerine göre kısmi süreli veya çağrı üzerine çalışanlar ile bu Kanuna göre ev hizmetlerinde ay içerisinde 30 günden az çalışan sigortalılar için eksik günlerine ait genel sağlık sigortası primlerinin 30 güne tamamlanması zorunludur. Bu durumda olan sigortalıların eksik günlerine ilişkin genel sağlık sigortası primleri, 60'ıncı maddenin birinci fıkrasının (c) bendinin (1) numaralı alt bendi veya (g) bendi kapsamında ödenir. Kamu idaresine ait işyerlerinde çalıştırılan sigortalıların iş sözleşmesinin askıda kaldığı aylara ait genel sağlık sigortası primi, 82'nci maddeye göre belirlenen prime esas günlük kazancın alt sınırının 30 günlük tutarı üzerinden ilgili kamu idaresince ödenir.”

Öte yandan, 80'inci maddenin (i) bendine göre de; **“88'inci maddenin dördüncü fıkrasına göre ay içerisinde 30 günden az prim ödeme gün sayılarına ait eksik günlerin genel sağlık sigortası primleri, eksik çalışma süreleri dikkate alınmak suretiyle hesaplanır”** denmiştir.

Bütün bunlara göre; ayda 30 günden az çalışması olan işçiler için işverenleri işyerinde çalıştıkları kadar gün için ücret ödeyecek ve bu çalışma süresine göre hem GSS hem de diğer primleri ödenecek. Örneğin, işçi işyerinde ayda 15 gün çalışıyorsa ve kendisine bu 15 gün için 400 YTL brüt ücret veriliyorsa 400 YTL'nin yüzde 12,5'u kadar GSS primi ödenecek. Kalan 15 günlük GSS primini ise işçinin kendisi gidip SGK'ya (Sosyal Güvenlik Kurumu'na) ödeyecektir. Bu 15 günlük boş geçen sürenin GSS primini öderken de ailesindeki kişi başına düşen gelir tutarına göre en az 24,32 YTL'nin yarısını veya en çok 145,92 YTL'nin yarısını ödeyecektir.

d-İsteğe bağlı sigortalılar da GSS primi ödeyecek

1 Ekim 2008 günü 5510 sayılı Kanun yürürlüğe girerse isteğe bağlı prim ödeyenler isteseler de istemeseler de sağlık primi ödemeye başlayacaklar. Örneğin, sosyal güvenlik reformu öncesinde 12'nci Bağ-Kur basamağından sağlık primi hariç 150.00 YTL öderken, 1 Ekim 2008 tarihinden itibaren, asgari ücretten az olmamak kaydıyla seçilecek gelirin yüzde 32'si kadar prim ödenecektir.

Yine, 12'nci basamağın gelir tutarı olan 750,71 YTL üzerinden prim ödemeye devam edenler yüzde 32 hesabıyla aylık 240 YTL prim ödeyecekken, aylık 1000 YTL geliri seçilirse 320 YTL prim ödenecektir. Asgari ücret (638,7 YTL) seçilirse ayda 204 YTL prim ödenecektir. İsteğe bağlı sigortalılar eşleri üzerinden sağlık yardımı alamazlar, 1 Ekim sonrasında GSS'li (Genel Sağlık Sigortalısı) olacağından kendi üzerinden sağlık karnesini kullanacaktır.

6- Sağlık Hizmetleri Ve Diğer Haklar İle Bunlardan Yararlanma

Bu Kanun gereğince genel sağlık sigortasından sağlanacak sağlık hizmetlerinden ve diğer haklardan yararlanmak, genel sağlık sigortalısı ve bakmakla yükümlü olduğu kişiler için bir hak, Kurum için

ise bu hizmet ve hakların finansmanını sağlamak bir yükümlülük tür.

Sağlık hizmetlerinden ve diğer haklardan genel sağlık sigortalısı ile bakmakla yükümlü olduğu kişiler yararlandırılır.

Bu Kanun kapsamındaki kişilere sağlanacak sağlık hizmetleri ve diğer haklar ile kişilerden alınan primlerin tutarı arasında ilişki kurulamaz.

Eski Hakların Devamı

Yürürlükten kaldırılan kanun hükümleri gereğince hak ettikleri sağlık hizmetleri, bu Kanun hükümleri gereğince kapsama alınmamış ise tedavi tamamlanıncaya kadar yürürlükten kaldırılan kanun hükümlerine göre Kurumca sağlanmaya devam edilir. 67 nci maddede gereği hesaplanan 30 günün hesabında kişilerin lehine olan durum uygulanır. Genel sağlık sigortalısının ve bakmakla yükümlü olduğu kişilerin, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce başlayan, ancak, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra faturalandırılan tedavi giderleri Kurum tarafından karşılanır.

7- Finansmanı Sağlanan Sağlık Hizmetleri Ve Süresi

Bunlar esas olarak, ayaktan ve yatarak sunulan sağlık hizmetlerinin sağlanması, ortez, protez araç ve gereçlerinin teminiyle yol parası ve zaruri gider ödemelerinden oluşmaktadır.

Ayrıca, nihai amaçlardan biri olan ulusal sağlık göstergelerini üst düzeylere taşımada katkısı tartışılmaz olan ve Kurumca uygun görülen kişiye yönelik koruyucu sağlık hizmetleri ile ana ve çocuk sağlığının büyük önemi karşısında bağışıklama, gebelik ve gebeliğe bağlı sağlık hizmetlerinin temini ve aile planlamasına yardımcı olması yönünden de kontraseptif malzeme temini ve uygulanması, tıbbî danışmanlık hizmetleri gibi sağlık hizmetleri de kapsam içine alınmıştır.

Genel sağlık sigortası sisteminde kapsamda olan kişiler için gereken ölçüde sağlık hizmetlerinin bedelinin karşılanması esas olmakla birlikte, bu hizmetlerin kişilerin her türlü bireysel isteklerini ve taleplerini sınırsız olarak karşılaması beklenemez. Bu konuda dünyadaki çağdaş uygulamalar da gözden geçirildiğinde benzeri ulusal ölçekli zorunlu sağlık sigortası sistemlerinde toplumsal faydayı ve hedefleri önceleyen ve bu hedeflere ulaşılmasını sağlayan sağlık hizmetlerinin sağlanmasının bireysel sağlık hizmetlerinin sınırsız karşılanmasının önünde tutulduğu ve bu sistemlerin sağladıkları sağlık hizmetlerini bu genel ilkeyi temel alarak belirledikleri saptanmaktadır.

Özetlemek gerekirse;

- * Koruyucu ve zararlı madde bağımlılığını önleyici tüm sağlık hizmetleri
 - * Teşhise yönelik tetkik, tahlil, muayene gibi sağlık hizmetleri,
 - * Tedavi edici tüm hizmetler
 - * Diş tedavileri,
 - * Protez ve ortezler,
- GSS tarafından karşılanacaktır.

8- Kurumca Finansmanı Sağlanmayacak Sağlık Hizmetleri

5754 sayılı Kanunla yabancı ülke vatandaşlarının; genel sağlık sigortalısı veya genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişi sayıldığı tarihten önce mevcut olan kronik hastalıkları da kurumca finansmanı sağlanmayacak sağlık hizmetleri kapsamına alınmıştır.

Sağlık Bakanlığınca izin veya ruhsat verilmeyen sağlık hizmetleri ile Sağlık Bakanlığınca tıbben sağlık hizmeti olduğu kabul edilmeyen sağlık hizmetlerinin finansmanı Kurumca sağlanmayacak. Yani,

- 1-Sağlıktan çok güzelleşme amaçlı hizmetler,
 - 2-Bazı yerlerde alternatif tıp'ta denilen Sağlık Bakanlığında ruhsat almamış bazı teşhis-tedavi yöntemleri,
 - 3-Sadece yabancı uyruklular için GSS sigortalısı sayılmadan önce var olan kronik hastalıkları,
- GSS'nin parasını ödeyeceği sağlık hizmetleri arasında değildir.

9- Sağlık Hizmetlerinden Yararlanma Şartları

506 sayılı Kanunda hastalık yardımlarından yararlanılabilmesi için SSK sigortalısı için son bir yılda 90 gün, eş ve çocukları içinse 120 gün prim ödeme koşulu aranıyor. Sosyal güvenlik reformu yürürlüğe girdikten sonra, SSK'lılarla bakmakla yükümlü olduğu kişilerin, sağlık hizmeti sunucusuna başvurduğu tarihten önceki son bir yıl içinde toplam 30 gün genel sağlık sigortası prim ödeme gün sayısının olması halinde sağlık yardımları verilecek.

1479 sayılı Kanunda Bağ-Kur'luların sağlık hizmetlerinden yararlanabilmeleri için, ilk defa Bağ-Kur sigortalısı olanların 8 ay, tekrar Bağ-Kur sigortalısı olanlarınsa 4 ay prim ödemeleri gerekiyordu. Yeni sistemde bu süre 30 güne iniyor.

Buna göre, 30 gün prim ödeyen Bağ-Kur'lu (4/b'li) ve bakmakla yükümlü olduğu eş ve çocukları ile başka bir ülkede sağlık sigortasından yararlanma hakkı bulunmayan vatandaşlar sağlık hizmetlerinden yararlanabilecek. Ancak Genel Sağlık Sigortasına ilişkin hükümler henüz yürürlüğe girmediğinden sağlık yardımlarından faydalanılabilmemesi için gerekli prim gün sayısında eski koşullar geçerli

a-Kimlik gösterme zorunluluğu

Acil haller hariç olmak üzere SGK'dan provizyon alındıktan sonra

ilgili kişinin provizyon alınan kişi olduğunu kanıtlaması gerekmektedir. Bu işlem için ise nüfus cüzdanı, sürücü belgesi, evlenme cüzdanı, pasaport veya Kurum tarafından verilen resimli sağlık kartı belgelerinden birinin gösterilmesi zorunludur. Acil haller de ise acil halin sona ermesiyle birlikte sigortalı bu işlemi geciktirmeksizin yerine getirmelidir.

b-İşsizlikte 90 gün GSS hakkı

Eski adıyla SSK'lı yeni adıyla 4/a sigortalısı olanların işten ayrıldıktan sonra 10 gün daha prim ödemediği GSS'den yararlanma hakları vardır. Ancak, işten ayrılma tarihinden geriye doğru bir takvim yılı için 90 günlük çalışmaları varsa bu kere 10 gün değil 90 gün daha GSS'den yararlanma hakları vardır.

10- Katılım Payı Alınacak Olan Sağlık Hizmetleri

- a) Ayakta tedavide hekim ve diş hekimi muayenesi.
- b) Ortez, protez, iyileştirme araç ve gereçleri.
- c) Ayakta tedavide sağlanan ilaçlar.

Olarak sayılmıştır. Katılım payı, Ayakta tedavide hekim ve diş hekimi muayenesi için 2 Yeni Türk Lirası olarak uygulanacak. Katılım payı, Ortez, protez, iyileştirme araç ve gereçleri ve Ayakta tedavide sağlanan ilaçlar için gereksiz kullanımı azaltma, sağlık hizmetlerinin niteliği itibarıyla hayati öneme sahip olup olmaması, kişilerin prime esas kazançlarının, gelir ve aylıklarının tutarı ve benzeri ölçütler dikkate alınarak % 10 ilâ % 20 oranları arasında olmak üzere Kurumca belirlenecek.

11- Hizmet Basamakları Ve Sevk Zinciri

Sağlık hizmeti sunucuları birinci, ikinci ve üçüncü basamak olarak Sağlık Bakanlığı tarafından basamaklandırılır. Bu basamaklar ve

sağlık hizmet sunucuları arasında sevk zinciri; tanı, ön tanı, hekimlerin ve diş hekimlerinin uzmanlıkları dikkate alınmak suretiyle tüm yurtta veya il ya da ilçe bazında Sağlık Bakanlığının görüşü alınarak Kurum tarafından belirlenir. Aile hekimleri birinci basamak hizmet sunucuları içinde yer alır.

12- Tüp Bebek Uygulaması

Evli olmakla birlikte çocuk sahibi olmayan kişilerin tüp bebek tedavilerine ilişkin bedelleri en fazla 2 (iki) deneme ile sınırlı olmak üzere Kurumca karşılanabilmesi için;

a) Yapılan tıbbî tedavileri sonrasında normal tıbbî yöntemlerle çocuk sahibi olamadığının ve ancak yardımcı üreme yöntemi ile çocuk sahibi olabileceğinin, bünyesinde Sağlık Bakanlığınca Üreme Yardımcı Tedavi Merkezi olarak ruhsatlandırılmış merkez bulunan, üçüncü basamak sağlık hizmet sunucuları sağlık kurulları tarafından tıbben mümkün görülmesi,

b) 23 yaşından büyük, 39 yaşından küçük olması,

c) Son üç yıl içinde 3 (üç) siklus boyunca yapılan klasik ovulasyon indüksiyonu ve gerektiği hallerde IUI tedavisine rağmen hastanın gebe kalamadığının Kurumca yetkilendirilen sağlık hizmet sunucuları sağlık kurulları tarafından belgelenmesi,

d) Uygulamanın, Kurum ile sözleşmeli sağlık hizmeti sunucusunda yapılmış olması,

e) En az beş yıldır genel sağlık sigortalısı veya bakmakla yükümlü olunan kişi olup, 900 gün genel sağlık sigortası prim gün sayısının olması,

şartlarının birlikte gerçekleşmesi gerekmektedir.

ALTINCI BÖLÜM 5763 SAYILI KANUNLA GETİRİLEN BAZI ÖNEMLİ TEŞVİKLER

ALTINCI BÖLÜM 5763 SAYILI KANUNLA GETİRİLEN BAZI ÖNEMLİ TEŞVİKLER

Kamuoyunda istihdam paketi olarak bilinen 5763 sayılı kanunla, istihdamı teşvikle ilgili çok önemli hükümler getirilmiştir. İstihdam teşviki esasen üç başlıkta ele alınabilir.

Birinci teşvik, 01.07.2008 tarihinden önceki bir yıllık dönemde işyerine ait aylık prim ve hizmet belgelerinde bildirilen ortalama sigortalı sayısına ilave olarak, 01.07.2009 tarihine kadar yeni işe alınan 18 yaşından büyük kadınlar ile 18-29 yaş arasındaki erkek işçilere ait SSK primlerinin 5 yıl boyunca İşsizlik Sigortası Fonu'ndan karşılanması.

İkinci teşvik, özürlü sigortalıların, asgari ücret üzerinden hesaplanan sigorta primine ait işveren hisselerinin tamamının kontenjan fazlası özürlü çalıştıran veya yükümlü olmadıkları halde özürlü çalıştıran işverenlerin de çalıştırdıkları her bir özürlü için asgari ücret üzerinden hesaplanan sigorta primine ait işveren hisselerinin yüzde ellisi Hazine'ce karşılanması.

Üçüncü teşvik ise, 01/10/2008 tarihinden geçerli olmak üzere; 5510 sayılı kanunun 4/(a) bendi kapsamındaki sigortalıları çalıştıran özel sektör işverenlerinin, malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primlerinden, işveren hissesinin beş puanlık kısmına isabet eden tutarın Hazine'ce karşılanması.

1- Kadın Ve Genç İşçi İstihdamını Teşvik

18 yaşından büyük ve 29 yaşından küçük olanlar ile kadınların istihdamını teşvik amacıyla uygulanan prim indirimi İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanacak.

Bu kapsamda; yeni işe alınan kadınlar ile 18-29 yaş arasındaki gençlere ait SSK primleri, 5 yıl boyunca İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanacak. Buna göre, kadınlar ve gençlerin, işverene ait sigorta priminin;

1. yıl için yüzde 100'ü,
2. yıl için yüzde 80'ini,
3. yıl için yüzde 60'ı,
4. yıl için yüzde 40'ı,
5. yıl için yüzde 20'si İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanacak.

İşveren payına ait primlerin İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanabilmesi için, sigortalıların aylık prim ve hizmet belgelerinin Sosyal Güvenlik Kurumuna verilmesi ve sigortalıların tamamına ait sigorta primlerinin sigortalı payına isabet eden tutarı ile İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanmayan işveren hissesine ait tutarın süresinde ödenmiş olması koşulu aranacak.

SGK genelgesi doğrultusunda 01.07.2009 tarihine kadar yeni işe alınan 18 yaşından büyük kadınlar ile 18-29 yaş arasındaki erkek işçilere ait SSK primlerinin 5 yıl boyunca İşsizlik Sigortası Fonu'ndan karşılanmasına ilişkin usul ve esaslar açıklanmıştır.

Uygulamanın Usul Ve Esasları

5763 sayılı Kanununun geçici 20 nci maddesi ile getirilen 18-29 yaş aralığında olanlar erkek ve 18 yaşından büyük kadın sigortalılardan yeni işe alınanlara ilişkin işveren hissesi sigorta prim teşviki 1/7/2008 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiştir. İşveren hissesi sigorta prim teşvikinden yararlanılabilmesi için, gerek işe yeni alınan sigortalılar yönünden, gerekse sözkonusu sigortalıların çalıştırıldığı işyerleri yönünden anılan maddede öngörülen şartların birlikte gerçekleşmiş olması gerekmektedir. Dolayısıyla, maddede aranan

şartlardan bir veya birkaçının gerçekleşmemiş olması halinde sözkonusu teşvikten yararlanılması mümkün olmayacaktır.

Sigortalılar Yönünden Aranılan Şartlar:

18 yaşından büyük, 29 yaşından küçük olan erkek ve 18 yaşından büyük olan kadınlardan, 1/1/2008 ila 30/6/2008 dönemine ilişkin Kuruma verilen aylık prim ve hizmet belgelerinde kayıtlı bulunmayıp, 1/7/2008 ila 30/6/2009 tarihleri arasında işe alınan ve fiilen çalıştırılanlar girmektedir.

Buna göre, öngörülen işveren hissesi sigorta prim teşvikinden yararlanılabilmesi için, sigortalı yönünden;

1- İşe giriş tarihi itibarıyla; erkek ise 18 yaşından büyük ve 29 yaşından küçük, kadın ise 18 yaşından büyük olması,

2- 2008/Ocak ila 2008/Haziran aylarına ilişkin düzenlenen aylık prim ve hizmet belgelerinde kayıtlı olmaması, (İşveren hissesi sigorta prim teşvikinden yararlanılabilmesi için, işe alınan sigortalıların 2008/Ocak ila 2008/Haziran aylarına ilişkin Kuruma verilen aylık prim ve hizmet belgelerinde kayıtlı olmaması) gerekmektedir.

3- 1/7/2008 (dahil) ila 30/6/2009 (dahil) tarihleri arasında işe alınması, (Dolayısıyla, 30/6/2008 veya önceki tarihlerde işe alınan sigortalılar ile 1/7/2009 veya sonraki tarihlerde işe alınan sigortalılardan dolayı sözkonusu teşvikten yararlanılması mümkün olmayacaktır.)

4- Fiilen çalışması,

şartlarının tamamının birlikte gerçekleşmiş olması gerekmektedir.

Sigortalının, işe giriş tarihi itibarıyla, erkek ise 18 yaşından büyük ve 29 yaşından küçük, kadın ise 18 yaşından büyük olması;

İşveren hissesi sigorta prim teşvikinden yararlanılabilmesi için, si-

gortalının işe giriş tarihi itibarıyla yaşının, erkek ise 18 yaşından büyük ve 29 yaşından küçük, kadın ise 18 yaşından büyük olması gerekmektedir.

Sigortalının işe giriş tarihi itibarıyla yaşı; işe giriş tarihinden, doğum tarihi çıkarılmak suretiyle hesaplanacaktır. Buna göre; işe giriş tarihi itibarıyla yaşı, 18 yıl 00 ay 00 gün (dahil) ile 28 yıl 11 ay 29 gün (dahil) arasında olan erkek sigortalılar ile yine işe giriş tarihi itibarıyla yaşı 18 yıl 00 ay 00 gün veya üzerinde olan kadın sigortalılardan dolayı geçici 7 nci maddede öngörülen diğer şartların da sağlanmış olması kaydıyla işveren hissesi sigorta prim teşvikinden yararlanılması mümkün olacaktır.

İşverenlerin, 1/7/2008 ile 30/6/2009 tarihleri arasında işe almış oldukları sigortalıların 1/1/2008 ile 30/6/2008 dönemine ilişkin düzenlenen aylık prim ve hizmet belgelerinde kayıtlı olup olmadıklarını, Kurumumuz WEB sitesinden (<http://www.sgk.gov.tr> adresinden) “Çalışan”, seçeneği işaretlenmek suretiyle erişilen “Hizmet Hesabı” seçeneği vasıtasıyla, sigorta sicil numarasını girerek tespit etmeleri gerekmektedir.

İşe alınan sigortalının, sigorta sicil numarası bilinmiyor ise, öncelikle “Sigortalılık Tescil Kaydı Tespiti” seçeneğinden, sigortalının TC Kimlik numarasını girmek suretiyle sigorta sicil numarasını tespit etmeleri, ardından “Hizmet Hesabı” seçeneği vasıtasıyla sorgulama yapmaları icap etmektedir.

1/7/2008 ile 30/6/2009 tarihleri arasında işe alınan, ancak çeşitli nedenlerle işten ayrılan sigortalıların, 30/6/2009 veya önceki bir tarihte aynı veya farklı bir işyerinde tekrar çalışmaya başlamaları halinde, maddede öngörülen şartların sağlanmış olup olmadığı hususu, en son işe giriş tarihi itibarıyla, sigortalı ve işyeri şartları yönünden tekrar kontrol edilecektir.

“Sigortalılık Tescil Kaydı” seçeneği vasıtasıyla yapılan sorgulama-

lar sonucunda, sigorta sicil numarasının bulunmadığının anlaşılması halinde, “Hizmet Hesabı” seçeneği vasıtasıyla sorgulama yapılması mümkün olamayacağından, Kurum kayıtlarında aksine bir tespit olmadığı takdirde sigortalının 1/1/2008 ile 30/6/2008 dönemine ilişkin düzenlenen aylık prim ve hizmet belgelerinde kayıtlı olmadığı kabul edilecektir.

“Hizmet Hesabı” seçeneği vasıtasıyla yapılacak olan sorgulamalar sonucunda, 2008/1 ile 2008/6 ncı aylara ilişkin prim ödeme gün sayısına rastlanması veya aynı dönemde sigortalının çeşitli nedenlerle (istirahat, ücretsiz izin gibi) ay içinde fiili çalışmasının bulunmamasına rağmen, gün ve kazanç bölümünün 0 (sıfır) olması halinde, bu nitelikteki kayıtları bulunan sigortalılardan dolayı sözkonusu teşvik hükümlerinden yararlanılması mümkün olamayacaktır.

1/7/2008 ile 30/6/2009 tarihleri arasında işe başlayan ve maddede öngörülen teşvikten yararlanılmakta olan sigortalıların, işten ayrılmalarının ardından, 1/7/2009 veya sonraki bir tarihte aynı veya farklı bir işyerinde tekrar çalışmaya başlamaları halinde, geçici 7 nci maddede aranan diğer şartların sağlanmış olup olmadığına bakılmaksızın, işveren hissesi sigorta prim teşvikinden istifade edilmesi mümkün olamayacaktır.

İşveren hissesi sigorta prim teşvikinden yararlanılabilmesi için sigortalılar yönünden aranan şartlardan biri de, sigortalının fiilen çalışmasıdır. Buna göre, anılan Kanunda öngörülen diğer şartlara sahip olmasına rağmen ay içinde çeşitli nedenlerle (yıllık ücretli izin ve istirahat gibi) fiilen çalışmamış olan sigortalılara, işverenlerce ücret ödenmesi halinde, fiilen çalışılmamış sürelerle ilişkin ödenen ücretlerden dolayı sözkonusu teşvikten yararlanılması mümkün bulunmamaktadır.

Öte yandan, kapsama giren sigortalıların hak kazandıkları hafta tatili için ödenen ücretler de, fiilen çalışılmış süreler gibi 4447 sayılı Kanunun geçici 7 nci maddesi kapsamında Kuruma bildirilecektir.

Kapsama giren sigortalıların fiilen çalıştıkları sürelerine ilişkin düzenlenecek aylık prim ve hizmet belgeleri, 4447 sayılı Kanun türü seçilmek suretiyle, fiilen çalışmamakla birlikte ücret aldıkları sürelerine ilişkin aylık prim ve hizmet belgeleri ise Kanun türü seçilmeksizin Kuruma gönderilecektir.

Dolayısıyla, kapsama giren sigortalılar için gerek 4447 sayılı Kanun türü seçilmek suretiyle düzenlenecek, gerekse Kanun türü seçilmeksizin düzenlenecek olan aylık prim ve hizmet belgelerinde, eksik gün nedeninin işaretlenmesi gerektiğinden, bu nitelikteki sigortalılar için eksik gün nedeni olarak “Diğer Nedenler” seçeneği işaretlenecek ve bu prim belgeleri ile ilgili olarak Kuruma verilecek olan “Ek-8 Sigortalıların Eksik Gün Bildirim Formları” ekine, sigortalıların bildirildiği diğer prim belgesinin sureti eklenecektir.

Kapsama giren sigortalıların 28, 29 veya 31 gün çeken ayın tamamı için ücret almış olmaları ve söz konusu ayların bazı günlerinde fiili çalışmalarının bulunması, bazı günlerinde ise fiili çalışmalarının bulunmaması durumunda (yıllık ücretli izin, istirahat gibi), yukarıda belirtilen her iki belgede kayıtlı prim ödeme gün sayısının toplamının 30’un altında veya üstünde olması mümkün olmadığından, bu sigortalılar için;

- 4447 sayılı Kanun türü seçilmek suretiyle düzenlenecek olan aylık prim ve hizmet belgelerinde kayıtlı prim ödeme gün sayısı, fiilen çalışılan gün sayısı üzerinden,

- Kanun türü seçilmeksizin düzenlenecek olan aylık prim ve hizmet belgelerinde kayıtlı prim ödeme gün sayısı ise, 30 günden, fiilen çalışılan gün sayısı çıkartılmak suretiyle (30 gün – Fiilen çalışılan gün sayısı) bulunan gün sayısı üzerinden,

Kuruma bildirilecektir.

İşyeri Yönünden Aranılan Şartlar:

4447 sayılı Kanununun geçici 7 nci maddesinde öngörülen teşvikten

yararlanılabilmesi için, işe alınan sigortalılar yönünden yukarıda belirtilen şartların gerçekleşmesinin yanı sıra, sözkonusu sigortalıların işe alındığı işyerleri yönünden ilave istihdamla ilgili şartın da yerine getirilmiş olması gerekmektedir.

İlave istihdam; 1/7/2008 ila 30/6/2009 tarihleri arasında işe alınan ve maddede öngörülen diğer şartları haiz sigortalıların, 2007/Temmuz ila 2008/Haziran aylarında Kuruma bildirilmiş toplam sigortalı sayısının, aynı dönem aralığında Kuruma bildirim yapılmış ay sayısına bölünmesi suretiyle bulunacak olan ortalama sigortalı sayısına, ilave olarak işe alınmış olmaları halinde gerçekleşmiş olacaktır.

Kuruma bildirilmiş toplam sigortalı sayısının tespitinde; sosyal güvenlik destek primine tabi olarak bildirilmiş sigortalılar hesaplamaya dahil edilecek, buna karşın aday çırak, çırak ve öğrenciler hesaplamaya dahil edilmeyecektir.

Ortalama sigortalı sayısının tespiti sırasında, ay içinde Kuruma bildirilmiş toplam sigortalı sayısı, 1/7/2007 ila 30/6/2008 dönemlerine ilişkin yasal süresi içinde veya dışında Kuruma verilmiş her bir aya ilişkin asıl ve ek nitelikteki aylık prim ve hizmet belgelerinde kayıtlı sigortalı sayısından, iptal nitelikteki aylık prim ve hizmet belgelerinde kayıtlı sigortalı sayısı düşülmek suretiyle tespit edilecektir.

Hal böyle olmakla birlikte, Kuruma bildirilmiş toplam sigortalı sayısının tespitine esas olan aylarda, sigortalının ay içinde işten ayrılması ve aynı ay içinde aynı işyerine tekrar başlamış olması halinde, bu sigortalı için aylık prim ve hizmet belgesinde iki ayrı kayıt yer alacağından, sigortalı sayısının tespitinde bu nitelikteki kayıtlardan mükerrer olan kayıtlar dikkate alınmayacaktır.

Öte yandan, asıl nitelikteki aylık prim ve hizmet belgelerinde kayıtlı sigortalılara ilişkin olarak kağıt ortamında kısmi ek veya iptal

nitelikte aylık prim ve hizmet belgesi verilmesi mümkün bulunduğundan, bu nitelikteki belgelerin düzenlendiği aylarda çalıştırılan sigortalı sayısı, sözkonusu belgeler kontrol edilmek suretiyle tespit edilecektir.

Ortalama sigortalı sayısının hesaplanması için gerekli olan, ay içinde Kuruma bildirilmiş sigortalı sayısının tespiti sırasında, çeşitli nedenlerle ay içinde çalışması bulunmayan ve ücret ödenmeyen (istirahat veya ücretsiz izin gibi nedenlerle aylık prim ve hizmet belgesinde 0 gün ve 0 kazançlı olarak kayıtlı) sigortalıların bulunması halinde, bu sigortalılar da hesaplama dahil edilecektir. Yine, ay içinde Kuruma bildirilmiş sigortalı sayısının tespitinde, ay içinde işe giren veya işten çıkan sigortalılar da hesaplama dahil edilecektir.

2008/ Haziran veya önceki bir tarihte 506 sayılı Kanun kapsamına alınmış işyerleri yönünden;

Geçici 7 nci maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce tescil edilmiş olan işyerlerinde, bu Genelgenin 2.1 nolu bölümünde belirtilen şartları taşıyan sigortalılardan dolayı işveren hissesi sigorta prim teşvikinden yararlanabilmesi için, işe alınmış olan sigortalının; 1/7/2007 ile 30/6/2008 dönemine ilişkin olarak Kuruma verilmiş aylık prim ve hizmet belgelerinde kayıtlı toplam sigortalı sayısının, aynı dönem aralığına ilişkin aylık prim ve hizmet belgesi verilmiş ay sayısına bölünmesi suretiyle bulunan ortalama sigortalı sayısına ilave olarak işe alınmış olması gerekmektedir. Başka bir ifade ile; 2008/Haziran veya önceki bir tarihte tescil edilmiş olan işyerleri, işveren hissesi sigorta prim teşvikinden, 1/7/2008 ile 30/6/2009 tarihleri arasında işe aldıkları ve 2.1 nolu bölümde belirtilen nitelikleri taşıyan sigortalılardan,

1/7/2007 ile 30/6/2008 dönemine ait aylık prim ve hizmet belgelerinde bildirilen toplam sigortalı sayısı

1/7/2007 ile 30/6/2008 dönemine ait Kuruma aylık prim ve hizmet belgesi verilmiş ay sayısı

bölünmek suretiyle bulunan, ortalama sigortalı sayısının üzerinde olan kısımdan dolayı yararlanabileceklerdir.

Sözkonusu işverenin, çalıştıracağı sigortalı sayısının ortalama sigortalı sayısı veya bunun altına düşmesi halinde ise, 1/7/2008 ile 30/6/2009 tarihleri arasında işe alınan sigortalılar çalışmalarını sürdürüyor olsalar dahi, ortalama sigortalı sayısının üzerine çıkılmayan aylarda teşvikten yararlanılması mümkün olmayacaktır.

Ortalama sigortalı sayısının küsuratlı çıkması halinde, yarıya kadar kesirler dikkate alınmayacak, yarım ve üzerinde olan kesirler ise tama iblağ edilecektir. Buna göre, ortalama sigortalı sayısının küsurat kısmı 0,01 ile 0,49 arasında ise 0 (sıfır) olarak dikkate alınacak, 0,50 ile 0,99 arasında ise tama iblağ edilecektir.

2008/ Haziran veya önceki tarihlerde 506 sayılı Kanun kapsamına alınmış olmasına rağmen, 1/7/2007 ile 30/6/2008 tarihleri arasında sigortalı çalıştırılmamış olan işyerlerinde ortalama sigortalı sayısından söz edilemeyeceğinden, bu nitelikteki işyerlerinde, 1/7/2008 ile 30/6/2009 tarihleri arasında işe alınan ve maddede aranan şartları taşıyan tüm sigortalılardan dolayı işveren hissesi sigorta prim teşvikinden yararlanılabilecektir. Ancak, öngörülen şartları taşımayan sigortalıların, kapsama giren sigortalılar yerine Kuruma bildirilmesi mümkün bulunmamaktadır.

1/7/2008 ile 30/6/2009 tarihleri arasında 506 sayılı Kanun kapsamına alınmış işyerleri yönünden;

4447 sayılı Kanunun geçici 7 nci maddesinde öngörülen şartları taşıyan sigortalıların işe alındığı işyerlerinin 1/7/2008 ile 30/6/2009 tarihleri arasında 506 sayılı Kanun kapsamına alınmış olması halinde, bu maddenin yürürlük tarihinden önceki bir yıllık dönemde

(1/7/2007 ila 30/6/2008 tarihleri arasında) sigortalı çalıştırılmamış olması nedeniyle ortalama sigortalı sayısının hesaplanması yönüne gidilmeyeceği için bu nitelikteki işyerlerinde, sigortalı yönünden maddede aranılan şartları taşıyan tüm sigortalılardan dolayı işveren hissesi sigorta prim teşvikinden yararlanılabilecektir.

1/7/2009 veya sonraki tarihlerde 506 sayılı Kanun kapsamına alınmış işyerleri yönünden;

Anılan Kanunda, işveren hissesi sigorta prim teşvikinden yararlanabilmesi için, sigortalıların 1/7/2008 ila 30/6/2009 tarihleri arasında işe alınmış olmaları öngörüldüğünden, 1/7/2009 veya sonraki tarihlerde 506 sayılı Kanun kapsamına alınacak alan işyerlerinde işe alınacak olan sigortalıların, işe giriş tarihi 1/7/2009 veya sonraki bir tarih olacağından, bu nitelikteki işyerlerinin sözkonusu teşviktan yararlanmaları mümkün olamayacaktır.

İşsizlik Sigortası Fonundan Karşılancak İşveren Hissesi Sigorta Priminin Hesaplanması;

4447 sayılı Kanunun geçici 7 inci maddesinde öngörülen şartları haiz sigortalıların işe girdiği tarihten itibaren 506 sayılı Kanunun 72 nci ve 73 üncü maddelerinde sayılan ve 78 inci maddesi uyarınca belirlenen prime esas kazanç alt sınırı üzerinden tahakkuk eden işveren hissesi sigorta priminin;

- Birinci yıl için yüzde yüzü,
- İkinci yıl için yüzde sekseni,
- Üçüncü yıl için yüzde altmışı,
- Dördüncü yıl için yüzde kırkı,
- Beşinci yıl için yüzde yirmisi,

İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanacaktır.

Yukarıda belirtilen yüzdeler dilimler, kapsama giren her bir sigortalının prime esas kazanç alt sınırı üzerinden tahakkuk eden işveren hissesi sigorta primi için ayrı ayrı dikkate alınacaktır.

Kapsama giren sigortalıların İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanacak olan işveren hissesi sigorta primlerinin yüzdeler dilimleri yukarıda da açıklandığı üzere, sigortalıların işe başladıkları tarihten itibaren dikkate alınacaktır.

Ancak, 1/7/2008 ila 30/6/2009 tarihler arasında işe başlatılmasına ve geçici 7 nci maddede öngörülen diğer şartları haiz olmasına rağmen sadece işe başlatıldıkları tarihte 18 yaşından küçük olanlar, işveren hissesi sigorta prim teşvikinden, 18 yaşını doldurduğu (bu durumun 1/7/2008 ila 30/6/2009 tarihleri arasında gerçekleşmesi kaydıyla) tarihten sonra yararlanılabileceğinden, bu nitelikteki sigortalılara ilişkin yüzdeler dilimler 18 yaşını doldurdukları tarihten itibaren dikkate alınacaktır.

506 sayılı Kanunun 78 inci maddesinde; “.....günlük kazancın alt sınırı, 4857 sayılı İş Kanununun 39 uncu maddesine göre 16 yaşından büyükler için belirlenen asgari ücrettir.” hükmüne yer verilmiştir. 4447 sayılı Kanunun geçici 7 inci maddesine göre ise, işveren hissesi sigorta prim teşviki, 506 sayılı Kanunun 78 inci maddesine göre belirlenen prime esas kazanç alt sınırı aşılmamak kaydıyla yukarıda belirtilen dilimlerle sınırlı tutulmuştur.

Bu nedenle, 4447 sayılı Kanun türü ve yüzdeler dilim seçilmek suretiyle düzenlenen aylık prim ve hizmet belgelerine istinaden İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanacak tutar, prime esas kazanç alt sınırının seçilen yüzdeler dilimi üzerinden hesaplanacaktır.

Alt işvereni (Taşeron-aracı) bulunan işyerleri ve araçlarla ilgili işlemler;

Aracısı bulunan işyerleri ve araçlar; 4447 sayılı Kanunun geçici 7 nci maddesinde öngörülen işveren hissesi sigorta prim teşvikinden,

gerek asıl işveren, gerekse aracılar tarafından 1/7/2008 ile 30/6/2009 tarihleri arasında işe alınan ve 2.1. nolu bölümde belirtilen şartları haiz sigortalılardan,

2007/Temmuz ile 2008/Haziran dönemine ilişkin olarak asıl işveren ve aracılar tarafından Kuruma bildirilmiş toplam sigortalı sayısı

2007/Temmuz ile 2008/Haziran dönemine ilişkin aylık prim ve hizmet belgesi verilmiş ay sayısı

bölünmek suretiyle bulunan ortalama sigortalı sayısının üzerinde olan kısımdan dolayı yararlanabileceklerdir.

Başka bir ifade ile, geçici 7 nci maddede öngörülen teşvikten, gerek asıl işveren, gerekse aracılar tarafından 1/7/2008 ile 30/6/2009 tarihleri arasında işe alınan ve maddede öngörülen şartlara sahip sigortalılardan, ortalama sigortalı sayısının üzerinde olan kısımdan dolayı yararlanılabilecektir.

Sözkonusu işyerinin ortalama sigortalı sayısının 36, yeni işe alınan ve maddede öngörülen şartlara sahip sigortalılarla birlikte toplam sigortalı sayısının ise 41 olduğu göz önüne alındığında, maddede öngörülen niteliklere sahip yalnızca $41 - 36 = 5$ sigortalıdan dolayı teşvikten yararlanılabilecektir.

İşveren hissesi sigorta prim teşvikinden ortalama sigortalı sayısına ilave olarak yeni işe alınan ve maddede öngörülen nitelikteki sahip sigortalılardan; hangi aracının, kaç sigortalıdan dolayı yararlanacağı hususu asıl işveren tarafından değerlendirilecektir.

1/7/2008 tarihinden önce 506 sayılı Kanun kapsamına alınmış olan işyerlerinde, 1/7/2008 ile 30/6/2009 tarihleri arasında yeni bir aracı ile sözleşme imzalanması halinde, bu aracı, geçici 7 nci maddede öngörülen teşvikten, yeni işe alınan ve maddede öngörülen şartlara sahip sigortalıların tamamından dolayı değil, işyerinde çalışan

toplam sigortalı sayısının ortalama sigortalı sayısının üzerinde olması halinde, asıl işveren tarafından belirlenecek kısımdan dolayı yararlanılabilecektir.

Çalıştırdığı Sigortalıları Kuruma Bildirmeyen İşyerleri Hakkında Yapılacak İşlemler:

506 sayılı Kanun uyarınca yapılan kontrol ve denetimler sonucunda çalıştırdığı sigortalıları Kuruma bildirmedikleri veya prim ödeme gün sayısının eksik bildirdikleri tespit edilen işyerleri hakkında, işveren hissesi sigorta primi teşviki bir yıl süreyle uygulanmayacaktır.

Buna göre, yapılan kontrol ve denetimler sonucunda çalıştırdıkları sigortalıları Kuruma bildirmedikleri tespit edilen işyerleri, tutanak tarihini izleyen ay başından itibaren bir yıl süreyle işveren hissesi sigorta primi teşviki uygulamasından yararlanamayacaklardır.

Aynı işverenin aynı veya farklı ünite sınırları içinde birden fazla işyeri dosyasının mevcut olması halinde ise, Kuruma bildirilmemiş sigortalılar hangi işyerinde çalışmış ise, bu işyeri teşvik uygulamasından bir yıl süreyle yararlandırılmayacaktır.

Teşvikten Yararlanmak Amacıyla Yapılacak Olan Başvurunun Şekli;

4447 sayılı Kanunun geçici 7 nci maddesinde öngörülen işveren hissesi sigorta prim teşvikinden faydalanabilmesi için, işverenlerin, anılan maddede öngörülen niteliklere sahip sigortalıların işe alındığına ve işyeri yönünden gerekli şartların taşındığına ilişkin dilekçe ile işyerinin bağlı bulunduğu Sosyal Güvenlik İl/ Devredilen SSK Sigorta Müdürlüğüne müracaat etmeleri gerekmektedir.

Yapılan yazılı müracaatlar üzerine, kapsama giren sigortalılara ilişkin aylık prim ve hizmet belgelerinin, 4447 sayılı Kanun çeşidi seçilmek suretiyle gönderilebilmesi amacıyla sistem üzerinde gerekli kodlamanın yapılması için dilekçe, supervizöre intikal ettirile-

cektir. Supervizör tarafından sistem üzerinde gerekli kodlama yapıldıktan sonra, dilekçe, işyeri dosyasında muhafaza edilmek üzere Sigorta Primleri Servisine gönderilecektir.

Öte yandan, yapılan kontrol ve denetimler sonucunda çalıştırdığı kişileri sigortalı olarak bildirmedığı tespit edilen işyerleri hakkında işveren hissesi sigorta primi teşvikinin bir yıl süreyle uygulanmaması amacıyla, Sigorta Primleri Servisi tarafından durum, raporun servise ulaştığı tarihten itibaren en geç 15 gün içinde supervizöre intikal ettirilecek ve daha önce yapılmış kodlama, supervizör tarafından kaldırılarak işverenlerin aylık prim ve hizmet belgelerini 4447 sayılı Kanun türünü seçmek suretiyle göndermeleri engellenmiş olacaktır. Bir yıllık sürenin geçmesinin ardından, işveren tarafından yapılacak olan müracaat üzerine sözkonusu kodlama yeniden yapılacaktır.

İşveren Hissesi Sigorta Prim Teşvikinden Yararlanmada Aylık Prim ve Hizmet Belgelerinin Verilmesi ve Muhteviyatı Primlerin Ödenmesine İlişkin Şartlar;

İşveren hissesi sigorta prim teşvikinden yararlanabilmesi için, kapsama giren sigortalılara ilişkin 4447 sayılı Kanun çeşidi seçilmek suretiyle düzenlenmiş olan aylık prim ve hizmet belgelerinin, Kuruma, yasal süresi içinde verilmiş olması gerekmektedir.

Diğer taraftan, 4447 sayılı Kanun çeşidi seçilmek suretiyle yasal süresi içinde Kuruma verilmiş olan aylık prim ve hizmet belgelerinden dolayı tahakkuk etmiş sigorta primlerinin, işveren hissesine ait kısmının İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanabilmesi için, aynı aya ilişkin gerek 4447 sayılı Kanun türü seçilmek suretiyle, gerekse Kanun türü seçilmeksizin düzenlenmiş aylık prim ve hizmet belgelerinden dolayı tahakkuk etmiş sigorta primlerinin sigortalı hissesine isabet eden kısmı ile İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanmayan işveren hissesine isabet eden kısmın tamamının ödenmesi gerekmektedir.

İşveren tarafından ödenmesi gereken (İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanmayan) tutarın yasal süresi içinde ödenmemesi veya eksik ödenmesi halinde, gerek işveren tarafından ödenmesi gereken kısma, gerekse İşsizlik Sigortası Fonu tarafından karşılanması gereken kısma isabet eden gecikme cezası ve gecikme zammı işverenden tahsil edilecektir.

Diğer Teşvik Kanunlarından Yararlanan İşverenlerin Geçici 7 nci Madde Hükmünden Yararlanmalarına İlişkin Usul ve Esaslar;

Diğer teşvik Kanunlarına istinaden işveren hissesi sigorta prim teşviki uygulamasından yararlanmakta olan işverenlerin, teşvik kapsamına giren sigortalılarından dolayı aynı dönem için ve mükerrer olarak 4447 sayılı Kanunun geçici 7 nci maddesinde öngörülen teşviktен yararlanmaları mümkün bulunmamaktadır.

Buna karşın, diğer teşvik Kanunlarından yararlanan işverenler, diğer teşvik Kanunları kapsamına girmeyip 4447 sayılı Kanunun geçici 7 nci madde kapsamına giren sigortalıları işe almaları halinde, anılan maddede öngörülen diğer şartlar da sağlanmış olmak kaydıyla yeni işe aldıkları sigortalılardan dolayı sözkonusu teşvik hükümlerinden yararlanılabileceklerdir.

Örnek- Ortalama sigortalı sayısı 3 olan (D) Anonim Şirketinin, çalıştırdığı bir sigortalısının özürlü olması nedeniyle 4857 sayılı Kanunun 30 uncu maddesine istinaden işveren hissesi sigorta prim teşviki hükmünden yararlandığı ve sözkonusu işyerine 3/11/2008 tarihinde geçici 7 nci maddede öngörülen şartlara sahip bir sigortalı daha alarak 2008/ Kasım ayı içinde toplam 4 sigortalı çalıştırdığı varsayıldığında, anılan işveren, özürlü sigortalı için 4857 sayılı Kanun hükmüne istinaden, yeni işe aldığı ve ortalama sigortalı sayısının üzerindeki sigortalı için de 4447 sayılı Kanunun geçici 7 nci maddesi hükmüne istinaden işveren hissesi sigorta prim teşvikinden yararlanabilecektir.

Sözkonusu işverenin yeni işe aldığı sigortalısının da özürlü olduğu varsayıldığında ise, bu defa, her iki özürlü de 4857 sayılı Kanunun 30 uncu madde hükmüne istinaden Kuruma bildirilebileceği gibi, mevcut özürlü sigortalının 4857 sayılı Kanunun 30 uncu madde hükmüne istinaden, yeni işe alınan özürlü sigortalının ise 4447 sayılı Kanunun geçici 7 nci maddesi hükmüne istinaden Kuruma bildirilmesi mümkün bulunmakta, buna karşın, yeni işe alınan ilave özürlü sigortalı için hem 4857 sayılı Kanunun 30 uncu maddesi hükmünden, hem de 4447 sayılı Kanunun geçici 7 nci maddesi hükmünden yararlanılması mümkün bulunmamaktadır.

Muvazaalı İşlemlerin Önlenmesi;

1- 4447 sayılı Kanunun geçici 7 nci maddesinin üçüncü fıkrasının (b) bendinde, işveren hissesi sigorta prim teşviki uygulamasının, mevcut bir işyerinin kapatılarak; değişik bir ad veya unvan ya da bir iş birimi olarak aynı faaliyette açılması veya çalışan sigortalıların bütün olarak devredilmesi halinde uygulanmayacağı öngörülmüştür.

Bu nedenle, istihdamın artırılmasından ziyade işveren hissesi sigorta prim teşviki uygulamasından yararlanmak amacıyla, mevcut bir işyerinin kapatılarak değişik bir ad veya unvan ya da iş birimi olarak faaliyete geçtiğinin anlaşılması halinde, bu işyerleri işveren hissesi sigorta prim teşviki uygulamasından yararlandırılmayacaktır.

Dolayısıyla bu nitelikteki işyeri işverenlerinden, 4447 sayılı Kanun çeşidi seçilmek suretiyle düzenlenmiş aylık prim ve hizmet belgeleri için iptal nitelikte, Kanun türü seçilmeksizin asıl veya ek nitelikte aylık prim ve hizmet belgelerinin düzenlenerek Kuruma verilmesi istenilecek, verilmemesi halinde ise, sözkonusu belgeler Kurumca re'sen düzenlenecek ve daha önce işsizlik sigortası fonundan yersiz olarak karşılanmış olan sigorta primleri, ödeme vadesi-

nin bittiği tarihten tahsil tarihine kadar gecikme cezası ve gecikme zammı ile birlikte işverenlerden tahsil edilecektir.

2- 1/7/2008 veya sonraki tarihlerde, 506 sayılı Kanunun 82 nci maddesi hükmüne uygun nitelikte devir edilen veya mirasçılara intikal eden işyerleri, yeni işe başlayan işyeri olarak kabul edilmeyecektir. Bu nitelikteki işyerleri, ancak anılan maddede öngörülen diğer şartların da sağlanmış olması kaydıyla, ortalama sigortalı sayısına ilaveten 1/7/2008 ile 30/6/2009 tarihleri arasında yeni işe aldıkları sigortalılardan dolayı işveren hissesi sigorta prim teşvikinden yararlanabileceklerdir.

3- Yine anılan maddenin üçüncü fıkrasının (c) bendine göre, yönetim ve kontrolü elinde bulunduracak şekilde doğrudan veya dolaylı ortaklık ilişkisi bulunan şirketler arasında istihdamın kaydırılması, şahıs işletmelerinde işletme sahipliğinin değiştirilmesi gibi ek bir kapasite ve istihdam artışına neden olmayan, sadece teşviklerden yararlanmak amacıyla yapılan işlemler hakkında da işveren hissesi sigorta prim teşvikinin uygulanmayacağı öngörüldüğünden, bu nitelikteki işyeri işverenlerince, 4447 sayılı Kanun çeşidi seçilmek suretiyle düzenlenmiş aylık prim ve hizmet belgeleri için de 9.1 nolu bölümde açıklandığı şekilde işlem yapılacaktır.

4- Aylık prim ve hizmet belgelerini 4447 sayılı Kanunun geçici 7 nci maddesine istinaden düzenleyerek Kuruma veren işverenlerin, Kanunda öngörülen şartları taşıyıp taşımadıkları, Sigorta Primleri Servislerince her ay düzenli olarak kontrol edilecek ve sözkonusu teşvikten yararlanmaması gerektiği halde yararlanmış olan işverenlerle ilgili olarak 9.1 nolu bölümde açıklandığı şekilde işlem yapılacaktır.

Diğer Hususlar;

1- Kamu idarelerinin, işveren hissesi sigorta prim teşvikinden yararlanmaları mümkün olmadığından, mahiyet kodu (1) ve (3) ola-

rak tescil edilen veya resmi nitelikte olduğu halde mahiyet kodu (2) olarak tescil edilen işyerleri kapsama dahil edilmeyecektir.

2- Özel nitelikteki bina inşaatı işyerleri, geçici 7 nci maddede aranan şartların sağlanmış olması kaydıyla sözkonusu teşvik hükümlerinden yararlanabileceklerdir. Ancak, sözkonusu işyerleri için ilişiksizlik belgesi verilmeden önce, maddede aranan şartların sağlanmış olup olmadığı hususu kontrol edilecektir.

3- 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu ile 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve uluslararası anlaşma hükümlerine tabi hizmet ve yapım işlerinin gerçekleştirilmesine yönelik faaliyetlerden dolayı, işveren hissesi sigorta prim teşvikinden yararlanılması mümkün bulunmamaktadır.

4-5746 sayılı Kanun çeşidi seçilmek suretiyle düzenlenen aylık prim ve hizmet belgelerinden dolayı tahakkuk eden işsizlik sigortası primleri hakkında, işveren hissesi sigorta prim teşviki uygulanmayacaktır.

5- Sosyal güvenlik destek primine tabi olarak çalışanlar, topluluk sigortasına tabi olanlar, yurt dışında çalışan sigortalılar, aday çırak, çırak ve öğrenciler için 4447 sayılı Kanun türü seçilemeyecektir.

6- İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanan sigorta primleri, gelir ve kurumlar vergisi uygulamalarında gider veya maliyet unsuru olarak dikkate alınmayacaktır.

2- Özürlü işçinin SSK primini işveren hissesi Hazine'ce karşılanacak

Ayrıca, özürlü sigortalıların, asgari ücret üzerinden hesaplanan sigorta primine ait işveren hisselerinin tamamı; kontenjan fazlası özürlü çalıştıran veya yükümlü olmadıkları halde özürlü çalıştıran işverenlerin de çalıştırdıkları her bir özürlü için asgari ücret üzerinden hesaplanan sigorta primine ait işveren hisselerinin yüzde ellisi Hazinece karşılanacak.

Örneğin: 1.000.-YTL brüt ücretle çalışmakta olan özürlü bir işçinin yeni düzenleme uyarınca, SSK işveren primi olan 195.-YTL⁷ 'nin 124,55.-YTL si hazine tarafından karşılanacak, ancak 70,45.-YTL tutarındaki işveren payı ise işveren tarafından ödenecektir.

Kontenjan fazlası özürlü çalıştıran, yükümlü olmadıkları halde özürlü çalıştıran işverenlerin bu şekilde çalıştırdıkları her bir özürlü için prime esas kazanç alt sınırı üzerinden hesaplanan sigorta primine ait işveren hisselerinin yüzde 50'si Hazine'ce karşılanacak.

İşveren hissesine ait primlerin Hazine'ce karşılanabilmesi için işverenlerin çalıştırdıkları sigortalılarla ilgili olarak 506 sayılı kanun uyarınca aylık prim ve hizmet belgelerinin yasal süresi içerisinde Sosyal Güvenlik Kurumu'na verilmesi ve sigortalıların tamamına ait sigorta primlerinin sigortalı hissesine isabet eden tutarı ile Hazine'ce karşılanmayan işveren hissesine ait tutarın ödenmiş olması şarttır. Bu fıkraya göre işveren tarafından ödenmesi gereken primlerin geç ödenmesi halinde, Hazine'ce Sosyal Güvenlik Kurumu'na yapılacak ödemenin gecikmesinden kaynaklanan gecikme zammı, işverenden tahsil edilecek. Hazine'ce karşılanan prim tutarları gelir ve kurumlar vergisi uygulamalarında gider veya maliyet unsuru olarak dikkate alınmayacak.

3- İstihdam Teşviki İle İlgili Beş (5) Puanlık Prim Katkısı

5510 sayılı kanunun 4/(a) bendi kapsamındaki sigortalıları çalıştıran özel sektör işverenlerinin, 01.10.2008 tarihinden itibaren maddeli, yaşlılık ve ölüm sigortaları primlerinden, işveren hissesinin beş puanlık kısmına isabet eden tutar Hazinece karşılanacaktır.

İşveren hissesine ait primlerin Hazinece karşılanabilmesi için, işverenlerin çalıştırdıkları sigortalılarla ilgili olarak bu Kanun uyarınca

⁷ İş kazası ve meslek hastalığı primi yüzde 1,5 olarak dikkate alınmıştır.

aylık prim ve hizmet belgelerinin yasal süresi içerisinde Sosyal Güvenlik Kurumuna vermeleri, sigortalıların tamamına ait sigorta primlerinin sigortalı hissesine isabet eden tutarı ile Hazinece karşılanmayan işveren hissesine ait tutarı yasal süresinde ödemeleri, Sosyal Güvenlik Kurumuna prim, idari para cezası ve bunlara ilişkin gecikme cezası ve gecikme zammı borcu bulunmaması şarttır.

Bu hükümler Kamu idareleri işyerleri ile bu Kanuna göre sosyal güvenlik destek primine tabi çalışanlar ve yurt dışında çalışan sigortalılar hakkında uygulanmaz. Hazinece karşılanan prim tutarları gelir ve kurumlar vergisi uygulamalarında gider veya maliyet unsuru olarak dikkate alınmaz.

Bu fıkayla düzenlenen destek unsurundan diğer ilgili mevzuat uyarınca ayrıca yararlanmakta olan işverenler aynı dönem için ve mükerrer olarak bu destek unsurundan yararlanamaz. Bu durumda, işverenlerin tercihleri dikkate alınmak suretiyle uygulama, destek unsurlarından sadece biriyle sınırlı olarak yapılır.

Bu Kanun gereğince yapılan kontrol ve denetimlerde çalıştırdığı kişileri sigortalı olarak bildirmediği tespit edilen işverenler bir yıl süreyle bu fıkayla sağlanan destek unsurlarından yararlanamaz.

4- Eski Hükümlü Ve Terör Mağduru Çalıştırma Zorunluluğu Kaldırıldı

İş Kanununa göre, aynı ilde toplam elli veya daha fazla işçi çalıştıran özel sektör işyerlerinde yüzde üç özürlü, yüzde iki terör mağduru ve yüzde bir oranında eski hükümlü çalıştırma zorunluluğu vardı.

5763 sayılı İş Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'la yapılan düzenlemeye göre; işverenler, 50 veya daha fazla işçi çalıştırdıkları özel sektör işyerlerinde yüzde 3 özürlü, kamu işyerlerinde ise yüzde 4 özürlü ve yüzde 2 eski hükümlü işçiyi meslek, beden ve ruhi durumlarına uygun işlerde çalıştırmakla yükümlü olacak.

Diğer bir deyişle, özel sektör işyerlerinde eski hükümlü ve terör mağduru çalıştırma zorunluluğu kaldırılmış oldu. Diğer bir deyişle, aynı ilde toplam elli veya daha fazla işçi çalıştıran özel sektör işyerlerinde yüzde üç özürlü işçi çalıştıracak.

Aynı il sınırları içinde birden fazla işyeri bulunan işverenin bu kapsamda çalıştırmakla yükümlü olduğu işçi sayısı, toplam işçi sayısına göre hesaplanacak. Bu kapsamda çalıştırılacak işçi sayısının tespitinde belirli ve belirsiz süreli iş sözleşmesine göre çalıştırılan işçiler esas alınacak.

Kısmi süreli iş sözleşmesine göre çalışanlar, çalışma süreleri dikkate alınarak tam süreli çalışmaya dönüştürülecek. Oranın hesaplanmasında yarım kadar kesirler dikkate alınmaz, yarım ve daha fazla olanlar tama dönüştürülecek. İşyerinin işçisi iken sakatlananlara öncelik tanınacak.

5- Özürlü İşçiler İş-Kur'dan Sağlanacak

İşverenler çalıştırmakla yükümlü oldukları işçileri Türkiye İş Kurumu aracılığı ile sağlayacaklar. Bu kapsamda çalıştırılacak işçilerin nitelikleri, hangi işlerde çalıştırılabilecekleri, bunların işyerlerinde genel hükümler dışında bağlı olacakları özel çalışma ile mesleğe yönlentilmeleri, mesleki yönden işverence nasıl işe alınacakları, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nca çıkarılacak yönetmelikle düzenlenecek.

Yeraltı ve sualtı işlerinde özürlü işçi çalıştırılmayacak

Yeraltı ve sualtı işlerinde özürlü işçi çalıştırılmayacak ve işyerlerindeki işçi sayısının tespitinde yeraltı ve sualtı işlerinde çalışanlar hesaba katılmayacak. Yapılan düzenleme ile değişiklik öncesindeki uygulama da aynen devam ettirilmiş olacak.

Bir işyerinden malulen ayrılmak zorunda kalıp da sonradan maliyeti ortadan kalkan işçiler eski işyerlerinde tekrar işe alınmaları

ni istedikleri takdirde, işveren bunları eski işleri veya benzeri işlerde boş yer varsa derhal, yoksa boşalacak ilk işe başka isteklilere tercih ederek, o andaki şartlarla işe almak zorundadır. Aranılan şartlar bulunduğu halde işveren iş sözleşmesi yapma yükümlülüğünü yerine getirmese, işe alınma isteğinde bulunan eski işçiye 6 aylık ücret tutarında tazminat öder.

6- 500'den Fazla İşçi Çalıştıranlar Spor Tesisi Yaptırmayacak

Memur ve işçi sayısı 500'den fazla olan kuruluş ve fabrikalar, öncelikle kendi personeline beden eğitimi ve spor yaptırmak için spor tesisleri yapmaya ve antrenör tutmaya mecbur tutulmuş, bu yükümlülüğe uymayan işverenlere her işçi ve memur için, o tarihte yürürlükte bulunan brüt asgari ücretin üçte biri tutarındaki bir cezası uygulanacağı hükme bağlanmıştı.

İşte İstihdamı teşvik amacıyla, fazla işçi çalıştıran işverenler üzerindeki önemli sıkıntılardan birisi olan 500'den fazla işçi çalıştıranların spor tesisi de yaptırma zorunluluğu kaldırılmış oldu.

7- "İşyeri Sağlık Birimleri" "İşyeri Sağlık Ve Güvenlik Birimi"

İş Kanununa göre işverenlerin; devamlı olarak en az 50 işçi çalıştırdıkları iş yerlerinde alınması gereken iş sağlığı ve güvenliği önlemlerinin belirlenmesi ve uygulanmasının izlenmesi, iş kazası ve meslek hastalıklarının önlenmesi, işçilerin ilk yardım ve acil tedavi ile koruyucu sağlık ve güvenlik hizmetlerinin yürütülmesi amacıyla, iş yerindeki işçi sayısı, iş yerinin niteliği ve işin tehlike sınıfı ve derecesine göre oluşturmakla ve içinde işyeri hekimi çalıştırmakla yükümlü oldukları sağlık biriminin kapsamına işgüvenliği uzmanı mühendis veya teknik eleman da dahil olacak.

Sağlık Birimleri de Sağlık ve Güvenlik Birimine dönüştürülmüş olacak. Yani halen var olan sağlık ve iş güvenliği birimleri tek çatı altında birleştiriliyor.

İşverenler, bu yükümlülüklerinin bütünü veya bir bölümünü, bünyesinde çalıştırdığı ve çıkarılacak yönetmelikte belirtilen nitelikleri haiz personel ile yerine getirebileceği gibi, işletme dışında kurulu ortak sağlık ve güvenlik birimlerinden hizmet alarak da yerine getirebilecek. Bu şekilde hizmet alınması işverenin sorumluklarını ortadan kaldırmayacak.

8- Ağır Ve Tehlikeli İşlerde Eğitim Zorunluluğu

Onaltı yaşını doldurmamış genç işçiler ve çocukların yanında mesleki eğitim almamış işçiler de ağır ve tehlikeli işlerde çalıştırılmayacak.

16 yaşını doldurmamış genç işçiler, çocuklar ve mesleki eğitim almamış kişileri, ağır ve tehlikeli işlerde çalıştıranlara her işçi için 1.000.- YTL ceza uygulanacak.

Ağır ve tehlikeli işlerde mesleki eğitim zorunluluğu getiren bu madde 1 Ocak 2009'da yürürlüğe girecek.

9- Çalışma Bakanlığı İşyeri Kurma İzni Kaldırılıyor

İşyerinin açılmasına izin vermeye yetkili belediyeler ile diğer ilgili makamlar bu izni vermeden önce, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca iş mevzuatına göre verilmesi gerekli işletme belgesinin varlığını araştırmakla yetinecekler, Çalışma Bakanlığınca verilmiş kurma izni aramayacaklar. Bu durumda iş yerlerinin kurulmasıyla ilgili prosedürler hafifletilerek, kurma izni alma zorunluluğu yasa metninden çıkarılarak iş yeri kurulmasının özendirilmesi amaçlanıyor.

Ancak, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'ndan işletme belgesinin alınma zorunluluğu devam etmektedir.

10- Risk Tanım Ve Değerlemesi De Özelleştirilebilecek

5763 sayılı Kanunla, ILO sözleşmesinde belirtildiği şekilde, iş yerlerinde sağlığa zararlı risklerin tanımlanması ve değerlendirilmesi zorunluluğu getiriliyor.

Ayrıca iş sağlığı ve güvenliği mevzuatına uygunluğu yönünden; işçi sayısı, işin ve iş yerinin özellikleri ile tehlikesi dikkate alınarak işletme belgesi alması gereken iş yerleri ile belgelendirilmesi gereken işler veya ürünler ve bu belge veya belgelerin alınmasına ilişkin usul ve esaslar, iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili konularda yapılacak risk değerlendirmesi, kontrol, ölçüm, inceleme ve araştırmaların usul ve esasları ile bunları yapacak kişi ve kuruluşların niteliklerinin belirlenmesi, gerekli izin verilmesi ve verilen izin iptal edilmesi hususları da çıkartılacak yeni bir yönetmelikle saptanacak.

11- İşverenin Ödeme Aczine Düşmesi

5763 sayılı Kanuna göre sigortalı sayılan kişileri hizmet akdine tabi olarak çalıştıran işverenin konkordato ilan etmesi, işveren için aciz vesikası alınması, iflası veya iflasın ertelenmesi nedenleri ile işverenin ödeme gücüne düştüğü hallerde geçerli olmak üzere, işçilerin iş ilişkisinden kaynaklanan üç aylık ödenmeyen ücret alacaklarını karşılamak amacı ile İşsizlik Sigortası Fonu kapsamında ayrı bir Ücret Garanti Fonu oluşturulur.

Bu madde kapsamında yapılacak ödemelerde işçinin, işverenin ödeme gücüne düşmesinden önceki son bir yıl içinde aynı işyerinde çalışmış olması koşulu esas alınarak temel ücret üzerinden ödeme yapılır. Bu ödemeler SSK primine esas kazancın üst sınırını (6,5 asgari ücret) aşamaz. Ücret Garanti Fonu, işverenlerce işsizlik sigortası primi olarak yapılan ödemelerin yıllık toplamının yüzde biridir. Ücret Garanti Fonunun oluşumu ve uygulanması ile ilgili usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir.

